

Nr 110

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående medelsbehoven under försvarsgrenarnas avlöningsanslag för budgetåret 1962/63 m. fl. anslagsfrågor m. m. inom försvarsdepartementets verksamhetsområde; given Stockholms slott den 9 mars 1962.

Kungl. Maj:t vill hämed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

/ *Sven Andersson*

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen framlägges slutliga anslagsäskanden beträffande de anslag inom försvarsdepartementets verksamhetsområde vilka i förslaget till riksstat upptagits med allenast beräknade belopp och beträffande vilka förslag icke tidigare avlåtits till riksdagen genom särskilda propositioner.

Förslag framlägges vidare i vissa organisationsfrågor m. m. Sålunda underställes riksdagens prövning fråga om organisation av stabs- och förvaltningstjänsten vid flygvapnets förband. Vidare anmäles bland annat frågor om lokalisering av luftvärnsrobotförband till Barkarby flygdepå (F 8) samt om tygtekniska kårens sammansättning.

*Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 9 mars
1962.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER; ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON, HOLMQVIST.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anför chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Andersson, följande.

I de anslagsäskanden som framlagts i årets statsverksproposition vid anmälan av utgifterna inom försvarsdepartementets verksamhetsområde har vissa anslag upptagits med allenast beräknade belopp. Beträffande åtskilliga av dessa har sedermera beslutits om förslag till riksdagen genom särskilda propositioner. Under erinran om att den departementala beredningen av de förslag till kompletterande medelsäskanden för budgetåret 1962/63 som överbefälhavaren överlämnat med eget yttrande den 29 november 1961 ännu icke slutförts, hemställer jag att nu få anmäla de anslag som återstår att slutligt äska. I sammanhang härmed upptager jag till behandling vissa andra försvarsfrågor av ekonomisk betydelse eller mera allmän räckvidd.

I propositionen 1961: 109 underställde Kungl. Maj:t riksdagens prövning frågan om ny organisation av krigsmaktens högsta ledning. Förslaget bifölls av riksdagen (SU 1961:90; rskr. 1961:258). Vid anmälan av nämnda fråga uttalade jag, att undersökningar borde verkställas i syfte att snarast möjligt få klarlagt vilka arbetsuppgifter, vilken organisation och vilka personalresurser som borde avses för försvarsgrensstaberna jämte övriga i försvarsgrensledningarna ingående enheter utom försvarsgrensförvaltningarna.

På min hemställan uppdrog Kungl. Maj:t den 5 maj 1961 åt överbefälhavaren att till Kungl. Maj:t inkomma med förslag rörande försvarsgrensledningarnas (utom försvarsgrensförvaltningarna) organisation m. m. Vid förslagets uppgörande skulle beaktas vad som anförts i nämnda proposition samt att arbetsmängden och det sammanlagda antalet befattningshavare vid ifrågavarande enheter skulle minska.

Med anledning av uppdraget har överbefälhavaren med skrivelse den 13 oktober 1961 överlämnat av försvarsgrenscheferna uppgjorda förslag rörande respektive försvarsgrenslednings organisation. Ett genomförande av

de ingivna förslagen skulle innebära en väsentlig personalökning framför allt i flygstaben. Jag har därför funnit det nödvändigt att underkasta förslagen en grundlig överarbetning. En sådan pågår inom försvarsdepartementet. Den hinner dock ej färdigställas i sådan tid att förslag kan föreläggas årets riksdag. Av angivet skäl anmäles i det följande endast sådana framställningar rörande personalförändringar inom försvarsgrensledningarna som angivits vara oberoende av organisationen i stort.

[1] Rationaliseringsverksamhet¹⁾ och andra organisationsförändringar inom försvaret

På motsvarande sätt som skett tidigare år torde i detta sammanhang böra lämnas en översikt av det aktuella läget beträffande den rationaliseringsverksamhet inom försvaret, som bedrivits under medverkan av dåvarande statens organisationsnämnd intill den 1 juli 1961 och statskontoret för tiden därefter.

Vid anmälan av propositionen 1961: 110 (s. 30) berördes den fortlöpande översyn av stabs- och förvaltningstjänsten i fred vid arméns förband, som verkställes av nämnda organ. Denna översyn har i första hand till ändamål att klarlägga behovet av jämkningar — inom ramen för fastställda personalslater — såväl i organisationen som beträffande personal för olika berörda verksamhetsområden. Efter förslag, som chefen för armén på grundval av en av organisationsnämnden gjord principutredning avgivit i samråd med nämnden, har Kungl. Maj:t i brev den 18 november 1955 meddelat allmänna bestämmelser om ändringar i organisationen av stabs- och förvaltningstjänsten m. m. vid arméns förband. Ändringarna skall enligt dessa bestämmelser successivt genomföras vid de olika förbanden, sedan kompletterande undersökningar vid vederbörande förband verkställts. Sistnämnda uppgift åvilar numera statskontoret.

I propositionerna 1957:110 (s. 96), 1958:110 (s. 159), 1959:110 (s. 20), 1960:110 (s. 18) och 1961:110 (s. 30) anmäldes att Kungl. Maj:t under åren 1956—1960, på grundval av förslag från chefen för armén i samråd med organisationsnämnden, fastställt ändrad organisation av stabs- och förvaltningstjänsten vid vissa i propositionerna angivna förband m. m.

I anslutning till riksdagens beslut i anledning av förslag av Kungl. Maj:t i propositionerna 1958:110 (s. 63—67 och 105—106), 1959:115 (s. 3—24) och 1959:117 (s. 2—12 och 28) har Kungl. Maj:t genom särskilda beslut den 20 maj 1960 meddelat dels bestämmelser om indragning av Karlsborgs luftvärnsregemente och Göta artilleriregemente jämte omorganisation av vissa förband m. m. inom armén, dels vissa övergångsbestämmelser i anledning av berörda förbands m. m. omorganisation, dels ock provisoriska bestämmelser om organisation av stabs- och förvaltningstjänsten i fred vid det i Karlsborg nyorganiserade signalförbandet — som benämnts Göta sig-

nalkår — med arméns fallskärmsjägarskola, vid Skaraborgs pansarregemente med pansartruppskolan och Livregementets husarer, vid Livgrenadjärregementet med infanteriets stridsskola (tidigare benämnd infanteriskjutskolan), vid Hallands regemente med infanteriets kadett- och aspirantskola ävensom vid Göteborgs luftvärnskår med arméns radar- och luftvärnsmekanikerskola samt luftvärnets kadett- och aspirantskola. Vidare har Kungl. Maj:t meddelat beslut om arméns skyddsskolas förläggande till Svea livgarde samt om viss ändring av organisationen av stabs- och förvaltningstjänsten vid Livgrenadjärregementet med stridsskolan.

Under 1961 har Kungl. Maj:t, efter det organisationsnämnden verkställt kompletterande undersökningar och chefen för armén i samråd med nämnden avgivit på undersökningarna grundade förslag, meddelat beslut om organisationen av stabs- och förvaltningstjänsten i fred vid *hemvärnets stridsskola, staben för Örebro försvarsområde* samt *Norrbottens regemente med Norrbottens pansarbataljon och Norrlands signalbataljon*. Vidare har Kungl. Maj:t på förslag av chefen för armén meddelat beslut angående *ändrad militärterritoriell indelning i fred inom VI. militärområdet*, innebärande att Jokkmokks försvarsområde stabsmässigt skilts från Kiruna försvarsområde och överförts till Bodens försvarsområde. Med anledning av den av Kungl. Maj:t i propositionen 1961: 123 föreslagna och av riksdagen (SU 113; rskr. 282) beslutade flyttningen från och med den 1 april 1963 av Svea artilleriregemente till Östgöta luftvärnsregementes nuvarande kasernetablisement har Kungl. Maj:t meddelat dels beslut angående inrättande av en *avvecklingsorganisation för Östgöta luftvärnsregemente jämte ändrad organisation av vissa förband inom II., IV. och VII. militärområdena m. m.*, dels provisoriska bestämmelser angående *organisation av stabs- och förvaltningstjänsten i fred vid Gotlands artillerikår med Gotlands luftvärnsdivision* och vid *Svea artilleriregemente*, dels ock vissa särskilda bestämmelser angående *organisation av Gotlands luftvärnsdivision*.

Chefen för armén har vidare på grundval av organisationsnämndens undersökningar avgivit förslag till organisation av stabs- och förvaltningstjänsten vid Livgardesskvadronen med Stockholms stabskompani. Något beslut i ärendet har icke meddelats, när fråga uppkommit om indragning av Livgardesskvadronen eller förläggning av densamma och stabskompaniet till andra i Stockholmsområdet befintliga militära etablisement. Ej heller har ställning ännu tagits till vissa av chefen för armén, med anledning av IV. militärbefälsstabens kommande flyttning till Strängnäs, ingivna förslag till ändring av organisationen av militärbefälsstabens samt av stabs- och förvaltningstjänsten vid Livgardesskvadronen med Stockholms stabskompani och Svea livgarde m. fl. inom IV. militärområdet belägna förband m. m. Av arméchefen ingivna förslag angående organisation av stabs- och förvaltningstjänsten i fred vid staben för Umeå-Storumans försvarsområden, vid arméhundskolan och tygförvaltningsskolan samt beträffande artilleriskjutskolans

flyttning till Älvdalen är under beredning i försvarsdepartementet. Jag återkommer härtill i det följande vid anmälan av arméns allmänna avlöningsanslag. Beträffande ett av arméchefen på grundval av organisationsundersökningar genom organisationsnämndens försorg avgivet förslag till organisation vid *arméns centralförråd av tygmateriel* har en redogörelse lämnats till innevarande års statsverksproposition (bil. 6, s. 75—78).

Såsom framgår av propositionen 1961:110 (s. 32) har organisationsnämnden verkställt kompletterande undersökningar och avgivit därpå grundade förslag till chefen för armén beträffande staben för Strängnäs försvarsområde och arméns lokala fastighetsförvaltning i Karlsborg. Sådana förslag har även avgivits beträffande Bohusläns regemente, Göta pansarlivgarde och Skånska pansarregementet. Beträffande arméns helikopterskola har förslag avgivits till chefen för armén. Vidare har en bearbetning av frågan angående organisationen vid Gotlands infanteriregemente och Gotlands artillerikår efter sammanslagning av arméns truppregister på Gotland avslutats under hösten 1961 med förslag till chefen för armén. Förslag rörande planering av lokaler för intendenturförrådstjänsten har avgivits till lokal myndighet vid sju förband (motsvarande), medan motsvarande planeringsarbete pågår vid två förband. En undersökning av organisationen inom staben för Kalix försvarsområde förutses vara avslutad inom kort. Vid Göta signalkår avses undersökningar påbörjas våren 1962.

I propositionerna 1958:110 (s. 298 f. och 372 ff.), 1959:110 (s. 21), 1960:110 (s. 19) och 1961:110 (s. 32) lämnades redogörelse för vissa personalförändringar i samband med organisation av Göteborgs och Bohus samt Hallands försvarsområden jämte Göteborgs kustartilleriförsvaret och av Älvsborgs försvarsområde ävensom för vissa förändringar av III. militärområdets indelning i försvarsområden. Såsom av sistnämnda proposition framgår har Kungl. Maj:t den 18 juni och den 29 augusti 1958 meddelat beslut om organisation m. m. av nu berörda enheter. Till sistnämnda proposition anmäldes vidare att, sedan chefen för marinen avgivit ett på undersökningar av organisationsnämnden grundat förslag till ny organisation av Gotlands kustartilleriförsvaret och Gotlands kustartillerikår, Kungl. Maj:t den 1 april 1960 meddelat beslut om ändrad organisation av stabs- och förvaltningstjänsten m. m. i fred vid Gotlands kustartilleriförsvaret med Gotlands kustartillerikår och om ändrade personalförteckningar för nämnda kustartilleriförsvaret m. m. Till samma proposition anmäldes ytterligare att marinchefen, sedan organisationsnämnden slutfört undersökningar vid Hemsö kustartilleriförsvaret, ingivit förslag till ny organisation av detta kustartilleriförsvaret ävensom, efter kompletterande undersökningar av nämnden, förslag till organisation av Göteborgs och Bohus samt Hallands försvarsområden jämte Göteborgs kustartilleriförsvaret. Numera har Kungl. Maj:t den 26 maj 1961 meddelat särskilda beslut dels angående *organisation av stabs- och förvaltningstjänsten m. m. vid Göteborgs och Bohus samt Hallands för-*

svarsområden jämte Göteborgs kustartilleriförsvar ävensom vid Norrlands (tidigare Hemsö) kustartilleriförsvar med Härnösands kustartillerikår, dels ock om ändrade personalförteckningar för nämnda kustartilleriförsvar m. m. Vidare har Kungl. Maj:t den 15 december 1961 meddelat beslut om anställande av viss extra personal m. m. för underhåll av artillerimateriel vid Stockholms kustartilleriförsvar.

Ytterligare anmäldes i propositionen 1960:110 (s. 19 ff.) bland annat att undersökningar genom organisationsnämndens försorg pågick vid flottans skolor i Karlskrona och vid marinstaben, såvitt anginge expeditionstjänsten inom staben, varjämte vissa kompletterande undersökningar, huvudsakligen berörande förrådstjänsten, pågick vid intendentur- och sjukvårdsförvaltningarna inom marinkommando Syd, ävensom att marinchefen ingivit på undersökningarna grundade förslag. Vidare anmäldes i propositionen 1961:110 (s. 33) att, sedan riksdagen fattat beslut (rskr. 1960:402) om att organisera marinverkstäderna i Karlskrona som ett statligt aktiebolag i huvudsaklig överensstämmelse med vad som anförts av departementschefen i propositionen 1960:184 och av statsutskottet i dess utlåtande 1960:206, Kungl. Maj:t genom beslut den 16 december 1960 hade uppdragit åt chefen för marinen att, i samråd med organisationsnämnden rörande organisationens huvuddrag och med noggrant beaktande av vad i förenämnda proposition och utskottsutlåtande anförts i ämnet, före den 1 maj 1961 inkomma med förslag till utformning av en provisorisk organisation av ledningsorganen vid marinkommando Syd, att tillämpas från och med den 1 juli 1961. Sedan marinchefen inkommit med förslag i ämnet, har Kungl. Maj:t genom beslut den 16 juni 1961 meddelat bestämmelser angående *provisorisk organisation av förvaltningsorganen vid marinkommando Syd, m. m.* — I propositionerna 1960:110 (s. 20) och 1961:110 (s. 33) anmäldes beträffande organisationen av expeditionstjänsten inom marinstaben att chefen för marinen, sedan organisationsnämnden slutfört sina undersökningar vid staben, ingivit därav föranlett förslag men att Kungl. Maj:t genom beslut den 11 december 1959 anbefallt marinchefen att företaga ytterligare utredning beträffande vissa organisationsenheter inom staben, bland dem stabens tryckeri, och att avge därav betingat förslag före utgången av maj 1960. Det omförmäldes också att marinchefen ingivit sådant förslag, syftande bland annat till att tryckeriet från och med den 1 juli 1961 skulle överföras till marinförvaltningens normaliebyrå. Såsom framgår av 1961 års statsverksproposition (bil. 6, s. 109) har Kungl. Maj:t emellertid den 30 september 1960 uppdragit åt försvarets civilförvaltning att i samråd med vederbörande myndigheter utreda förutsättningarna för och konsekvenserna av en sammanslagning av försvarets hjälptryckerier. Intill dess resultatet av denna utredning föreligger synes marinstabens tryckeri böra kvarbli i staben. Vad beträffar expeditionstjänsten i övrigt inom marinstaben synes ställning icke böra tagas i avvaktan på förestående översyn av bland annat marinledningens organisation (jfr i det föregående).

Chefen för marinen har avgivit förslag — på grundval av organisationsnämndens undersökningar — till organisation av stabs- och förvaltnings-tjänsten vid Berga örlogsskolor samt förslag till omorganisation av Stockholms örlogsvarv. Båda förslagen är under beredning i försvarsdepartementet.

Organisationsnämnden slutförde 1961 vissa av Kungl. Maj:t genom beslut den 3 juni 1960 anbefallda undersökningar beträffande förutsättningarna för ett sammanförande av expeditionstjänsten vid Malmö marina bevakningsområde och staben för Malmö försvarsområde. Organisationsundersökningar har vidare slutförts vid sjökrigsskolan men pågår ännu vid staben för marinkommando Syd.

Beträffande rationaliseringsarbetet vid flygvapnets förband och utbildningsanstalter torde jag få hänvisa till den redogörelse som lämnas under punkten 2 i det följande.

I detta sammanhang torde höra ges en sammanfattande redovisning av personalförändringar, som föranletts av den fortlöpande rationaliseringsverksamheten och andra organisationsförändringar efter den 10 mars 1961, då motsvarande redogörelse senast lämnades riksdagen. Inom *armén* kan 4 tjänster för biträdespersonal, varav en med halvtidstjänstgöring, indragas. Vidare har 2 arvodesbefattningar i A:24 och 2 i A:17 kunnat indragas. Den härav uppkommande besparingen i löne-medel uppgår till ungefär 70 000 kr. Det har emellertid befunnits nödvändigt, främst för att tillgodose behovet av vård av nytillkommen materiel, att inrätta 17 nya tjänster (varav 2 med halvtidstjänstgöring) i A 12 och lägre lönegrader ävensom att inrätta 3 arvodesbefattningar i A:24 och 2 i A:17. De sammanlagda avlöningskostnaderna för de nytillkomna tjänsterna och arvodesbefattningarna beräknas uppgå till ungefär 232 000 kr. — Inom *marinen* kan 90 extra ordinarie och extra tjänster i A 21 och lägre lönegrader och 1 arvodesbefattning i A:24 indragas, motsvarande en beräknad besparing av löne-medel av ungefär 1 350 000 kr., varav cirka 1 000 000 kr. på annat anslag än avlöningsanslag. Vid uppkommande ledighet kan ytterligare 8 tjänster i A 13 och lägre lönegrader indragas. De härav följande besparingarna av löne-medel beräknas till cirka 115 000 kr. Det har emellertid befunnits ofrånkomligt att inrätta 93 nya extra ordinarie och extra tjänster (varav 1 med halvtidstjänstgöring) i A 23 och lägre lönegrader. Vidare har 1 arvodesbefattning i A:24 och 5 i A:17 inrättats. De sammanlagda avlöningskostnaderna för ifrågasvarande tjänster och arvodesbefattningar beräknas uppgå till ungefär 1 480 000 kr., varav cirka 140 000 kr. från annat anslag än avlöningsanslag (verkstadstitel). Även i fråga om marinen har en stor del av de nyinrättade tjänsterna avsetts för vård av nytillkommen, ofta mycket dyrbar materiel. Inrättandet av tjänster sammanhänger i ett tjugotal fall med överföring från kollektivavtalsanställning till tjänstemannaanställning. — Reduktioner av antalet kollektivavtalsanställda arbetare vid kustartilleriförsvaren beräknas

vid slutförda omorganisationer och sedan vissa övergångsvis kvarstående övertaliga äldre arbetare avgått med pension medföra en besparing av lönekostnader av omkring 400 000 kr.

Möjligheterna att besluta om organisationsändringar med tillämpning under budgetåret 1962/63 beträffande de förband m. m., i fråga om vilka förslag framdeles inkommer till Kungl. Maj:t, bör tillvaratagas. Jag förutsätter därför att — liksom varit fallet för innevarande och tidigare budgetår — Kungl. Maj:t jämväl för budgetåret 1962/63 skall äga vidtaga de jämkningar i fråga om personalorganisationen, som blir erforderliga med anledning av beslut om organisationsändring, givetvis dock alljämt icke såvitt avser personalstaterna för ordinarie personal, samt bereda särskild ersättning åt personal, som med bibehållen löneställning bestrider göromål, vilka vid ny organisation ankommer på innehavare av högre tjänst.

I olika sammanhang har Kungl. Maj:t utverkat riksdagens bemyndigande att besluta om ekonomiska förmåner åt viss övertalig personal inom försvaret. Bemyndiganden att meddela dylika bestämmelser har bland annat utverkats i fråga om personal som blivit övertalig i samband med den av 1958 års B-riksdag beslutade omorganisationen av försvaret (prop. 1958: 110), vid vissa rationaliseringsåtgärder (prop. 1959: 110), i samband med organisationsförändringar rörande flygvapnets centrala markskolor och infanteriets stridsskola (infanteriskjutskolan) samt vid förflyttningen av Svea artilleriregemente och artilleriets skjutskola (prop. 1961: 123). Beslutanderätten i frågor rörande nu avsedda förmåner utövas av försvarets personalnämnd.

Enligt riksdagens beslut (prop. 1960: 110; SU 114; rskr. 291) skall IV. militärbefälsstaben förflyttas från Stockholm till Strängnäs. Förflyttningen torde som anmälts till årets statsverksproposition (bil. 6, s. 27) komma att äga rum före den 1 juli 1963. Såsom förutsatts i prop. 1960: 120 med förslag i fråga om lokaliseringen av vissa statliga institutioner, m. m. bör personalfrågor i samband med utflyttningen av myndigheter tillhörande försvaret handläggas på i princip samma sätt som dylika frågor i samband med tidigare beslutade rationaliseringsåtgärder inom försvaret. Beträffande särskilda ekonomiska förmåner till personal som beröres av utflyttningen av militärbefälsstaben är det enligt min mening skäligt, att gottgörelse kan beredas vederbörande enligt i stort sett samma principer, som tillämpats i fråga om viss till följd av omorganisation övertalig personal vid försvaret, med de begränsningar som kan finnas motiverade av att fråga här är om överflyttning av tjänster till annan ort och icke om övertalighet i egentlig mening. Vissa särskilda övergångsanordningar kan bli erforderliga. Jag föreslår, att riksdagens bemyndigande härtill utverkas. I enlighet härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att enligt vad i det föregående anförts besluta om särskilda förmåner till personal som entledigas till följd av IV. militärbefälsstabens förflyttning m. m.

[2] **Organisationen av stabs- och förvaltningstjänsten vid flygvapnets förband i fred**

Till propositionen 1961: 110 anmäldes (s. 34) att organisationsundersökningar och försök rörande flygvapnets flottiljorganisation ägt rum vid Blekinge och Bråvalla flygflottiljer under medverkan av dåvarande statens organisationsnämnd, att chefen för flygvapnet på grundval av organisationsnämndens rapporter över undersökningarna till Kungl. Maj:t ingivit förslag till organisation av stabs- och förvaltningstjänsten vid flygvapnets förband samt att förslaget var under beredning i försvarsdepartementet. Jag torde nu få upptaga detta ärende till behandling och börjar därvid med en kort redogörelse för huvuddragen av nuvarande organisation samt företagna organisationsundersökningar och försök, varefter jag redovisar den närmare innebörden av myndigheternas förslag och slutligen framlägger mina egna förslag i ämnet.

Hittillevarande organisation. Företagna organisationsundersökningar och försök

Flygvapnets förband är enligt nuvarande eller beslutad organisation:

- 2 allvädersjaktflottiljer (F 1 och F 12),
- 7 dagjaktflottiljer (F 3, F 4, F 9, F 10, F 13, F 16 och F 18),
- 4 attackflottiljer (F 6, F 7, F 15 och F 17),
- 1 spaningsflottilj (F 11),
- 1 flygdepå (F 8) samt
- 1 flygbaskår (F 21).

Jaktflottiljerna (utom F 3) samt F 21 är s. k. sektorflottiljer, vilket innebär att de har särskilda uppgifter i stridslednings- och luftbevakningsorganisationen. Sistnämnda organisation benämnes i förkortning »stril». Denna benämning användes i den följande framställningen.

Vidare finnes utbildningsanstalterna flygvapnets bomb- och skjutskola (FBS), flygkadettskolan (F 20), krigsflygskolan (F 5) med förberedande fältflygarskolan, Roslagens flygkår (F 2) samt Hallands flygkår (F 14).

Den inre organisationen av flottiljerna — om vilka här närmast är fråga — grundar sig i sina huvuddrag på beslut vid 1942 års riksdag (prop. 1942: 210, s. 642 ff; jfr prop. 1948:206, s. 433 ff). I enlighet härmed består flottilj av chef, två regementsofficerare till förfogande, flottiljstab och fyra divisioner, varav tre flygande — envar indelad i flygstyrka och markstyrka — och en uteslutande för marktjänst avsedd specialdivision. Regements-

officerarna till förfogande biträder flottiljchefen, den ene främst med ledningen av flygtjänsten samt marktjänsten vid de flygande divisionerna och den andre främst med ledningen av flygsäkerhetstjänsten, tjänsten vid specialdivisionen samt förvaltningstjänsten. Divisionerna lyder direkt under flottiljchefen. Flottiljstaben indelas i stabs-, väderleks-, byggnads-, intendentur-, sjukvårds-, materiel-, signal-, mobiliserings- och personal- samt kassaavdelning.

Kungl. Maj:t uppdrog den 12 januari 1946 åt dåvarande statens organisationsnämnd att verkställa organisationsundersökningar av stabs- och förvaltningstjänsten m. m. vid flygflottilj. Undersökningarna förlades huvudsakligen till Göta flygflottilj (F 9) och utmynnade i förslag om att en försöksorganisation skulle prövas vid vissa flottiljer. Pågående omorganiseringer vid flottiljerna till följd av 1948 års försvarsbeslut m. m. samt organisationsnämndens begränsade tillgång på arbetskraft medförde emellertid, att med försökens igångsättande måste anstå. -- Våren 1958 återupptogs undersökningarna med början vid Blekinge flygflottilj (F 17). Följande riktlinjer uppdrogs för verksamheten. Undersökningarna skulle syfta till att få fram en från såväl militär som ekonomisk synpunkt effektiv fredsorganisation av en flottiljs stabs- och förvaltningsorganisation samt av den verksamhet, som sådana staber är avsedda att utöva. Strävan borde dessutom vara att i princip organisera stabs- och förvaltningstjänsten efter enhetliga linjer vid samtliga flottiljer ävensom att, i den omfattning så visade sig möjligt, tillämpa enhetliga organisationsformer, beräkningsgrunder, föreskrifter m. m. inom försvaret i dess helhet. Vid utformningen av flottiljs fredsorganisation skulle även gälla den grundprincipen, att flygförbanden måste ha erforderlig krigsberedskap.

På grundval av de vid F 17 vunna undersökningsresultaten ägde under år 1959 försök rum vid flottiljen under organisationsnämndens medverkan, och redogörelse för försöken avgavs i slutet av året till chefen för försvarsdepartementet. Undersökningarna och försöken ansågs visa att vissa förändringar borde vidtagas beträffande flottiljens organisation i stort för att skapa klarare ansvars- och lydnadsförhållanden. Sålunda borde den ene regementsofficeren till förfogande företräda flygtjänsten såsom flygchef och den andre mark(bas-)tjänsten såsom baschef. De flygande divisionerna borde -- bland annat för att bättre överensstämme skulle vinnas mellan freds- och krigsorganisation -- uppdelas så, att däri ingående flygstyrkor under namn av divisioner underställdes flygchefen, medan markstyrkorna, benämnda kompanier, underställdes baschefen. Förutom att de båda regementsofficerarna sålunda skulle bli förbandschefer, borde de vara chefer för en flygavdelning respektive en basavdelning i flottiljstaben. Efter framställning av chefen för flygvapnet förklarade Kungl. Maj:t den 22 april 1960 hinder icke möta för denne att, inom ramen för tillgänglig personalstyrka, vid flygvapnets förband (med vissa undantag) försöksvis ge-

nomföra ändringar i fredsorganisationen i huvudsak enligt vad nu angivits.

Efter samråd mellan chefen för flygvapnet och organisationsnämnden anordnades under år 1960 försök och organisationsundersökningar vid Bråvalla flygflottilj (F 13) med dess detachment på Gotland (F 13 G) samt luftförvarssektorerna O1 och G1. Vid försöken tillämpades den för F 17 föreslagna organisationen, med smärre modifikationer, i syfte att utröna huruvida den var lämplig som grundorganisation vid jaktflottilj. För striltjänsten — som icke varit representerad vid attackflottiljen F 17 — fastställde flygvapenchefen särskild försöksorganisation. Organisationsnämndens rapport över försöken och undersökningarna avgavs i november 1960.

I underdånig skrivelse den 22 december 1960 har chefen för flygvapnet hemställt att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen *dels* att fredsorganisation för flygflottilj (utom F 11, Södermanlands flygflottilj) fastställas i enlighet med ett vid skrivelsen fogat förslag och föreskrives skola i tillämpliga delar gälla även vid F 11, F 21 (Norrbottens flygbaskår) och flygvapnets utbildningsanstalter, *dels* att vissa beställningar och tjänster inrättas, *dels ock* att organisation av stabs- och förvaltningstjänsten vid F 13 och F 17 fastställas i enlighet med av flygvapenchefen överlämnade förslag. Förslaget omfattar icke flygflottiljs materielavdelning, emedan något slutligt förslag därom ej kunnat framläggas i organisationsnämndens rapport rörande F 13. Rapporten har sedermera den 23 februari 1961 kompletterats i detta hänseende, vilket emellertid icke ännu föranlett något förslag från flygvapenchefen.

Med anledning av nyssnämnda framställning — för vilken närmare redogörelse lämnas i följande avsnitt — har Kungl. Maj:t den 7 april 1961 meddelat beslut av huvudsaklig innebörd att vid flottiljerna må försöksvis tillämpas viss indelning av flottiljstaben i avdelningar, varvid jaktflottiljs (utom F 3) flottiljstab må innehålla en strilavdelning, vilken jämte vederbörliga strilförband står under befäl av en regementsofficer såsom strilchef. Vidare föreskrives i beslutet att försöksanordningarna må vidtagas allenast i den mån det kan ske inom ramen för tillgänglig personalstyrka och utan ökning av lönekostnaderna.

Chefens för flygvapnet förslag 22/12 1960

I sitt förenämnda förslag framhåller chefen för flygvapnet, att organisationsundersökningarna vid F 17 och F 13 genomförts i nära samarbete mellan organisationsnämnden och myndigheter inom flygvapnet. På sådana punkter, där uppfattningarna från början skilt sig, har modifieringar skett under undersökningarnas och försökens gång, och nämndens och flygvapnets synpunkter har sammanjämkats. Flygvapenchefen tillstyrker därför organisationsnämndens förslag. I enlighet härmed grundar sig den följande framställningen rörande enskildheterna i organisationen främst på nämndens rapporter från undersökningarna och försöken vid F 17 och F 13.

Resultatet av organisationsundersökningarna bör enligt chefen för flygvapnet läggas till grund för organisationen vid samtliga flottiljer och bör dessutom, så långt det är lämpligt och möjligt, tillämpas vid utbildningsanstalter och vid flygbaskåren F 21. Detaljorganisationen av F 11 flottiljstabs bör tills vidare ej helt ansluta till organisationsnämndens förslag, dels med hänsyn till denna flottiljs speciella verksamhet och dels därför att särskilda organisationsundersökningar är nära förestående vid förbandet. F 8 (Barkarby flygdepå), om vars framtida organisation statsmakterna ej fattat beslut, behandlas ej i flygvapenchefens förslag.

För samtliga flottiljer m. fl. enheter gemensamma förslag

I det föregående har omnämnts att med Kungl. Maj:ts medgivande för närvarande försöksvis tillämpas en organisation, innebärande att de i flottiljen ingående förbanden är organiserade som tre divisioner och fyra kompanier (tre baskompanier och ett specialkompani) under befäl av en flygchef respektive en baschef, tillika avdelningschefer i flottiljstaben. Flyg- och baschefernas tjänsteområden motsvarar i huvudsak dem som varit tilldelade hittillsvarande regementsofficerare till förfogande. Medan de förutvarande divisionerna lytt direkt under flottiljchefen och de båda regementsofficerarna därför i regel endast haft anvisnings- och kontrollskyldighet beträffande respektive områden, är enligt försöksorganisationen utbildningsenheterna underställda flyg- respektive baschefen, vilket ansetts erforderligt för att dessa skall kunna på tillfredsställande sätt leda och ansvara för utbildningen. Enligt chefen för flygvapnet visar erfarenheterna från försöksverksamheten, att väsentliga fördelar vunnits såväl beträffande klarhet i fråga om befälslinjer som i avgränsningen av ansvarsområdena för flyg- och bastjänsten. Flygvapenchefen understryker betydelsen av flyg- och baschefernas ställning som förbandschefer.

I fråga om flottiljstabens indelning föreslås icke andra förändringar — förutom tillkomsten av en flygavdelning och en basavdelning — än att nuvarande signalavdelningen benämnes teleavdelning, att nuvarande mobiliserings- och personalavdelning benämnes mobiliseringsavdelning samt att en särskild trafikledningsavdelning tillkommer genom utbrytning ur nuvarande stabsavdelningen. — I samband med undersökningarna har övervägts och prövats, huruvida icke byggnads- och intendenturavdelningarna borde sammanslås till en avdelning. Erfarenheterna från försöken säges emellertid visa, att två särskilda avdelningar bör finnas med hänsyn till verksamhetsgrenarnas artskilda karaktär och till det förhållandet, att flottiljen beträffande dessa verksamhetsgrenar lyder under skilda centrala förvaltningsmyndigheter. Avdelningarna bör dock ha gemensam chef — intendent, tillika kasernofficer — och intendenturexpeditionen bör vara avdelningarnas gemensamma serviceorgan i expeditionellt hänseende.

Förslagen rörande stabsavdelningarnas samt kompaniernas och divisio-

nernas detaljorganisation torde här böra beröras endast i den mån personalförändringar av någon betydelse förutsättes.

Vid basavdelningen har under försöken tjänstgjort bland andra en kapten eller löjtnant såsom basofficer. Härför har beställningen för 2. flottiljadjutant tagits i anspråk (jfr nedan under stabsavdelningen). Chefen för flygvapnet anser att basofficieren bör vara kapten och föreslår, att ett antal löjtnantsbeställningar utbytes mot beställningar för kapten.

I stabsavdelningen med flottiljadjutant (kapten) som chef bör ingå flottiljexpedition med skrivcentral, bok- och kartförråd, budcentral, personalvårdsdetalj och fotodetalj med fotolaboratorium. Expeditionsföreståndarens arbetsuppgifter anses beträffande ansvar och omfattning vara fullt jämställda med expeditionsföreståndarens på stabsexpedition vid ett arméförband. Såsom föreståndare för flottiljexpeditionen anses därför böra avses förvaltare i stället för, som nu, fanjunkare på aktiv stat. Befattningarna som föreståndare för bok- och kartförrådet respektive budcentralen bör vara inretjänstbefattningar för underbefäl (rustmästare eller överfurir), och en beställning bör tillkomma för vardera befattningen. Befattningen som 2. flottiljadjutant (kapten eller löjtnant) kan utgå.

Vid byggnadsavdelningen finnes för närvarande en civil kasernföreståndare, vid F 5 och F 7 placerad i lönegraden Ae 16 samt vid övriga förband i Ae 14 (prop. 1960:151, s. 54). Organisationsnämnden anför i sin rapport från F 13 bland annat följande. Flottiljchefen är fastighetsförvaltande myndighet. Arbetsuppgifternas art fordrar hyggnadsteknisk kunnsighet såväl beträffande byggnader ovan jord av konventionell typ som beträffande fortifikatoriska anläggningar och flygfält. Därtill fordras förvaltningserfarenhet inom arbetsområdet liksom förmåga att kunna biträda förvaltningsgrenschefen i ärenden rörande krigsplanläggning (s. k. fortifikatorisk rustningsplanläggning). De nuvarande befattningshavarna vid flygvapnet har i allmänhet visat sig väl lämpade för sina uppgifter och fullgjort dessa väl. Vid avgångar har de dock varit svåra att ersätta med följd att vakanser uppstått eller provisorier måst tillgripas. Efter granskning av de uppgifter som åligger kasernföreståndaren och i syfte att säkerställa framtida rekrytering har nämnden kommit till den uppfattningen, att kasernföreståndare vid flygflottilj bör vara fortifikationsutbildad underofficer. Kasernföreståndarna vid flygflottiljerna bör därför — efter hand som vakanser uppstår — utbytas mot underofficerare på fortifikationskårens stat, differentierade så att förvaltare placeras vid sektorflottiljerna.

I anslutning härtill har chefen för flygvapnet i sitt förslag räknat med tillkomst av underofficerare på fortifikationskårens stat — förvaltare i Ao 17 vid F 5 och F 7, förvaltare i Ao 15 vid sektorflottiljerna samt fanjunkare vid övriga flottiljer m. m.

För F 13 föreslås en arbetsförman i lönegraden Ae 10 tillkomma med uppgift att biträda kasernföreståndaren med arbetsledande funktioner. Del

framhålles att kasernföreståndaren vid denna flottilj har en särskilt stor arbetsbörda på grund av de betydande avstånden till vissa ytteranläggningar.

På intendenturavdelningens expeditionsföreståndare (nu arvodesbefattning för pensionerad underofficer) måste ställas så stora krav på arbetsförmåga, skicklighet i expeditionstjänst och viss kunnighet i förvaltningstjänst, att för befattningen anses böra avses fanjunkare eller sergeant på aktiv stat (ny beställning).

Vid sjukvårdsavdelningen finnes, förutom flottiljläkare, en överfurir avsedd främst för utbildning i sjukvårdstjänst samt en civil sjukvårdsförmän i lönegrad Ae 9. Tjänsterna för sjukvårdsförmän tillkom (prop. 1942:210, s. 683) för att tillgodose behovet av uppbördsmän för sjukvårdsmaterielen. De har emellertid också kommit att få omfattande uppgifter i fråga om sjukvårdsavdelningens expeditionstjänst och biträder även som instruktörer i sjukvårdstjänst.

Organisationsnämnden föreslår — efter samråd med flygöverläkaren, försvarets sjukvårdsstyrelse och flygförvaltningen — att uppbörderna av sjukvårdsmateriel övergår till intendenturförrådsförvaltaren, varvid sjukvårdsförmännens befattning utgår ur organisationen. Som föreståndare för sjukhusexpeditionen föreslås rustmästare eller överfurir i likhet med förhållandena inom övriga delar av krigsmakten. Enligt nämndens mening vinnes därigenom fördelen av säkrare rekrytering, möjlighet att fylla viss befattning i krigsorganisationen, fördelar för utbildningen i sjukvårdstjänst m. m. Om man har två befattningshavare av samma kategori, erhålles ökade möjligheter till ömsesidigt biträde på det ena eller det andra av områdena expeditionstjänst och utbildning. Organisationen blir därigenom smidigare. Chefen för flygvapnet hemställer, att underbefälsbeställningar tillkommer i enlighet med förslaget i utbyte mot sjukvårdsförmänstjänsterna.

Mobiliseringsavdelningen skall enligt nuvarande organisation ha pensionerad officer i arvodesbefattning som chef och pensionerad underofficer i arvodesbefattning som personalregistrator, tillika expeditionsföreståndare. Organisationsnämnden finner starka skäl tala för att en officer på aktiv stat kan disponeras för att såsom avdelningschef vara väl skickad att samordna och leda mobiliserings- och krigsplanläggningsarbetet vid en flygflottilj. Chefen för flygvapnet föreslår att för ändamålet tillkommer beställningar för kapten i stället för arvodesbefattningarna vid de flottiljer och motsvarande enheter, som icke är sektorflottiljer (jfr i det följande beträffande dessa). — På personalregistratorn-expeditionsföreståndaren bör enligt nämnden ställas kvalifikationskravet, att han skall vara underofficer på aktiv stat med personalregistratorskurs. Då arbetsuppgifterna anses fullt jämställda med dem som ankommer på motsvarande befattningshavare vid ett arméförband, bör befattningen innehavas av förvaltare på aktiv stat. Flygvapenchefens förslag överensstämmer härmed (förvaltarbeställningar i Ao 15 i utbyte mot befintliga arvodesbefattningar).

I fråga om väderleks-, tele-, trafiklednings- och kassaavdelningarna föreslås inga personalförändringar.

En för samtliga baskompanier och divisioner gemensam kompaniexpedition föreslås upprättad vid ett av baskompanierna och bestå av en stabsunderofficer (fanjunkare eller sergeant), ett expeditionsunderbefäl (rustmästare eller överfurir) samt en värnpliktig. Anordningen har prövats vid F 13, varvid två underofficerare kunnat frigöras för markstridsutbildning. Den bör tillämpas vid de flottiljer där lokala förhållanden det medger. För 15 förband föreslås tillkomma en beställning för befattningen som expeditionsunderbefäl.

Det i specialkompaniet ingående utbildningsförrådet anses — under hänvisning till förhållandena vid arméns förband — böra förestås av en rustmästare eller överfurir. Beställningar härför begäres av flygvapenchefen.

Körcentralen, som likaledes anses böra ingå i specialkompaniet, föreslås skola förestås av en rustmästare eller överfurir i stället för, såsom hittills varit avsett, en civil garageförman i lönegraden Ae 10. Flygvapenchefen föreslår utbyte av tjänster mot beställningar i enlighet härmed.

Förslag avseende enbart sektorflottiljer

Undersökningarna och försöken har, som förut nämnts, avsett F 13 och dess detachement på Gotland (F 13 G) med sektorerna O1 och G1. Förslagen är att betrakta som principförslag till även övriga sektorflottiljers organisation. Behovet av modifieringar med hänsyn till lokala förhållanden inom sektorerna kommer efter hand att fastställas genom organisationsundersökningar. Vid beräkning av de för sektorflottilj speciella personalbehoven har chefen för flygvapnet, med hänsyn till de inom strilorganisationen förestående förändringarna i samband med övergång till systemet »stril 60», nu upplagt endast sju sektorflottiljer.

En grundläggande princip vid förslagens uppgörande förklaras ha varit att vinna sådan överensslämmelse mellan freds- och krigsorganisation, att vital verksamhet säkerställes vid mobilisering. Detta fordrar att ett tillräckligt antal nyckelpersoner i krigsorganisationen är väl insatta i sina funktioner genom arbete i fred.

Organisationsnämnden anser att en stabschef bör tillkomma i fredsorganisationen för sektorflottilj. Nämnden framhåller, att flottiljens uppgifter för krigsförberedelsearbetet inom sektorn är omfattande samt att det från beredskapssynpunkt är synnerligen viktigt att luftförsvarets ledning är väl förberedd med hänsyn till den utomordentligt korta tid som står till förfogande för övergång till krigsorganisation. Betydelsen av en samordnande stabsfunktionell ledning av krigsförberedelsearbetet har därför särskilt observerats vid F 13. Nämnden konstaterar att det saknas en nyckelperson för samordning och bearbetning av sektorns problem och anför, att detta synes

betänkligt då sektorn delvis redan i fred är i krigsmässig funktion genom fredsluftbevakningen.

Stabschefens huvuduppgift bör vara att utarbeta allmänna planer m. m. för sektorns verksamhet (även i vad gäller förhållanden utom sektorflottiljen) samt att i övrigt samordna mobiliserings- och krigsplanläggningsarbetet inom flottiljstaben. Som organ härför hör han ha mobiliseringsavdelningen, för vilken han därför tillika bör vara chef. Stabschefen bör vara välmeriterad äldre regementsofficer. Chefen för flygvapnet föreslår att för ändamålet inrättas sju beställningar för överstelöjtnant i lönegrad Ao 26.

Tidigare har omnämnts att vid jaktflottiljerna (utom F 3) försöksvis finnes inrättad en strilavdelning, vilken jämte strilförband står under befäl av en regementsofficer såsom strilchef. Denne chef intar alltså samma ställning såsom både förbandschef och avdelningschef i flottiljstaben som flyg- och bascheferna. Rörande strilavdelningens organisation föreslås bland annat följande.

Avdelningen bör vara indelad i stridsledningsdetalj, luftbevakningsdetalj, radardetalj, teledetalj och telematerieldetalj. Personalen i stabsfunktioner bör i regel tillika vara insatt i tjänst vid strilorgan. Chefen för flygvapnet hemställer att beställningar inrättas för kapten såsom luftbevakningsofficer (chef för luftbevakningsdetaljen), löjtnant — i utbyte mot arvodesbefattning för pensionerad officer — såsom optisk luftbevakningsofficer, fanjunkare eller sergeant såsom luftbevakningsinstruktör, kapten — i utbyte mot löjtnant — såsom radarofficer (chef för radardetaljen) samt kapten såsom striladjutant för ärenden, vilka ej är direkt hänförliga till viss detalj, m. m.

För strilförbanden begäres beställningar för följande befattningar, nämligen för kapten såsom chefsradarjaktledare (vid den i luftförsvarscentralen ingående jaktcentralen), förste verkmästare i lönegrad Ao 17 såsom chef för telematerieltroppen (i utbyte mot förste mästare i Ao 14 eller mästare i Ao 13), rustmästare eller överfurir såsom expeditionsunderbefäl vid stabsplutonen och förste flygtekniker eller flygtekniker såsom elektrotekniker i telematerieltroppens teleservicegrupp.

Förslagen rörande F 13 G avser tillkomst av beställningar m. m. för en löjtnant såsom luftbevakningsofficer, en rustmästare eller överfurir såsom expeditionsunderbefäl vid stabsplutonen, en förste flygtekniker eller flygtekniker såsom elektrotekniker i teleservicegruppen och en pensionerad underofficer i arvodesbefattning (A:17) såsom förrådsunderofficer.

Utöver nu nämnda beställningar m. m. anmäler chefen för flygvapnet, att tjänster för åtta verkmästare i Ae 15 och sju förrådsmän i Ae 7 bör tillkomma på förslag av flygförvaltningen, medan en tjänst för teleförman i Ae 12 (vid F 13 G) kan utgå.

Yttrande

Fortifikationsförvaltningen (skr. ^{11/2} 1961) har i huvudsak intet att erinra mot förslaget till fredsorganisation för flygflottilj. Den föreslagna delningen av byggnads- och intendenturavdelningen anses väl motiverad. Ämbetsverket framhåller att utbyggnaden av flygvapnets ledningsorgan kommer att ge flottiljerna avsevärt ökade uppgifter som lokalförvaltningsmyndighet för befästningsanläggningar, uppgifter som lättast torde bemästras inom en fristående byggnadsavdelning.

Ämbetsverket har icke heller något att erinra mot att de civila kasernföreståndarna utbytes mot fortifikationsunderofficerare men framhåller, att utbytet bör ske successivt efter hand som vakanser uppkommer i de civila tjänsterna. Det anses icke uteslutet att vissa av de nuvarande kasernföreståndarna skulle kunna utbildas till fortifikationsunderofficerare och övergå till anställning i fortifikationskåren. Underofficersbeställningarnas inplacering i lönegrader enligt förslaget synes fortifikationsförvaltningen lämpligt avvägd.

Departementschefen

Det sedan många år pågående arbetet med att på grundval av organisationsundersökningar och försök rationalisera fredsorganisationen för stabs- och förvaltningstjänst vid krigsmaktens förband och utbildningsanstalter har till största delen varit förlagt till armén. Utredningar härom ägde rum redan under 1940-talet, ändrad organisation av infanteriregementes stabs- och förvaltningstjänst fastställdes av Kungl. Maj:t år 1947 (jfr prop. 1947: 130, s. 2 ff), och motsvarande beslut har sedermera fattats rörande arméns alla förband och utbildningsanstalter samt försvarsområdesstaberna. Även inom marinens område har ett betydande arbete nedlagts på rationalisering av stabs- och förvaltningstjänsten, huvudsakligen vid kustartilleriförsvaren och kustartilleriförbanden. Vad flygvapnet beträffar, framgår av vad jag tidigare anfört att organisationsundersökningar avseende flygflottiljs stabs- och förvaltningsorganisation ägde rum i slutet av 1940-talet men att verksamheten därefter måste nedläggas och icke kunde återupptagas förrän 1958. I det föregående har jag redovisat den huvudsakliga innebörden av de förslag rörande organisation och personaluppsättning, som med anledning av undersökningarnas resultat framlagts av dåvarande statens organisationsnämnd och av chefen för flygvapnet.

Verksamheten inom flygvapnet har undergått stora förändringar sedan 1940-talet, då fredsorganisationen av flygvapnets flottiljer och motsvarande enheter fick sin alltjämt i princip gällande utformning; det är tillräckligt att härvidlag peka på tillkomsten av en modern stridslednings- och luftbevakningsorganisation («stril»). Självfallet är det angeläget, att förbandens organisation snarast möjligt anpassas efter de krav, som de ändrade förhållandena uppställer. För myndigheternas nu genomförda rationaliserings-

arbete har gällt såsom grundläggande principer, att flygförbanden måste ha erforderlig krigsberedskap, att fredsorganisationen skall tillgodose såväl militära som ekonomiska effektivitetskrav och att, i den omfattning det med hänsyn till verksamhetens art m. m. är möjligt, för försvaret i dess helhet enhetliga organisationsformer och beräkningsgrunder skall tillämpas. Dessa principer, till vilka jag helt ansluter mig, har såvitt jag kunnat finna också kommit till uttryck i förslagen. Jag har funnit dessa i allt väsentligt lämpade att läggas till grund för beslut om fredsorganisationen av flygvapnets flottiljor m. fl. enheter. I enlighet härmed bör flygflottilj i stort organiseras på flottiljchef, flottiljstab, flygchef med tre divisioner, baschef med tre baskompanier och ett specialkompani samt, i fråga om sektorflottilj, strilchef med strilförband. Vid sektorflottilj bör dessutom finnas en stabschef. Flottiljstab bör bestå av flygavdelning (under flygchefen), basavdelning (under baschefen), stabsavdelning, väderleksavdelning, byggnadsavdelning, intendenturavdelning, sjukvårdsavdelning, materielavdelning, teleavdelning, trafikledningsavdelning, mobiliseringsavdelning och kassaavdelning. Vid sektorflottilj bör härjämte finnas en strilavdelning under strilchefen. Kungl. Maj:t torde vara oförhindrad att, i den mån det visar sig lämpligt och kan ske utan personalökning, föreskriva avvikelser från den nu angivna organisationen.

Förslagen innefattar betydande personalökningar inom stabs- och förvaltningstjänsten. Härvidlag föreligger en olikhet gentemot vad som var fallet, när rationaliseringen av arméförbanden påbörjades och ett icke obetydligt antal beställningar kunde frigöras från ifrågasvarande verksamhetsområden. Det bör emellertid beaktas, att de utökningar som föreslås per förband räknat främst hänför sig till den för strilverksamheten avsedda delen av stabs- och förvaltningsorganisationen, för vilken särskilda personalresurser tidigare — med något undantag — icke avsetts. I detta sammanhang vill jag erinra om att 1961 års riksdag godkände i propositionen nr 110 (s. 196) framlagda förslag om inrättande av ett icke obetydligt antal beställningar för strilsystemets behov av operativ personal. Därvid betecknades det som ytterst angeläget, att personella resurser kunde ställas till förfogande i den utsträckning som erfordrades för att de betydande materielinvesteringarna skulle kunna till fullo nyttiggöras. Samma principiella synpunkt kan med fog anläggas på frågan om behovet av personal för den stabs- och förvaltningsmässiga ledningen av striltjänsten. Ehuru jag vid min granskning av förslagen självfallet sökt begränsa personalorganisationens utvidgning så mycket som möjligt, har jag konstaterat att några större reduktioner av förslagen icke lämpligen kan göras, om önskad effekt skall kunna utvinnas ur organisationen.

Jag övergår nu till att behandla de särskilda personalfrågor, som jag anser påkalla närmare kommentarer från min sida. I den mån förslagen inom detta område icke omnämnes i det följande, har jag alltså icke något att erinra mot dem.

Vad först angår de befattningar, som avses skola finnas vid alla flottiljer, anser jag att befattningen som basofficer — som enligt chefen för flygvapnet bör avses för kapten — bör kunna bestridas av kapten eller löjtnant. Jag föreslår därför icke någon statmässig förändring i samband med denna befattning.

Utbyte av pensionerad personal i arvodesbefattningar mot beställningshavare på aktiv stat föreslås bland annat i fråga om befattningarna som chef för mobiliseringsavdelningen (jag bortser här från sektorflottiljerna, vid vilka stabschefen föreslås bli chef för avdelningen) och expeditionsföreståndare (personalregistrator) vid samma avdelning. Det synes mig icke uteslutet att personalredovisningen inom flygvapnet kan koncentreras till färre myndigheter än för närvarande. I avvaktan på närmare prövning av denna fråga anser jag mig icke böra tillstyrka de föreslagna utbytena vid mobiliseringsavdelningen.

Enligt förslaget bör beställningar för rustmästare eller överfurir tillkomma för befattningarna såsom expeditionsunderbefäl vid den för baskompanierna gemensamma expeditionen, föreståndare för bok- och kartförråd, chef för budcentral och chef för utbildningsförråd, skjutbanor m. m. Förslaget beträffande de tre sistnämnda befattningarna ansluter sig till vad som gäller för motsvarande befattningar vid förband inom armén. Vid arméförbanden är chefen för budcentralen tillika föreståndare för bok- och kartförrådet, men den s. k. rättningstjänsten, avseende att hålla instruktioner m. fl. handlingar aktuella, har ansetts vara så omfattande och betydelsefull vid flygförbanden, att särskild befattningshavare bör avses för nämnda förråd. Jag vill erinra om att jag föregående år vid anmälan av fråga om tryckning och förrådshållning av publikationer inom försvaret m. m. (prop. 110, p. 1) uttalade, att det skulle vara värdefullt om en särskild arbetsgrupp översåge ändringstjänsten i fråga om krigsmaktens publikationer. I avvaktan på resultat som kan framkomma av en dylik översyn är jag inte beredd föreslå inrättande av beställningar avsedda för föreståndare för bok- och kartförråd. I övrigt har jag icke funnit anledning till erinran mot förslagen.

Tre befattningar, vilka nu är avsedda för civila tjänstemän, föreslås i den nya organisationen skola beklädas av militära beställningshavare. Detta gäller befattningarna som garageförman, sjukvårdsförman och kasernföreståndare. I fråga om de båda förstnämnda befattningarna tillstyrker jag förslaget, vilket emellertid bör genomföras successivt i mån av inträffande ledigheter i de civila tjänsterna. I samband härmed vill jag erinra om att Kungl. Maj:t den 23 februari 1962 föreskrivit, att tjänster för garageförmän och sjukvårdsförmän vid flygvapnet tills vidare icke må vid ledigblivande återbesättas utan Kungl. Maj:ts medgivande. Enligt vad jag inhämtat har flertalet sjukvårdsförmanstjänster rekryterats med personer, som tidigare innehaft anställning såsom sjukvårdsunderbefäl vid armén eller marinen.

Det synes därför böra undersökas, huruvida några av de nuvarande befattningshavarna kan erhålla underbefälsanställning i sjukvårdstjänst vid flygvapnet. — Förslaget om avveckling av de civila kasernföreståndartjänsterna och införande i organisationen av underofficerare vid fortifikationskåren har jag funnit erforderligt att ytterligare överväga. Jag är därför icke beredd att nu göra några uttalanden rörande detta förslag. För nästa budgetår räknar jag icke med någon förändring beträffande tjänsterna som kasernföreståndare.

Bland de förslag, som hänför sig enbart till sektorflottiljerna, ingår utbyte av fem arvodesbefattningar i A 24, avsedda för luftbevakningsofficer i optisk luftbevakningstjänst, mot sju beställningar för löjtnant. Med genomförandet av detta förslag synes mig tills vidare kunna anstå, och jag räknar alltså med att arvodesbefattningarna bibehållas.

I avvaktan på flygvapenchefens förslag till organisation av flygflottiljernas materielavdelningar upptar jag icke förslaget om inrättande av sju beställningar för förste verkmästare (chef för telematerieltroppen) i utbyte mot beställningar för förste mästare och mästare. Flygvapenchefens anmälan om behov av vissa civila tjänster för verkmästare och förrådsman — vilka tjänster icke äskats av flygförvaltningen — föranleder nu icke heller någon åtgärd från min sida.

För några befattningar anser jag mig kunna underlåta att föreslå att beställningar äskas, ehuru jag icke från organisatorisk synpunkt har något att erinra mot vad som föreslagits i fråga om personalkategori för befattningarnas tillsättande. Detta gäller befattningarna som luftbevakningsofficer vid F 13 G (löjtnant), expeditionsunderbefäl vid stabsplutonen och elektrotekniker i teleservicegruppen (förste flygtekniker eller flygtekniker).

Vid anmälan i det följande av medelsbehovet under flygvapnets anslag för avlöningar till aktiv personal m. fl. återkommer jag med detaljerade förslag rörande de beställningar m. m. av olika slag, som med hänsyn till mina här redovisade ställningstaganden bör äskas av riksdagen.

I den redogörelse jag här lämnat har jag i vissa fall uppehållit mig vid detaljer i organisationen. Detta har skett för att ge den organisatoriska bakgrunden till nyssnämnda förslag under avlöningsanslaget och för att riksdagen skall få en belysning av de spörsmål som uppkommer vid rationaliseringsverksamhet av nu ifrågavarande art. Jag förutsätter emellertid att — liksom fallet varit i tidigare liknande sammanhang — det skall få ankomma på Kungl. Maj:t att närmare reglera icke blott den organisatoriska indelningen av flygvapnets flottiljer m. fl. enheter utan även personalorganisationen, givetvis i den mån icke fråga är om ändringar beträffande beställningar och tjänster vilkas inrättande ankommer på riksdagen. Kungl. Maj:t torde vidare böra inhämta riksdagens hemmyndigande att vidtaga de övergångsanordningar, som kan visa sig erforderliga i samband med att beslut meddelas om den nya organisationens ikraftträdande.

Till frågan om ändringar i personalstaterna och beräkning av anslag återkommer jag i det följande. I detta sammanhang hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna i det föregående angivna grunder för utformning av personalstaterna avseende flygvapnets förband i fred;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga erforderliga övergångsanordningar i samband med den nya organisationens ikraftträdande.

[3] Lokalisering i fred av visst robotförband

Efter medgivande av Kungl. Maj:t den 30 juni 1961 har beställning utlagts på materiel till sex divisioner av luftvärnsroboten Bloodhound II till en kostnad av cirka 250 miljoner kronor. Leveranserna beräknas ske med början år 1963. Intill den 1 juli 1963 finnes möjlighet att avbeställa materiel till tre divisioner.

I anslutning till att beställningsmedgivande lämnades, uppdrog Kungl. Maj:t åt överbefälhavaren att till Kungl. Maj:t inkomma med förslag rörande ifrågavarande robotförbands fördelning i fred mellan olika förband inom krigsmakten.

I propositionen 1961:110 (punkt 4) underställde Kungl. Maj:t riksdagens prövning fråga om verksamheten vid förutvarande Svea flygflottilj (F 8). Enligt detta förslag, som godkändes av riksdagen (SU 104; rskr. 275), skall för administration av flygbasen m. m. inrättas ett förband benämnt Barkarby flygdepå (F 8). Till förbandet skall vara förlagd en flygtransportdivision och den del av flygledningens flygavdelning vid vilken flygning med propellerflygplan bedrivs. Kungl. Maj:t har på grundval av riksdagens beslut den 16 juni 1961 fastställt provisorisk personalorganisation i fred vid Barkarby flygdepå (TLA 1961 nr 44).

Överbefälhavaren har den 16 december 1961 med eget yttrande insänt ett av flygvapenchefen framlagt förslag till lokalisering i fred av de första två robotdivisionerna.

Överbefälhavaren framhåller, att det redan nu kan fastslås, att det av operativa skäl är lämpligt att gruppera minst två divisioner typ Bloodhound II i östra Mellansverige. Flygvapenchefen har låtit undersöka möjligheterna att i fred förlägga de robotdivisioner som i utgångsläget bör grupperas till befintliga flygflottiljer inom detta område. Det har därvid visat sig, att två robotdivisioner och en robotverkstad kan förläggas inom F 8 etablissemang utan större om- och nybyggnadsarbeten. Överbefälhavaren anser, att Barkarby från operativa synpunkter är en lämplig fredsörlägningsplats för två divisioner. Eftersom statsmakterna redan tidigare uttalat tanken att för-

lägga luftvärnsrobotförband till F 8 (jfr uttalanden av föredragande departementschefen till prop. 1960:110 mot vilket riksdagen ej gjort någon erinran) anser sig överbefälhavaren kunna föreslå, att två robotdivisioner och en robotverkstad förlägges till F 8 etablissement. I särskild skrivelse uttalar överbefälhavaren att F 8 är lämplig som förläggningsplats även om robotanskaffningen totalt skulle begränsas till endast tre divisioner.

Arbetet med planeringen av lokaler för robotförbanden har visat, att särskilda byggnader för tankningsstationer, laddningsstationer och ammunitionsförråd måste uppföras för att bereda personalen erforderligt skydd. Oavsett vilka fredsförläggningsplatser som väljes, krävs det därför — utöver lokaler för verkstad, utbildning, expedition och förråd — vissa nybyggnader. För att två robotdivisioner och en robotverkstad skall kunna förläggas till F 8, behöver nybyggnad ske av två ammunitionsförråd och en laddningsstation samt ombyggnad göras av en motorprovbock till tankningsstation. Härutöver erfordras anordningar för uppställningsplatser för robotlavetter samt nybyggnad av vägar. Det är vidare nödvändigt med en omläggning av den elektriska spänningen inom etablissementet. De sammanlagda kostnaderna för dessa åtgärder har inom flygledningen bedömts till 1,15 miljon kronor. Såvitt nu kan överblickas, framhåller flygvapenchefen, kommer ytterligare investeringskostnader ej att bli nödvändiga vid F 8 på grund av robotförbandens tillkomst.

Flygvapenchefen föreslår vidare, att huvuddelen av den grundläggande utbildningen av såväl aktiv som värnpliktig personal för robotsystemet Bloodhound II centraliseras till F 8. Visserligen kommer därigenom en division att ständigt vara avdelad för grundläggande utbildning i fred, men i gengäld kan de övriga divisionerna avses för operativ verksamhet med olika grader av insatsberedskap. Dessa synpunkter biträdes av överbefälhavaren.

I särskild bilaga till sin skrivelse anger chefen för flygvapnet det bedömda totala personalbehovet för robotdivisionerna, inklusive övnings- och skoldivisionerna. Bedömningen grundas i viss mån på erfarenheterna från försöksförbandet av Bloodhound I. Organisationen för robotförband erfordras vid F 8 i full omfattning hösten 1963. Redan för nästa budgetår bör dock tillkomma vissa beställningar för blivande lärarpersonal vid skoldivisionen.

Skoldivisionen skall meddela såväl teknisk som taktisk utbildning. Organisationen innefattar bland annat en robotgrupp för teknisk — huvudsakligen teoretisk och materielbunden — utbildning, en robotgrupp för praktisk utbildning — övningsgrupp — samt en taktikgrupp för den taktiska utbildningen. För nästa budgetår anmäler flygvapenchefen behov av bland annat fyra kaptener. Av dessa avses en som chef för skoldivisionen, en som chef för robotövningsgruppen samt två för taktikgruppen som lärare. Ansvaret för den tekniska utbildningen bör — under divisionschefen — åligga en flygingenjör av 1. graden. Tre förste verkmästare behövs för den tek-

niska utbildningen. Två av dessa skall svara för utbildningen på den mest komplicerade utrustningen — kalkylator och datalänk — och en för robottroppens stationsutrustning. För att ombesörja utbildningen på kommandocentral, simulator och belyningsradar samt stridsdel, startraket- och provningsutrustning behövs totalt fem mästare.

Personalbehovet vid robotverkstaden har bedömts med utgångspunkt i erfarenheter, som vunnits av personal ur flygförvaltningen vid kurser i England hösten 1961. Chefen för flygvapnet bedömer, att det vid verkstaden torde erfordras omkring 10 tjänster för ingenjörer, verkmästare, förmän, tekniker och förrådsförmän samt cirka trettio kollektivavtalsanställda arbetare. Som chef för robotverkstaden anser flygvapenchefen att det erfordras en flygdirektör av 2. graden. Denna tjänst begär flygvapenchefen redan för nästa budgetår. Befattningshavaren måste — innan de första materielleveranserna börjar under år 1963 — dels få egen utbildning på materielen, dels deltaga i planläggningen för den framtida verkstadsdriften.

Behovet av personal vid F 8 — utöver den som erfordras vid robotdivisioner och robotverkstad — kan ännu ej anges. Flygvapenchefen anser, att viss personal behöver tillkomma, men ytterligare utredning måste göras av denna fråga innan förslag kan framläggas.

I enlighet med det anförda föreslår flygvapenchefen att för nästa budgetår inrättas beställningar för 4 kaptener i Ao 21 och 1 flygingenjör av 1. graden i Ao 23 (för robotdivisionerna) samt 1 flygdirektör av 2. graden i Ao 24 (för robotverkstaden). I anslutning härtill kan 11 beställningar för flygtekniker i Ao 10 indragas. Flygvapenchefen hemställer vidare att följande vakantsatta beställningar får utnyttjas för robotdivisionerna, nämligen tre för förste verkmästare i Ao 17, fem för mästare i Ao 13 samt två för förste flygtekniker, flygtekniker eller hjälptekniker i Ao 12/10/Ae 7.

Departementschefen

Kungl. Maj:t lämnade den 30 juni 1961 flygförvaltningen bemyndigande att anskaffa luftvärnsrobot typ Bloodhound II. I anslutning härtill uppdrog Kungl. Maj:t åt överbefälhavaren att inkomma med förslag till ifrågasvarande robotförbands fördelning i fred mellan olika förband inom krigsmakten.

Föregående års riksdag godkände (SU 104; rskr. 275) Kungl. Maj:ts förslag (prop. 1961:110, punkt 4) om verksamheten vid förutvarande Svea flygflottilj (F 8). Detta förslag innebär bland annat att för administration av flygbasen m. m. inrättas ett förband — Barkarby flygdepå (F 8). Till detta förband förlägges en flygtransportdivision och tills vidare den del av flygledningens flygavdelning vid vilken flygning med propellerplan bedrivs.

Överbefälhavaren har i sitt yttrande över lokalisering i fred av luftvärnsrobotförband tillstyrkt ett av flygvapenchefen framlagt förslag att förlägga

de första två robotdivisionerna och en robotverkstad till Barkarby flygdepå. För detta alternativ talar enligt myndigheterna såväl operativa som fredsekonomiska skäl. Dessa enheter kan nämligen förläggas till F 8 utan större om- och nybyggnadsarbeten. Vissa nybyggnader — för att bereda personalen skydd vid tankning och laddning av robotarna samt för ammunitionsförråd — måste visserligen tillkomma, men detta blir fallet oavsett vilken fredsförläggningsplats som väljes. Inom flygledningen har bedömts att de totala kostnaderna för nödvändiga byggnadsåtgärder uppgår till 1,15 miljon kronor. Särskild medelsanvisning för ändamålet torde dock ej erfordras utan kostnaderna bör kunna bestridas från redan beviljade medel.

Flygvapenchefen föreslår vidare, att huvuddelen av den grundläggande utbildningen för Bloodhound II-systemet centraliseras till F 8 vid en särskild skoldivision. Även detta förslag har biträttats av överbefälhavaren.

Organisationen för robotförband vid F 8 erfordras i full omfattning först under hösten 1963. Redan nästa budgetår behöver dock vissa beställningar tillkomma för officerare och teknisk personal avsedda som lärare vid skoldivisionen.

Jag vill erinra om att jag tidigare uttalat tanken att till F 8 lokalisera bland annat luftvärnsrobotförband (prop. 1959:117, s. 24 och 1960:110, s. 130). Den nu framlagda utredningen visar att F 8 är en --- med hänsyn till såväl operativa som fredsekonomiska skäl — lämplig fredsförläggningsplats. Jag kan således tillstyrka att de första två robotdivisionerna förlägges till F 8 liksom att den grundläggande utbildningen centraliseras till F 8 vid en särskild skoldivision. Lokaltillgången vid förbandet är tillräcklig för att rymma de föreslagna enheterna — övningsdivision, skoldivision och robotverkstad — utan omfattande om- och nybyggnadsarbeten. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att inom ramen för av riksdagen anvisade medel besluta om nödvändiga byggnadsåtgärder vid F 8.

Jag är däremot ej beredd att nu ta ställning till det anmälda totalbehovet av personal för robotdivisionerna. Ytterligare utredning är nödvändig och det synes även lämpligt att avvakta praktiska erfarenheter från tjänsten vid moderna luftvärnsrobotförband i vårt land, bland annat från Hawkförbandet i Skåne som börjar uppsättas under detta år.

Av de nu framförda förslagen om beställningar för personal vid robotdivisionerna och chef för robotverkstaden kan jag tillstyrka beställningar för 3 kaptener i Ao 21, 1 flygdirektör av 2. graden i Ao 24 och 1 flygingenjör av 1. graden i Ao 23. Jag räknar därvid med att 11 beställningar för flygtekniker i Ao 10 indrages. Vidare bör för ändamålet få utnyttjas tre förste verkmästare i Ao 17, tre förste mästare i Ao 14 och två mästare i Ao 13. Behovet av beställningar i Ao 17 och Ao 13 bör tillgodoses genom att utnyttja vakanthållna beställningar medan beställningar för tre förste mästare bör tillkomma i utbyte mot samma antal beställningar för mästare. Den omständigheten att jag tillstyrker inrättandet av en beställning för flygdirektör av 2. graden, avsedd för chef för robotverkstad, innebär icke att jag

i detta sammanhang tar slutlig ställning till hur underhållet av ifrågavarande robotmateriel bör organiseras.

Till ändringarna i personalstaterna torde jag få återkomma vid anmälan av flygvapnets avlöningsanslag i det följande. I detta sammanhang hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att godkänna vad i det föregående föreslagits beträffande lokalisering av luftvärnsrobotförband till Barkarby flygdepå.

[4] Utredning rörande vissa personal vid tygtekniska kåren

Vid anmälan till propositionen 1958:110 av ett av 1954 års utredning angående vissa personalkårer inom försvaret avgivet förslag rörande de militära och civilmilitära personalkårerna för tygförvaltningstjänsten inom armén uttalade föredragande departementschefen bland annat, att han i likhet med utredningen ansåg det med hänsyn till då pågående omläggning av arméns verkstadsorganisation ogörligt att taga slutlig ställning till mekanikerpersonalens — armétekniker, tyghantverkare och tygverkmästare vid tygtekniska kåren — omfattning och sammansättning. Dessa frågor ansågs böra utredas så snart omständigheterna det medgav.

Med skrivelse den 19 oktober 1961 har chefen för armén, sedan frågorna om uppgifterna för samt behov, rekrytering och utbildning av mekanikerpersonal inom tygtekniska kåren utretts av en särskild arbetsgrupp inom arméledningen, avgivit förslag i förevarande ämne. Över förslaget, vilket insänts av överbefälhavaren med eget yttrande, har utlåtanden avgivits av försvarets civilförvaltning, statskontoret och tjänstemännens centralorganisations statstjänstemannasektion (TCO-S).

Jag anhåller nu att få upptaga förevarande frågor till behandling. Därvid lämnar jag först en kortfattad redogörelse för arméchefens utredning och förslag samt däröver angivna yttranden. Slutligen framlägger jag mina egna synpunkter och förslag.

Chefens för armén utredning och förslag

Behov av mekanikerpersonal. I fredstid utnyttjas mekanikerpersonalen för närvarande dels för utbildning vid trupp, truppservice och funktionskontroll, dels som lärare och instruktörer vid vissa centralt och truppslagsvis organiserade skolor, dels i verkstadstjänst, dels ock för vissa uppgifter inom förvaltning och som arbetsstudiemän. I krigsorganisationen användes personalen såsom chefer och ställföreträdande chefer för olika slags reparationsorgan, specialister vid verkstadsplutoner, verkstadsstressor och materielmottagningsgrupper m. m. samt såsom arbetsledare vid centrala verkstäder.

De olika fredsbefattningarna är uppdelade på i det föregående angivna fyra användningsområden. Personalen är emellertid så utbildad att den kan bekläda olika slag av befattningar. Omflyttning mellan olika användningsområden, som regelmässigt sker, beror delvis på att olika tjänsteupp-

gifter lämpar sig särskilt väl för olika ålderskategorier. Omflyttningarna är även betingade av kravet på att personalen bör äga en allsidig erfarenhet av tjänstens olika grenar för att därigenom bli mer användbar i krigsorganisationen.

Mekanikerpersonalen är uppdelad på yrkesgrenar alltefter det materiellslag som den är avsedd för, exempelvis vapen, signal, radar, stridsvagn. Yrkesgrenarna kan hänföras till tre huvudlinjer, vapen-, motor- och telelinjerna.

Det sammanlagda antalet beställningar för mekanikerpersonal utgör för innevarande budgetår 1 093, av vilka cirka 240 på vapen-, 400 på motor- och 420 på telelinjen.

I arméchefens utredning har beräkningar gjorts rörande behovet av civilmilitär mekanikerpersonal för de i det föregående angivna användningsområdena inom fredsorganisationen. Vid beräkningarna har hänsyn tagits till beslutade organisationsändringar inom armén (förbandsindragningar m. m.) samt vissa rationaliseringar av verkstadsdriften. Beträffande den allmänna grunden för beräkningarna anföres i huvudsak följande.

Personal för utbildning vid trupp, truppservice och funktionskontroll. Inom detta användningsområde utnyttjas personalen främst som instruktörer vid övningar i mera avancerad materielkunskap samt för profylaktisk verksamhet avseende fortlöpande funktionskontroll och besiktning av till trupp utlämnad materiel. I samband härmed lämnas orienteringar och anvisningar om hur de vanligaste felen och funktionsstörningarna kan undvikas. Då det gäller vapen och pjäsmateriel är denna verksamhet nödvändig icke enbart ur ekonomisk utan kanske främst ur säkerhetssynpunkt. Genom att fel och feltendenser sålunda blir upptäckta på ett tidigt stadium nedbringas reparationskostnaderna och den tid truppen måste avvara materielen för felens avhjälpande blir ett minimum, vilket i många fall är ytterst betydelsefullt med hänsyn till trupputbildningens genomförande. Särskilt då det gäller vapen och motorfordon är det av dessa skäl erforderligt att förbanden ständigt har tillgång på tygteknisk personal. Även inom andra yrkesgrenar bör förbanden ha möjlighet att lätt kunna anlita tygteknisk personal.

Personal som lärare och instruktörer vid skolor för teknisk personal. Behovet av lärare och instruktörer står i viss relation till antalet elever. Denna relation varierar något mellan de olika yrkesgrenarna och är beroende främst på materielens komplicitet. Hittills tillämpade normer för beräkning av instruktörsbehovet är lämpliga. En minskning av antalet instruktörer kan icke ske utan att utbildningen blir lidande.

På grund av bristen på personal (instruktörer) inom yrkesgrenen bil, förorsakad bland annat av behovet att genom omskolning snabbt framtaga ett förstahandsbehov av tekniker för helikoptertjänst, har utbildningen av värnpliktiga bilmekaniker varit inställd under utbildningsåren 1960—62. I avvaktan på en undersökning av konsekvenserna på längre sikt av en nedlagd utbildning av värnpliktiga bilmekaniker redovisas i utredningen två alternativ, ett med ifrågavarande utbildning och ett med nedlagd utbildning. Skillnaden mellan alternativen utgöres av totalt 28 beställningar.

Personal för vissa arbetsuppgifter inom armétygförvaltningen och som arbetsstudiemän. För att förenkla underhållstjänsten i krig och fred kräves tekniska underhållsinstruktioner, bland annat beskrivningar, reservdelskataloger, sats- och tillbehörskort, kontrollföreskrifter för materiel i bruk och vårdföreskrifter. Personal med god materielkännedom och omfattande erfarenhet från trupp och verkstäder erfordras för dessa uppgifter. Dessa arbeten är beklagligt försenade. En personalförstärkning är nödvändig om planlagda förenklningar i underhållstjänsten skall kunna genomföras.

För detaljutformning av fältreparationsutrustningar och med dessa sammanhängande speciella arbetsmetoder erfordras personal med omfattande detaljkunskaper från tjänstgöring vid fältreparationsförband.

För huvuddelen av nämnda arbetsuppgifter är mekanikerpersonal särskilt lämpad.

För att rationellt kunna driva verkstadstjänsten erfordras kontinuerlig tillgång på arbetsstudiepersonal. Arbetsstudietjänsten bör innehavas under en tid av cirka fem år, varefter återgång sker till ursprunglig yrkesgren. På så sätt erhålles på längre sikt en stam av arbetsledare med god arbetsstudiepraktik.

Personal för kommenderingar och allmän reserv. De kommenderingar av längre varaktighet än 6 månader som är erforderliga i nuläget avser främst personalens egen utbildning. För vidareutbildning av arméteknikerna samt för viss omskolning kräves kommenderingar som motsvarar 50 beställningar, varjämte räknas med 5 % reserv för tillfälliga kommenderingar och sjukdom m. m., d. v. s. ytterligare omkring 50 beställningar. Härutöver kräves vissa beställningar för den personal, som är under utbildning till armétekniker.

Med tillämpning av i det föregående angivna beräkningsgrunder utgör behovet av beställningar för mekanikerpersonal enligt arméchefen för närvarande 1 222. Därest den nu inställda utbildningen av värnpliktiga bilmekaniker nedlägges, minskas behovet till 1 194 beställningar. I angivna antal ingår 18 beställningar, som föreslås skola successivt utgå. Beställningarna avses för viss personal vid arméns optiska verkstäder samt för sadelmakare, snickare, smeder m. fl. Motiv anses icke föreligga för att ifrågavarande personal skall ha civilmilitär status.

I jämförelse med gällande personaluppsättning innebär förslaget en ökning med 129, alternativt 101 beställningar. Ökningen sammanhänger väsentligen med att en personalreserv beräknats för kommenderingar och sjukdom. I övrigt betingas utökningen av att personalbehoven för nya arbetsområden (robot) och nytillkommen materiel något överstiger den minskning som kunnat ske på grund av rationaliseringar m. m.

Behovet av mekanikerpersonal för krigsorganisationen har icke närmare redovisats. Behovet av stampersonal i krig har emellertid preliminärt angetts till i runt tal 1 100 man.

Under de närmaste åren kommer armén att tillföras ytterligare betydande mängder av materiel. Den nya materielen är som regel mer komplicerad än den äldre materiel den ersätter. Detta förhållande påverkar beho-

vet av mekanikerpersonal. Vid en ökning av antalet materielenheter ökar jämväl utbildningskontingenterna och därmed behovet av utbildning vid trupp och truppservice. I arméchefens utredning har en bedömning gjorts rörande behovet av personalökningar under närmast följande sjuårsperiod. Med utgångspunkt i den materieltillförsel som skall ske enligt arméns gällande tygmaterielplan har personalökningen intill år 1970 därvid uppskattats till 419 beställningar.

Utbildningsgång. För närvarande rekryteras mekanikerpersonalen bland värnpliktiga, som genomgått befälsskola I. Eleverna anställs som teknikeraspiranter i Af 5/4. Efter genomgång av teknikerskola I, vilken är en ettårig grundläggande yrkesskola, erhålles anställning som biträdande armétekniker i Ae 8/7. Utbildningen fortsättes därefter direkt vid teknikerskola II. Denna skola är en fortsatt yrkesskola vid vilken tillämpad utbildning meddelas på militär materiel. Eleverna differentieras på skilda yrkesgrenar. Utbildningens längd varierar mellan 12 och 18 månader beroende på respektive yrkesgrens behov av specialkurser.

Efter genomgång av teknikerskola II tjänstgör teknikerna vid förband och verkstäder. Utnämning till armétekniker i Ao 10 sker tidigast sjätte året efter utbildningens (befälsskolans) början. Vidareutbildning på nytillkommen materiel sker fortlöpande. Tekniker, som inte kvalificerat sig för tyghantverkarbefordran, kan tidigast efter 16 års anställning som biträdande armétekniker och armétekniker befordras till förste armétekniker i Ao 12.

Under de två senaste åren har en ny rekryteringsväg prövats. Härvid har i begränsad utsträckning som biträdande armétekniker anställts personal, som genomgått minst tvåårig yrkesutbildning vid verkstadsskola och där efter under värnpliktstjänstgöringen utbildats till värnpliktiga mekaniker. De hittillsvarande erfarenheterna från denna rekryteringsform tyder enligt arméchefen på att man på denna väg kan erhålla ett gott personaltillskott. Utbildningsresultatet torde emellertid ha blivit bättre om eleverna redan från och med värnpliktstjänstgöringen kunnat sammanhållas och inriktas på teknikeryrket.

Armétekniker som bedöms lämpliga för framtida befordran kommanderas tidigast nionde året efter utbildningens början till förberedande tyghantverkarkurs. Kursen, som omfattar dels praktikanttjänstgöring vid större tygverkstad, dels korrespondensundervisning i matematik och modersmål, pågår sex till nio månader. Elever som godkännes vid denna kurs kommanderas till tyghantverkarutbildning. Till sådan utbildning kan även antagas kollektivavtalsanställda tygarbetare, vilka innehar erforderlig kompetens. Tyghantverkarutbildningen omfattar cirka 10 månader. Den är differentierad på tre huvudlinjer.

I arméchefens utredning har särskilt understrukits att de blivande teknikerna enligt nuvarande utbildningsgång får inte bara sin militära befälsutbildning utan också en omfattande allmänbildande undervisning och hela

sin tekniska skolning vid de militära utbildningsanstalterna. Utbildningstiden blir härigenom lång och utbildningskostnaderna höga. Vidareutbildningen till tygverkmästar- och tyghantverkarkarriären anses komma alltför sent. Därtill är den tidskrävande och förknippad med ett komplicerat förberedelse- och uttagningssystem.

De principer för rekryteringen som hittills tillämpats var enligt arméchefen lämpliga och naturliga under de år, då civil teknisk yrkesutbildning var mindre vanlig. Under senare år har emellertid den civila yrkesutbildningen expanderat starkt. Civila verkstads- och yrkesskolor med två- eller treårig utbildning för metallarbetare och bilmekaniker finns redan i stort antal. Balans anses ha uppstått mellan tillgång och efterfrågan på personal med sådan utbildning. De teletekniska yrkesskolorna anses däremot ännu vara otillräckliga för att tillgodose föreliggande personalbehov.

Med hänsyn till att värnpliktiga före värnpliktstjänstgöringen numera kan genomgå civil teknisk yrkesutbildning synes det enligt arméchefen naturligt och ekonomiskt fördelaktigt att framdeles bygga rekryteringen av arméns tekniker på sådana personalkategorier. Därigenom kan undervisningen vid de militära utbildningsanstalterna börja på en högre nivå och göras mindre omfattande. Med angivna utgångspunkter har ett förslag till ändrad utbildningsgång för tygtekniska kårens mekanikerpersonal utarbetats.

Förslaget innebär i sina huvuddrag följande.

Rekryteringsunderlaget utgöres av värnpliktiga, som genomgått civil två- eller treårig yrkes- eller verkstadsskola. Dessa värnpliktiga fullgör sin värnpliktstjänstgöring som elever vid en för ändamålet särskilt tillrättalagd teknikerskola (teknikerskola I). Vid denna skola sker främst befälsutbildning samt utbildning på sådan militär materiel som ej behandlats under den civila yrkesutbildningen. Efter teknikerskolans slut anställs därtill lämpliga värnpliktiga som biträdande armétekniker. De värnpliktiga som icke erhåller fortsatt anställning är fullt användbara i krigsbefattningar för värnpliktiga mekaniker. De biträdande arméteknikerna genomgår efter ett års praktisk tjänst teknikerskola II. Vid denna skola sker kompletterande militär befälsutbildning samt ytterligare utbildning på speciellt militär materiel. Den som med godkännande vitsord genomgått teknikerskola II befordras till armétekniker.

Genom den ändrade utbildningsgången förkortas utbildningstiden till armétekniker med ett år. Detta möjliggöres genom att yrkesutbildningen vid verkstadsskolor lägges till grund för den fortsatta utbildningen vid de militära utbildningsanstalterna. Den nya utbildningsgången förutsättes framdeles gälla för samtliga teknikerkategorier. Det anses dock icke sannolikt att teletekniker före år 1966 kan utbildas på nu angivet sätt.

Fortsatt utbildning till tyghantverkare föreslås ske tre till fyra år tidigare än för närvarande. Utbildningen anses även i fortsättningen böra ske vid en tyghantverkarkurs. Däremot föreslås den förberedande tyghantverkarkursen slopad.

Personalstat. Tygverkmästarbeställningarna är nu anknutna till befattningar, huvudsakligen för föreståndare vid vissa verkstäder, enligt av Kungl. Maj:t utfärdade bestämmelser. Beträffande beställningarna för förste tyghantverkare har mera allmänt angivits att de skall utnyttjas för befattningar som lärare vid verkstad där utbildning av mekaniker äger rum samt såsom föreståndare för reparations- eller renoveringsavdelning tillhörande tygverkstad, monteringsverkstad vid tygverkstad och serviceverkstad tillhörande försvarsområde. Tyghantverkare avses för övriga befattningar för vilka mer kvalificerad utbildning krävs. Förste armétekniker skall enligt av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter i första hand uppehålla befattningar för arbetsledare i serviceverkstad samt kvalificerade befattningar som instruktörer i tygmaterieltjänst. I arméchefens utredning har konstaterats att de nu tillämpade grunderna för beställningarnas fördelning på befattningar i princip synes riktiga. Ett bedömande har gjorts av hur gränslinjerna mellan de olika beställningarnas verksamhetsområden bör dragas. Därvid har bland annat anförts att krigsmaterielens ökade komplicitet medför att större krav måste ställas på den personal som skall svara för service, funktionskontroll och reparation. För relativt enkel materiel kan en arbetsledare exempelvis ofta handleda och övervaka ett tiotal arbetare. Då materielen blir mer invecklad ändras emellertid arbetsledarens ställning. Speciellt inom det teletekniska facket har det visat sig att proportionen mellan arbetsledare och arbetare närmast sig relationen 1 : 1. Arbetsledaren kan härvid karakteriseras som en arbetande förman, på vilken ställs synnerligen stora krav på rent teknisk skicklighet. De arbetande förmännen i verkstäderna har i regel ansetts böra tillhöra mästarkategorien. En höjning av lärarpersonalens yrkeskompetens har vidare befunnits nödvändig. Vid de centrala skolorna har instruktörerna i allmänhet ansetts böra vara lägst tyghantverkare.

De förslag som framlägges rörande mekanikerpersonalens sammansättning innebär att antalet tygverkmästare, förste tyghantverkare och förste armétekniker har ökat på bekostnad av tyghantverkare och armétekniker. Ökningen av antalet tygverkmästare beror främst på att förste tyghantverkare befunnits utföra arbetsuppgifter, som enligt gällande grunder borde ankomma på verkmästare. Vidare har ett ökat antal tygverkmästarbeställningar beräknats för föreståndare för utbildningsverkstäder och för chefsinstruktörer vid skolor. Ökningen av antalet beställningar för förste tyghantverkare beror till övervägande del på att det ansetts befogat att uppflytta föreståndarna för reparationsverkstäder tillhörande tygverkstad från tyghantverkare till förste tyghantverkare, varjämte föreståndarna för serviceverkstäderna regelmässigt ansetts böra vara förste tyghantverkare. Ökningen av antalet förste tyghantverkare motsvaras av ett minskat antal tyghantverkare. Denna minskning motverkas dock av det ökade behovet av tyghantverkare som instruktörer vid centrala och trupperingsvis anordnade skolor.

Arméchefen framhåller, att tillgången på tygteknisk personal i flera fall är otillräcklig. Detta anses främst bero på en stark avgång bland den yngre personalen. Avgångarna beror till övervägande del på dåliga löne- och befodringsförhållanden. Den värdering av befattningarna som verkstälts av utredningen har utmynnat i ett förslag till omvandling av ett antal lägre beställningar mot högre. Härigenom förbättras befodringsmöjligheterna. Förbättringarna anses även medföra att befodringsförhållandena för mekanikerpersonalen bättre kommer att ansluta till den militära personalens befodringsgång.

Tygtekniska kåren är en för hela armén avsedd gemensam personalkår. Personalen är placerad till tjänstgöring vid ett stort antal tjänsteställen. Inom de olika huvudlinjerna vilka även utgör befodringsenheter sker en viss specialisering vilken går olika långt inom olika områden. Om beställningarna skulle hårt låsas till befattningar skulle nyssnämnda förhållanden enligt vad som anförs i arméchefens utredning innebära betydande olägenheter. Sålunda skulle vid praktiskt taget varje befodran personalen behöva flytta till ny stationeringsort och därjämte i vissa fall behöva specialisera sig inom ett nytt område. En sådan ordning anses vara rekryteringshämmande. Vidare medför täta flyttningar dels extra kostnader för statsverket, dels ock ett sämre utnyttjande av personalen. För att motverka angivna olägenheter föreslås att ett antal alternativa beställningar tillskapas.

De förslag till personalstat för tygtekniska kårens mekanikerpersonal som framläggs i arméchefens utredning framgår av följande tablå. På grundval av utredningsförslaget har arméchefen framlagt förslag rörande personalförändringar för nästa budgetår. De nya beställningar, som därvid äskas, är enligt arméchefen avsedda att utgöra den grund, som skall möjliggöra att elever i teknikerskola II efter godkänd teknisk underbefälsutbildning omedelbart skall kunna befodras till armétekniker samt att elever i tyghantverkarkursen omedelbart efter godkänd genomgång av denna utbildning skall kunna påräkna befodran till tyghantverkare. De skall också möjliggöra — analogt med förhållandena för aktiva militära underofficerare och underbefäl — åldersbefodran till förste tyghantverkare vid cirka 32—33 års ålder och till förste armétekniker vid 35—36 års ålder samt urvalsbefodran till förste tygverkmästare respektive tygverkmästare vid cirka 42 års ålder.

Vid kostnadsberäkningen av förevarande äskanden har chefen för armén räknat med, att det aktuella personalläget medför, att 95 beställningar för tyghantverkare och 3 beställningar för armétekniker kommer att vara vakanta under budgetåret 1962/63. Med utgångspunkt häri angives kostnadsökningen till drygt 500 000 kr.

Sammanfattning. Chefen för armén föreslår, att personalstaten för den tygtekniska kårens mekanikerpersonal i en första etapp utbygges för att tillgodose nuvarande behov. De framtida behoven av teknikerpersonal bör

Beställning	Antal beställningar			
	Nuläge	Förslag enligt arméchefens utredning	Förändring	Äskande för budgetåret 1962/63
Förste tygverkmästare Ao 17	39	69	+ 30	+ 11
Tygverkmästare Ao 16	46	106	+ 60	+ 25
Förste tyghantverkare Ao 14	137	231	+ 94	+ 139
Förste tyghantverkare/tyghantverkare Ao 14/ Ao 13	18	84	+ 66	—
Tyghantverkare Ao 13	171	88	— 83	— 47
Förste armétekniker Ao 12	50	238	+ 188	+ 133
Förste armétekniker/armétekniker Ao 12/ Ao 10	—	60	+ 60	—
Armétekniker Ao 10	472	219	— 253	— 160
Biträdande armétekniker Ae 8/7	160	109	— 51	— 4
	1 093	1 204 ^{1 2}	+ 111	+ 97

¹ Därest utbildningen av värnpliktiga bilmekaniker nedlägges kan beställningar för 5 tygverkmästare, 12 tyghantverkare, 8 förste armétekniker och 3 armétekniker eller biträdande armétekniker utgå.

² I angivet antal har icke inräknats de 18 beställningar som föreslagits skola successivt utgå.

enligt arméchefen tillgodoses successivt i takt med att armén tillföres ny materiel. Arméchefen avser att efter hand återkomma med erforderliga äskanden. Vidare föreslås att utbildningsgången ändras så att ynglingar med tvåårig civil verkstads- eller yrkesskoleutbildning efter ett års militär utbildning kan befordras till biträdande armétekniker. Personalstaten för den tygtekniska kårens mekanikerpersonal bör enligt arméchefen uppbyggas på sådant sätt, att befordringsgången för denna personal blir principiellt likartad med befordringsgången för motsvarande militära personalgrupper. Utbildningskapaciteten vid tygförvaltningskolan bör vidare enligt arméchefen utbyggas så att skolan tills vidare årligen kan emottaga upp till 150 elever vid teknikerskola I. Vidare förutsättes en fördubbling av elevantalet vid tyghantverkarkursen. Slutligen föreslår arméchefen att den nuvarande benämningen mekanikerpersonal utbytes mot mästar- och teknikerpersonal som sammanfattande begrepp, varvid mästarpersonal skall avse tygverkmästare och tyghantverkare samt teknikerpersonal armétekniker av olika grader.

Yttranden

Chefens för armén på grundval av företagen utredning framlagda förslag rörande tygtekniska kårens mekanikerpersonal biträdades i huvudsak av remissmyndigheterna.

Beträffande behovet av civilmilitär mekanikerpersonal framhåller *statskontoret*, att tygtekniska kåren enligt ämbetsverkets mening bör omfatta den stammeknikerpersonal som oundgängligen erfordras för krigsorganisationen och som ej kan erhållas i tillräcklig mängd eller av tillfreds-

ställande kvalitet genom värnplikssystemet. Detta ovillkorliga behov bör enligt ämbetsverket jämföras med och såvitt möjligt anpassas till fredsbehovet så att personalen kan utnyttjas i meningsfull och produktiv tjänst. Om krigsorganisationens personalbehov såsom i förevarande fall underskrider vad som erfordras i fred bör enligt statskontoret särskilda undersökningar verkställas i syfte att minska tilläggsbehovet i fred. En sådan utredning anses böra verkställas innan utökning av nuvarande mekanikerpersonal kommer till stånd. Mot bakgrund av nämnda önskemål om kompletterande utredning framhåller ämbetsverket, att det är väl medvetet om att det för materielens fredstida skötsel och utnyttjande fordras kvalificerade tekniker och instruktörer ävensom att dessa tjänster endast delvis kan köpas i den allmänna marknaden. Såvitt avser personalbehovsberäkningarna för yrkesgrenarna signal och bil har statskontoret föreslagit, att det bör undersökas om ej motsvarande tjänster kan köpas vid civila verkstäder eller om ej viss verkstadspersonal helt eller delvis kan ersättas med civil personal. Ett dylikt utbyte medger enligt ämbetsverket lättare en anpassning av personalbehovet till rådande arbetsbeläggning. Med anledning av att arbetsstudiepersonalen i arméchefens utredning beräknas till 25 personer konstaterar statskontoret att — om hänsyn toges till personalen inom armétygförvaltningens centrala arbetsstudieorgan — sammanlagt 76 befattningshavare kommer att avses för ifrågavarande verksamhet. Detta personalbehov förefaller statskontoret vara högt beräknat.

Försvarets civilförvaltning framhåller, att alternativa beställningar för förste tyghantverkare eller tyghantverkare respektive förste armétekniker eller armétekniker upptagits i arméchefens utredning. Enligt ämbetsverket innebär detta i praktiken att ett slags reglerad befordringsgång införes för båda dessa kategorier samt att anknytningen till vissa befattningar kommer att sakna reell innebörd i ett flertal fall. Civilförvaltningen är icke beredd att i dagens läge — framförallt med hänsyn till konsekvenserna beträffande andra personalområden — tillstyrka en dylik anordning. För att i ett övergångsskede med ojämn fördelning i personalens åldersläge åstadkomma rimliga befordringsmöjligheter bör enligt ämbetsverket i stället i samband med anslagsäskandena anmälas det oundgängligen nödvändiga antal beställningar för förste tyghantverkare respektive förste armétekniker som bör tillkomma i utbyte mot tyghantverkar- och arméteknikerbeställningar. Ämbetsverket erinrar i sammanhanget om att arméchefen för nästa budgetår icke föreslagit några nya alternativa beställningar.

I arméchefens äskanden för budgetåret 1962/63 har upptagits fler beställningar för förste tyghantverkare än som framgår av de personalbehovsberäkningar som redovisats i arméchefens utredning. Anledningen härtill har angetts vara nödvändigheten av att med hänsyn till åldersläget åstadkomma förbättrade befordringsmöjligheter till denna grad. Civilför-

valtningen vill inte motsätta sig detta förslag. Enligt ämbetsverket bör dock vid uppkommande ledighet i sådan beställning prövning verkställas, huruvida beställningen fortsättningsvis skall avses för förste tyghantverkare eller tyghantverkare. Av äskandena för nästa budgetår framgår i övrigt att arméchefen räknat med att 94 beställningar för tyghantverkare och tre beställningar för armétekniker skall vara vakanta under nästa budgetår. Med hänsyn till att vakanserna torde komma att tagas i anspråk för anställande av extra teknikerpersonal har civilförvaltningen i sina anslags-äskanden icke funnit skäl räkna med kostnadsminskningar till hela det belopp som svarar mot vakanser i ifrågavarande beställningar. Kostnadsökningen för de personalförändringar arméchefen föreslagit för nästa budgetår uppgår därför enligt ämbetsverket till i runt tal 1,4 miljon kronor.

TCO-S utgår från att förhandlingar kommer till stånd rörande frågan om personalstatens uppbyggnad.

Departementschefen

Tygtekniska kåren är en civilmilitär personalkår, som omfattar ingenjör- och mekanikerpersonal. Mekanikerpersonalen, som har underofficers eller underbefäls tjänsteklass, har till uppgift att vid trupp, skolor och verkstäder svara för kontroll, service, vård och reparation av tygmateriel. Personalen tas vidare i stor omfattning i anspråk som lärare och instruktörer vid den tekniska utbildningen inom armén. Av arméchefens i det föregående redovisade utredning framgår att mekanikerpersonalens uppgifter ökar under senare år på grund av den icke obetydliga tillkomsten av tekniskt komplicerad materiel. Behovet av mekanikerpersonal för fredsverksamheten uppgår nu enligt arméchefens beräkningar till cirka 1 200. Under de närmaste sex å sju åren bedöms ifrågavarande personalbehov öka med över 400.

Personalbehovet för krigsorganisationen har i arméchefens utredning bedömts något understiga fredsbehovet. Statskontoret har med anledning härav uttalat, att en förstärkning av mekanikerpersonalen icke bör ske förrän undersökningar verkställts i syfte att minska tilläggsbehovet av civilmilitär personal i fred. Uppgifter som jag under hand inhämtat från arméstaben visar enligt numera verkställd genomräkning, att krigsorganisationens behov av mekanikerpersonal överensstämmer med det personalbehov för fredsverksamheten som bedömes skola föreligga vid slutet av 1960-talet. Vid sådant förhållande bör enligt min mening ställning nu kunna tas till storleken av den civilmilitära tygtekniska kårens mekanikerpersonal.

Utgångspunkten vid bestämmandet av mekanikerpersonalens antal bör enligt min mening vara det av arméchefens alternativ, enligt vilket utbildningen av värnpliktiga bilmekaniker skall upphöra. Detta alternativ

innebär ett personalbehov om 1 176 man. I likhet med statskontoret finner jag behovet av arbetsstudiepersonal väl högt beräknat. Jag anser mig därför icke kunna tillstyrka att nya beställningar tillkommer för dylik personal. Jag är icke heller beredd att i förevarande sammanhang föreslå någon utökning av mekanikerpersonalen inom armétygförvaltningen; denna fråga bör prövas i samband med personaläskanden i övrigt beträffande ämbetsverket. Arméchefen har räknat med en personalreserv för kommenderingar, sjukdom m. m. Reserven har beräknats enligt samma grunder som tillämpas för militära personalkårer inom armén. Det torde vara erforderligt att räkna med en personalreserv även för ifrågavarande personalkategori. Med hänsyn till den relativt stora omfattningen av utbildningskommenderingarna synes enligt min mening de beräkningsgrunder arméchefen tillämpat ge en otillräcklig reserv. Jag anser mig därför böra räkna med någon utökning av kommenderingsreserven. Med sålunda angivna utgångspunkter föreslår jag, att mekanikerpersonalens antal nu fastställs till 1 170. Vid beräkningen av personalbehovet har jag beaktat det behov av två beställningar för förste tyghantverkare i Ao 14 som jag konstaterat vid anmälan av utgifterna inom försvarsdepartementets verksamhetsområde i årets statsverksproposition (bil. 6, s. 78). I förhållande till nuvarande antal beställningar för mekanikerpersonal innebär mitt förslag en ökning med 77 beställningar. Härutöver bör övergångsvis finnas inrättade 18 beställningar, avsedda för personal vid de optiska verkstäderna samt för smeder, sadelmakare m. fl. Jag förutsätter att dessa beställningar indrages vid uppkommande vakans. De (77 + 18) 95 beställningar som erfordras för att uppnå av mig förordat antal bör tillkomma från och med nästa budgetår.

De framtida behoven av mekanikerpersonal bör såsom arméchefen föreslagit tillgodoses successivt efter hand som ny materiel tillföres. Behovet av utökning torde få prövas i samband med de årliga anslagsäskandena.

Mot bakgrund av den förbättrade civila yrkesundervisningen föreslår arméchefen en ändrad utbildningsgång. Sålunda förutsättes rekryteringen framdeles endast skola omfatta ynglingar med verkstads- eller yrkesskoleutbildning. Härigenom förkortas den militära teknikerutbildningen från tre till två år. Vidare anses tyghantverkarutbildningen böra tidigareläggas. Med hänsyn till den civila yrkesundervisningens utbyggnad finner jag det ändamålsenligt att rekryteringen av mekanikerpersonal omlägges på sätt arméchefen föreslagit. Härigenom minskas behovet av grundutbildning i militär regi. Mot vad arméchefen i övrigt föreslagit beträffande utbildningsgången har jag icke funnit anledning till erinran.

En förbättring av mekanikerpersonalens befordringsförhållanden bör komma till stånd. De av arméchefen angivna grunderna för olika beställningars fördelning på befattningar bör enligt min mening i huvudsak kunna tillämpas. Härav följer att jag tillstyrker, att den tyghantverkarutbildade personalen relativt sett utökas. I det föregående har jag före-

slagit att mekanikerpersonalen vid tygtekniska kåren under nästa budgetår skall omfatta (1 170 + 18) 1 188 man. Jag föreslår att beställningarna för denna personal, vilka icke bör vara alternativa, fördelas enligt följande (inom parentes anges förändringar i förhållande till nuläget).

Beställning	Antal
Förste tygverkmästare Ao 17	52 (+ 13)
Tygverkmästare Ao 16	74 (+ 28)
Förste tyghantverkare Ao 14	307 (+ 170)
Förste tyghantverkare eller tyghantverkare Ao 14/Ao 13 ...	— (— 18)
Tyghantverkare Ao 13	125 (— 46)
Förste armétekniker Ao 12	122 (+ 72)
Armétekniker Ao 10	399 (— 73)
Biträdande armétekniker Ae 8/7	109 (— 51)
	<hr/> Summa 1 188 (+ 95)

Av angivet antal beställningar bör såsom i det föregående föreslagits 18 beställningar (2 i Ao 17, 3 i Ao 16, 6 i Ao 14 och 7 i Ao 13) successivt utgå.

Beställningarna för förste tygverkmästare och tygverkmästare bör avses för preciserade befattningar. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta härom.

Till en början torde icke samtliga beställningar kunna besättas med personal, som genomgått föreskriven utbildning. Det synes emellertid rimligt att tyghantverkarbeställningar, som sålunda icke kan utnyttjas, övergångsvis får användas för att bereda vikariatslöneförordnande i A 13 åt härför lämplig armétekniker, under förutsättning dock att denne uppehåller befattning som enligt i det föregående berörda normer bör avses för tyghantverkare eller genomgår tyghantverkarkurs. Vidare bör ledig arméteknikerbeställning tills vidare få utnyttjas för anställande av biträdande armétekniker. För tekniker aspirant i Af 4/5 avsedda beställningar kan successivt indragas i den takt övergång sker till den nya utbildningsgången.

Arméchefen har i förevarande sammanhang föreslagit att mekanikerpersonalen vid tygtekniska kåren framdeles benämnas mästar- och teknikerpersonal, varvid mästarpersonal skall innefatta tygverkmästare och tyghantverkare och teknikerpersonal avse armétekniker av olika grader. Jag har icke funnit anledning till erinran mot arméchefens förslag i denna del.

Kostnaderna för de av mig i det föregående föreslagna personalförändringarna vid tygtekniska kåren torde för nästa budgetår komma att uppgå till i runt tal 1,5 miljon kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att godkänna vad jag i det föregående föreslagit om utformningen av personalstaten för tygtekniska kåren.

[5] Inrättande av viss tjänst vid försvarets fabriksverk

Enligt gällande instruktion för försvarets fabriksverk (SFS 1960:415) är försvarets fabriksstyrelse organiserad på tre byråer, en fabriksbyrå och en anläggningsbyrå vardera med en överingenjör såsom chef samt en administrativ byrå under ledning av en byråchef. I enlighet med beslut av 1943 års riksdag (prop. 1943:235; rskr. 321) uppfördes byråchefsbefattningen i personalförteckning för viss personal vid försvarets fabriksverk för budgetåret 1943/44 såsom extra ordinarie (lönegrad Eo 30). Sedan den 1 juli 1946 är byråchefsbefattningen i enlighet med 1946 års riksdags beslut (prop. 1946:22; rskr. 83) överförd till ordinarie stat (lönegrad A 30, numera Bo 1).

Ifrågavarande byråchefsbefattning innehaves sedan densamma inrättande 1943 av en och samma person, vilken, efter att ha varit placerad i lönegrad Eo 30, sedan den 1 juli 1946 är placerad i lönegrad A 30 (Bo 1). Denne åtnjuter sedan den 1 december 1951 tjänstledighet från sin byråchefsbefattning för fullgörande av utredningsuppdrag inom Kungl. Maj:ts kansli m. m. Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 12 januari 1962 skall han för förenämnt uppdrag m. m. äga uppbära ersättning motsvarande lönen i löneklass B 5; och skall utan hinder av att han samtidigt innehar byråchefstjänsten statens allmänna tjänstepensionsreglemente tillämpas å visst honom meddelat förordnande som om han vore placerad i lönegrad 5 å löneplan B.

Under tiden för tjänstledighet för förenämnde ordinarie befattningshavare har dennes befattning uppehållits av vikarie, från och med den 1 december 1951 med vikariatsersättning samt sedan den 1 mars 1952 med vikariatslön.

Försvarets fabriksstyrelse (skr. $\frac{2}{2}$ 1962) hemställer, att ordinarie innehavaren av ifrågavarande byråchefstjänst överföres till övergångsstat så att byråchefstjänsten kan tillsättas med ordinarie innehavare. Då ordinarie innehavaren av tjänsten åtnjuter tjänstledighet i en följd under mer än tio års tid och tjänstledigheten med hänsyn till Kungl. Maj:ts förenämnda beslut den 12 januari 1962 torde få anses bli definitivt bestående finner fabriksstyrelsen åtgärder böra vidtagas så att vikariatslöneförordnandet kan upphöra och tjänsten åter tillsättas med ordinarie innehavare. Styrelsen understryker att det icke kan anses lämpligt att byråchefstjänsten under mycket lång tid uppehålls på förordnande. Kravet på tillräcklig stadga gör sig härvidlag gällande.

Departementschefen

I gällande personalförteckning för ordinarie tjänstemän vid försvarets fabriksverk finnes upptagen en tjänst för byråchef i Bo 1, chef för försvarets fabriksstyrelsés administrativa byrå. Ordinarie innehavaren av denna tjänst åtnjuter sedan drygt tio år tjänstledighet för fullgörande av vissa offentliga uppdrag. Tjänsten har under denna tid uppehållits av vikarie. Av den förut

lämnade redogörelsen framgår, att tjänstledigheten för ordinarie innehavaren av tjänsten torde få anses bli definitivt bestående. Med hänsyn härtill bör vid försvarets fabriksverk å övergångsstat inrättas en tjänst för byråchef i Bo 1, till följd varav den å förenämnda personalförteckning uppförda byråchefstjänsten kan tillsättas med ordinarie innehavare. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att på personalförteckningen för försvarets fabriksverk under rubriken Tjänsteman å övergångsstat från och med den 1 juli 1962 uppföra en tjänst för byråchef i Bo 1.

[6] **Flygförvaltningen: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	1 400 000	1 546 891
1961/62 (statsliggaren s. 186)	1 485 000	
1962/63 (förslag)	1 650 000	

I årets statsverksproposition (bil. 6, punkt 23) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Flygförvaltningen: Omkostnader för budgetåret 1962/63 beräkna ett förslagsanslag av 1 930 000 kr.

Yrkande

Flygförvaltningen (skr. 14/8 och 5/12 1961) hemställer, att anslaget höjes med 1 201 000 kr.

	Ökning	Minskning
1. Anståndstraktamenten m. m.	20 000	
2. Nya lokaler:		
a) Renhållning och städning	21 000	
b) Ökade telefonkostnader m. m.	10 000	
3. Personalökning	28 000	
4. Annonsering	50 000	
5. Snabbtelefonanläggningar	315 000	
6. Pappersdestruktör	30 000	
7. Vakttjänst	6 000	
8. Publikationstryck		14 000
9. Flyttningskostnader m. m.	735 000	
	<hr/> 1 215 000	14 000
	+ 1 201 000	

Motiv

1. Anslagsposten till reseersättningar — för innevarande budgetår uppförd med 30 000 kr. — bör med hänsyn till belastningen uppräknas med

20 000 kr. Ökningen hänför sig enligt flygförvaltningen huvudsakligen till kostnader för anståndstraktamenten och flyttningssersättningar. Med hänsyn till svårigheterna att i förväg beräkna dessa kostnader föreslår flygförvaltningen ånyo, att anslagsposten till reseersättningar inte längre skall maximeras (jfr prop. 1961:1, bil. 6, s. 138).

2. Flygledningen har under budgetåret 1960/61 erhållit nya lokaler dels i Solna och dels i ämbetsbyggnaden Tre Vapen (tredje flygeskaderns förutvarande lokaler). Under budgetåret 1961/62 kommer lokaltillgången att ökas ytterligare, då flygledningen får överta lokaler i ämbetsbyggnaden Tre Vapen som tidigare utnyttjats av flygkrigshögskolan. Lokaltillskottet medför att kostnaderna för renhållning och städning samt för telefon ökar.

3. Till följd av personalökning beräknas ökade kostnader under förevarande anslag med sammanlagt 28 000 kr. Av beloppet hänför sig 3 000 kr. till kostnader för städning m. m., 20 000 kr. till telefon samt 5 000 kr. till skrivmaterialier m. m.

4. Med hänsyn till hög personalomsättning har omfattningen av ämbetsverkets annonsering ökat.

5. Flygledningens snabbtelefonanläggning i ämbetsbyggnaden Tre Vapen är enligt flygförvaltningen starkt försliten samt föråldrad. Kostnaderna för en ny anläggning uppskattas preliminärt till 300 000 kr. Kostnaderna för en mindre snabbtelefonanläggning för nuvarande robotbyråns lokaler i kvarteret Garnisonen beräknas till 15 000 kr.

6. För förstöring av hemliga handlingar använder flygförvaltningen för närvarande brännugn i marinens del av ämbetsbyggnaden Tre Vapen. Ur såväl sekretess- som expeditionssynpunkt anses detta tillvägagångssätt otillfredsställande. Då en ny typ av pappersdestruktör med tillfredsställande kapacitet väntas komma ut på marknaden bör medel beräknas för att anskaffa en sådan.

7. Med hänsyn till höjda löner beräknas kostnaderna för vakttjänst öka med 6 000 kr. Kungl. Maj:t har för innevarande budgetår medgivit, att anslagsposten till vakttjänst får överskridas med angivet belopp.

8. Anslagsposten till publikationstryck — för närvarande uppförd med 24 000 kr. — anses till följd av ändrade bestämmelser rörande framställning och förrådshållning av tryckalster m. m. kunna minskas till 10 000 kr. (jfr prop. 1961:110, s. 3—21).

9. Armétygförvaltningen och flygförvaltningen kommer under slutet av budgetåret 1962/63 att erhålla vissa nya lokaler i ett under byggnad varande kontorshus inom kvarteret Tegeludden vid Sandhammsgatan å Östermalm i Stockholm (jfr prop. 1962:1, bil. 6, s. 74). I fråga om flygförvaltningen kommer elektroavdelningens huvuddel — omkring 270 befattningshavare — att flytta till de nya lokalerna, varigenom vissa andra lokaler i Stockholm blir friställda. Personal ur vapen- och normaliebeträna — cirka 30 befattningshavare — inflyttar i ämbetsbyggnaden Tre

Vapen. Inom Tre Vapen kommer slutligen en genomgripande omdisponering av lokalerna att ske.

Kostnaderna för ifrågavarande omflyttningar m. m. uppskattas preliminärt till 735 000 kr. Av beloppet hänför sig 190 000 kr. till kostnader för flyttningar, varav 110 000 kr. utgör flyttningskostnader m. m. för normaliebyråns tryckeri. 225 000 kr. beräknas för anskaffning av inventarier (armatur, gardiner, inredning, möbelutrustningar, kopieringsutrustningar, säkerhetsskåp och en för armétygförvaltningen och flygförvaltningen gemensam pappersdestruktör). För telekommunikationer inom de nya lokalerna samt mellan dessa och flygförvaltningens på andra ställen placerade enheter beräknas installationskostnaderna till sammanlagt omkring 1 200 000 kr., varav cirka 600 000 kr. för budgetåret 1962/63. Med hänsyn till att i det föregående upptagits 315 000 kr. för snabbtelefonanläggningar (punkt 6) yrkas i förevarande sammanhang 300 000 kr. I det angivna beloppet ingår icke kostnaderna för en för armétygförvaltningen och flygförvaltningen gemensam telefonväxel för de nya lokalerna. För städning och vakt-hållning inom de nya lokalerna beräknas slutligen för budgetåret 1962/63 20 000 kr.

Departementschefen

Enligt min mening bör kostnaderna för flyttning av vissa delar av armétygförvaltningen och flygförvaltningen till de nya lokalerna vid Sandhamns-gatan samt dessas inredning m. m. bestridas från ett särskilt reservationsanslag, Inredning m. m. av vissa kontorslokaler. Jag framlägger förslag härom i det följande.

För egen del föreslår jag, att förevarande anslag för nästa budgetår uppföres med 1 650 000 kr., vilket innebär en höjning med 165 000 kr. Jag har vid anslagsavvägningen inte ansett mig böra för närvarande räkna med medel för anskaffning av en ny snabbtelefonanläggning och en pappersdestruktör för ämbetsbyggnaden Tre Vapen. I övrigt har jag emellertid i huvudsak inte funnit anledning till erinran mot flygförvaltningens anslagsberäkningar för nästa budgetår. För anståndstraktamenten m. m. beräknar jag dock ett högre belopp än flygförvaltningen föreslagit. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att vid fastställande av stat för anslaget taga slutlig ställning till hur detta bör fördelas på olika ändamål.

Jag anser mig inte böra tillstyrka förslaget att anslagsposten till rese-ersättningar inte längre skall vara maximerad.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygförvaltningen: Omkostnader* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 1 650 000 kr.

[7] **Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl.**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	246 000 000	258 396 084
1961/62 (statsliggaren s. 196)	278 500 000	
1962/63 (förslag)	270 000 000	

I årets statsverksproposition (bil. 6, punkt 31) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1962/63 beräkna ett förslagsanslag av 274 000 000 kr.

Till följd huvudsakligen av förefintliga vakanser utvisar försvarsgrenarnas allmänna avlöningsanslag lägre belastning än vad som skulle vara fallet, om alla i personalförteckningarna för armén, marinen och flygvapnet redovisade personalstater varit fyllda. För att såvitt möjligt erhålla överensstämmelse mellan anslag och belastning har anslagen för varje budgetår beräknats med ledning av tillgängliga uppgifter om medelsförbrukningen på anslag för tidigare budgetår.

Yrkande

Försvarets civilförvaltning (skr. ²¹/₈ och ¹/₁₂ 1961 och ¹²/₁ 1962) redovisar av chefen för armén m. fl. myndigheter framförda yrkanden om personalförändringar m. m. vid armén. Ämbetsverket biträder eller beräknar medel för huvuddelen av nämnda yrkanden. Ämbetsverket framför därjämte vissa ytterligare yrkanden. Med anledning härav och med beaktande av till följd av 1961 års lönerörelse m. m. erforderlig anslagsomräkning hemställer civilförvaltningen, att anslaget för nästa budgetår höjes med 2 690 000 kr.

Arméchefens m. fl. yrkanden	Anslagsförändringar enligt arméchefens m. fl. yrkanden		
	Ökning	Minskning	Summa
1. Personalförändringar beträffande arméstaben			
a) 1 assistent Ae 17 vid taktikavdelningen (bilddetaljen) — byråintendent Ae 21	4 776		
b) 1 tekniker Ae 10 vid taktikavdelningen (bilddetaljen) — assistent Ae 12	1 572		
c) 1 assistent Ae 15 vid taktikavdelningen (reglementsdetaljen) — amanuens Ae 19	4 308		
d) 1 underofficer A: 17 vid signalinspektionen	7 978		
e) 1 förste kansliskrivare Ae 12 vid utrustningsavdelningen — kontorsskrivare Ae 13	840		

	Anslagsförändringar enligt arméchefens m. fl. yrkanden		
	Ökning	Minskning	Summa
Arméchefens m. fl. yrkanden			
f) 1 expeditionsvakt Ae 7 vid utrustnings- avdelningen — tekniker Ae 10	2 100		
g) 2 kanslibiträden Ae 7 vid planerings- och organisationsavdelningarna	24 888		+ 46 462
<hr/>			
2. Arméns flygorganisation (helikopterskolan i Boden)			
a) 1 överstelöjtnant eller major Ao 26/ Ao 24, skolchef (erhålles genom om- disponering)	31 560		
b) 1 fanjunkare eller sergeant Ao 13/Ao 11 (expeditionsunderofficer)	16 134		
c) 1 biträde för skriv- och kontorsgöro- mål (skolexpeditionen)	10 116		
d) 2 kaptener eller löjtnanter Ao 21 eller Ao 17/15 (plutonchefer)	45 468		
e) 1 kaptan Ao 21 (baskompanichef) ...	25 632		
f) 1 arméingenjör Ao 21 (verkstaden) ...	25 632		
g) 1 förrådsförmän Ae 9 (verkstaden) ...	13 788		
h) 1 kanslibiträde Ae 7 (verkstaden)	12 444		+ 180 774
<hr/>			
3. Personalförändringar vid militärbefälssta- berna			
<i>V. militärbefälsstaben</i>			
a) 1 rustmästare Ao 11	13 596		
b) 1 förste maskinist Ae 11; 1 värmeskö- tare Ae 8; 1 vaktman Ae 8	36 876		
<i>VII. militärbefälsstaben</i>			
c) 1 fortmaskinist Ao 11 — reparatör Ae 9		333	
d) 1 vaktmästare Ae 7 — reparatör Ae 9; 1 hantverkare Ag 9 utgår		2 613	+ 47 526
<hr/>			
4. Personalförändringar beträffande försvars- områdesstaberna			
a) 1 (tyg)underofficer A: 17 vid fo 11 ...	7 373		
b) 1 tygofficer A: 24 vid fo 61/62 — kap- ten Ao 21 (fälttygkåren)	14 618		
c) 1 förvaltare Ao 15 vid kavalleriet (va- kant) — förvaltare Ao 15 vid fo 61/62	17 940		+ 39 931
<hr/>			
5. Personalförändringar beträffande vissa ut- bildningsanstalter			
<i>Kadett- och aspirantskolor</i>			
a) 4 kaptener Ao 21 (skolchefer) — majorer Ao 24	17 544		
b) 1 major eller kaptan Ao 24/Ar 21 (ut- bildningsofficer vid InfKAS)	26 208		

Arméchefens m. fl. yrkanden	Anslagsförändringar enligt arméchefens m. fl. yrkanden		
	Ökning	Minskning	Summa
c) 1 kapten Ar 21 (lärare i vapenlära vid InfKAS)	24 000		
<i>Krigsskolan</i>			
d) 1 major Ao 24 (utbildningsofficer) — överstelöjtnant eller major Ao 26/24	1 224		
e) 1 officer A: 24 (skoladjutant)	7 857		
f) 4 kaptenar eller löjtnanter Ar 21 eller Ar 17/15 (avdelningschefer och lärare)	45 468		
g) 1 löjtnant Ar 17/15 (avdelningschef och lärare) — kapten eller löjtnant Ar 21 eller Ar 17/15	1 449		
h) 1 underofficer A: 17 (kasernunderofficer)	7 978		
i) 1 fanjunkare Ao 13 — underofficer A: 17 (kompaniadjutant)		8 978	
j) 1 rustmästare Ao 11 (chef för handräkningsstyrka)	15 312		
<i>Infanteriets stridsskola</i>			
k) 1 major eller kapten Ao 24/Ar 21 (1. lärare vid bataljonschefsutbildning m. m.) — överstelöjtnant eller major Ao 26/Ao 24	3 906		
l) 1 kapten Ar 21 (lärare i pansartjänst)	24 000		
m) 1 major Ao 24 vid signalskolan (försökofficer)	28 416		
n) 1 major Ao 24, chef för fallskärmsjägarskolan	28 416		
o) 1 förste kansliskrivare Ae 12 vid fältarbetskolan — assistent Ae 15	2 700		+ 225 500
<hr/>			
6. Omorganisation av arméhundväsendet			
a) 1 överstelöjtnant eller major Ao 26/Ao 24 utgår		30 840	
b) 1 major eller kapten Ao 24/Ao 21 — major Ao 24	2 172		
c) 1 kapten eller löjtnant Ar 21 eller Ar 17/15 — kapten Ao 21	2 931		
d) 1 fanjunkare eller sergeant Ao 13/Ao 11 — fanjunkare Ao 13	834		
e) 1 kontorsbiträde Ao 5 — kanslibiträde Ao 7	1 164		
f) 2 tillsynsmän Ae 11; 2 förste hunddressörer Ae 10; 2 stallförmän Ae 9; 2 hundskötare Ae 7	105 936		
g) 1 förrådsförman Ae 9	13 020		
h) 2 hantverkare Ae 8	24 744		+ 119 961
			<hr/>

Arméchefens m. fl. yrkanden	Anslagsförändringar enligt arméchefens m. fl. yrkanden		
	Ökning	Minskning	Summa
7. Förstärkning av de centrala befälsgrupperna vid vissa förband			
30 fanjunkare eller styckjunkare Ao 13			
— förvaltare Ao 17	116 160		
27 sergeanter Ao 11 — förvaltare Ao 15	94 176		+ 210 336
8. Förändringar i övrigt beträffande vissa personalstater			
<i>Artilleriet, luftvärnet och signaltrupperna</i>			
a) 1 överste Bo 3 omdisponeras från Lv 2 till Lv 4; 1 överste Bo 1 omdisponeras från Lv 4 till RMS		—	
b) 1 överste Bo 3 omdisponeras från A 2 till Lv 6		—	
c) 1 överste Bo 3 omdisponeras från Lv 1 till S 2		—	
d) 3 rustmästare Ao 11 (luftvärnsrobotförband)	43 344		
<i>Fälttygkåren</i>			
e) 1 kapten Ao 21 vid KATF (centralplaneringen)	25 632		
f) 2 kapten Ao 21 — majorer Ao 24 (chefer för ammunitionsförrädsgrupper)	8 736		
g) 3 förvaltare Ao 17 (centralförråd för ammunition)	59 112		
h) 7 fanjunkare Ao 13 tillkommer; 2 förvaltare Ao 17 utgår (omorganisation av centralförråd för tygmateriel) ...	71 416		+ 208 240
9. Förändringar beträffande tygtekniska kåren			
a) 2 armédirektörer av 1. graden Ao 26 vid KATF (verkstadsavdelningen) ...	66 384		
b) 2 arméingenjörer av 1. graden Ao 23 vid KATF (verkstadsavdelningen) — armédirektörer av 2. graden Ao 24 ...	3 024		
c) 1 arméingenjör av 1. graden Ao 23 vid RMS (robotutbildning)	27 660		
d) 2 arméingenjörer Ao 21 vid P 2 och P 4 (motoringenjörer) — arméingenjörer av 1. graden Ao 23	5 760		
e) 4 arméingenjörer Ao 21 vid Smålands och Karlsborgs tygstationer, A 3 och T 3 (verkstadschefer) — arméingenjörer av 1. graden Ao 23	11 472		
f) 1 arméingenjör Ao 21 vid TygS	25 632		

Arméchefens m. fl. yrkanden	Anslagsförändringar enligt arméchefens m. fl. yrkanden		
	Ökning	Minskning	Summa
g) 1 arméingenjör Ae 19 vid Lv 2 omdisponeras till Bodens tygstation (signalingenjör)	—		
h) 11 förste tygverkmästare Ao 17, 25 tygverkmästare Ao 16, 139 förste tyghantverkare Ao 14 och 133 förste armétekniker Ao 12 tillkommer; 47 tyghantverkare Ao 13, 160 armétekniker Ao 10 och 4 biträdande armétekniker Ae 8/7 utgår; beställningar för 94 tyghantverkare Ao 13 och 3 armétekniker Ao 10 vakantsättes	523 636		+ 663 568
<hr/>			
10. Vissa förändringar beträffande arméns underbefälsorganisation			
a) 259 furirer Ao 8/7 — rustmästare Ao 11	604 506		
b) 4 rustmästare Ao 11 vid I 7 (Revinge)	54 384		+ 658 890
<hr/>			
11. Förändringar beträffande sjukvårdspersonal m. fl.			
a) 1 regementsläkare Ao 23 omdisponeras från Lv 2 till K 1; 1 bataljonsläkare Ao 21 (K 1) utgår		25 632	
b) 8 instruktionssköterskor Ae 16/14 — Ao 16/Ae 14	—		
c) 8 instruktionssköterskor Ae 16/14	141 488		
d) 3 biträdande hälsovårdsassistenter Ae 13 vid I, III. och IV. militärbefälsstaberna	47 484		
e) Arvode till ögonläkare	12 400		
f) 1 bataljonsläkare (arvode) utgår		8 328	
g) Vissa arvoden till veterinärer	8 800		+ 176 212
<hr/>			
12. Övriga personalförändringar m. m.			
a) 1 värmeskötare Ae 8 vid I 13	11 640		
b) 1 skogvaktare Ao 13 vid P 2 — förste skogvaktare Ao 15	1 812		
c) 1 stabsunderofficer A: 17 vid Lv 2 G ...	7 373		
d) 1 förrådsman Ae 7 vid Lv 6	11 760		
e) 31 biträden för skriv- och kontorsgöromål — kontorsbiträden Ao 5; 28 kontorsbiträden Ao 5 — biträden för skriv- och kontorsgöromål; 5 kontorsbiträden Ao 5 tillkommer; 4 kontorsbiträden Ao 5/Ae 5 utgår		32 000	

Arméchefens m. fl. yrkanden	Anslagsförändringar enligt arméchefens m. fl. yrkanden		
	Ökning	Minskning	Summa
f) Assistenten för frivilligfrågor	1 849		
g) Arvoden till deltidstjänstgörande lärare och föreläsare vid fasta utbildningsanstalter	32 000		
h) Arvoden till skogligen biträden	13 535		
i) Arvoden för tillsyn och bevakning av byggnader m. m.	45 000		
j) Viss arbetarpersonal		3 350 000	
k) Avlöningar till fänriker och e. o. löjtnanter	51 860		
l) Avlöningar till indelt manskap		13 000	
m) Rekryteringsstipendier	6 000		
n) Ekiperingsersättningar	50 000		
o) Tillfälligt anställd personal	54 740		
p) Arvoden till civila lärare för underbefälsutbildning		5 000	— 3 112 431
<hr/>			
13. Förändringar i övrigt			
a) Tjänstetidsbefordran	68 106		
b) Vikariatslöneförordnanden till vissa löjtnanter m. fl.		1 686	
c) 1961 års lönerörelse (prop. 1961: 142)	2 390 914		+ 2 457 334
<hr/>			

Motiv

Av de av chefen för armén, försvarets civilförvaltning m. fl. anförda motiven må följande återgivas.

2. Uppbyggnaden av arméns flygorganisation pågår. Organisationen omfattar för närvarande dels en begränsad stabssedel inom arméstaben, dels en särskilt organiserad skola (arméns helikopterskola) i Boden, administrativt ansluten till Bodens ingenjörkår (Ing 3). Enligt chefen för armén pågår utredning om den fortsatta uppbyggnaden av arméns flygorganisation. De äskanden, som nu framlägges, anses icke föregripa resultaten av utredningen. Beställningarna och tjänsterna bedöms erforderliga för den verksamhet som kommer att bedrivas vid helikopterskolan med redan befintlig flygmateriel och sådan materiel som kommer att levereras under åren 1961 och 1962.

Organisationen vid helikopterskolan utgörs nu av skolchef, skolstab, ett flygkompani, 3 stationsavdelningar, en övningsenhet och ett tekniskt baskompani (verkstad). Vid skolan tjänstgör ständigt 10 officerare, 12 underofficerare, 7 underbefäl, 2 arméingenjörer, 3 tyghantverkare, 16 armétekniker, 5 civila tjänstemän samt 20 värnpliktiga (helikoptermekaniker och handräckningsmanskap). Utbildningsverksamheten omfattar årligen grundläggande flygutbildning, repetitionsflygutbildning, artilleriflygutbildning,

fortsatt flygutbildning av vid skolan placerad personal (bland annat å ny materiel), värnpliktsutbildning (förbandsutbildning i 3 månader för 100 värnpliktiga), repetitionsövning samt utbildning av fast anställda tekniker och värnpliktiga hjälpmekaniker. Skolan tages dessutom i anspråk för samövningar och särskilda uppdrag. Vid skolan bedrivs såväl teknisk som taktisk försöksverksamhet. Den organisationsbestämmande materielen vid skolan, som under budgetåret 1961/62 uppgår till 12 lätta helikoptrar och 5 s. k. STOL-flygplan, utökas budgetåret 1962/63 med 12 medeltunga helikoptrar. Skolans flygkompani, som nu är organiserat på två lätta helikopterplutoner och en STOL-flygplanspluton, kommer enligt arméchefen att under budgetåret 1962/63 organiseras på en lätt helikopterpluton, en medeltung helikopterpluton och en STOL-flygplanspluton.

Helikopterskolans organisation bör enligt arméchefen i princip omfatta skolchef, skolstab, flygkompani, baskompani (3 stationsavdelningar och övningskompani) och verkstad (tekniskt baskompani). Verkstaden förutsättes liksom hittills i tekniskt avseende lyda under chefen för Norrbottens flygbaskår.

Beträffande förslaget att inrätta en beställning för överstelöjtnant eller major i Ao 26/24 (2 a), avsedd för skolchef, framhåller arméchefen, att skolchefen till följd av skolans ökande verksamhet icke tillika kan vara flygkompanichef. Skolchefens ansvar för den omfattande och komplicerade utbildningsverksamheten, för flygsäkerheten och för den dyrbara materielen anses motivera en regementsofficersbeställning, vilken bör vara alternativ för överstelöjtnant eller major för att förhindra täta byten av innehavare. Den för chefen för arméhundväsendet avsedda beställningen för överstelöjtnant eller major, som nu anses kunna omdisponeras, bör enligt arméchefen från och med budgetåret 1962/63 avses för chefen för helikopterskolan. — Civilförvaltningen har med hänsyn till den betydande ökningen och utvidgningen av arméflygverksamheten ansett sig böra tillstyrka den föreslagna omdispositionen av förenämnda regementsofficersbeställning.

3 a—b) Ett ammunitionsförråd inom V. militärområdet skall upphöra att vara centralförråd. Ansvaret för förrådets bevakning och tillsyn övergår därvid helt på chefen för armén. Med anledning härav föreslås, att tre civila tjänster överföres från avlöningsanslaget för armétygförvaltningens anstalter till förevarande anslag (jfr prop. 1962:1, bil. 6, punkt 17). För tillsynsman vid förrådet bör enligt arméchefen tillkomma en beställning för rustmästare i Ao 11. Civilförvaltningen biträder förslaget.

c—d) Motiven för förslagen, som anses böra genomföras från och med den 1 april 1963, framgår av de handlingar som kommer att tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

4 b—c) Statens organisationsnämnd har den 21 maj 1960 framlagt förslag till reviderad organisation av staben för Umeå—Storumans försvarsområde (fo 61/62). I anslutning härtill föreslår arméchefen dels att en för tyg-

officer avsedd beställning för kapten i Ao 21 tillkommer vid fälttygkåren i utbyte mot en arvodesbefattning för tygofficer i A:24, dels ock att en beställning för förvaltare i Ao 15, avsedd för föreståndare för förvaltningsexpeditionen, tillföres försvarsområdet genom omdisponering av en vakantsatt förvaltarbeställning vid kavalleriet.

Civilförvaltningen har endast tillstyrkt att den vakantsatta förvaltarbeställningen tills vidare utnyttjas för vikariatslöneförordnande i A 15 för föreståndaren för förvaltningsexpeditionen vid fo 61/62.

5. Vid 1960 års riksdag fattades beslut om ny befälsordning för armén (jfr prop. 1960:109). Beslutet innebär bland annat att befälsutbildningen, främst för officerare och underofficerare, skall kvalitativt förbättras även om ges större omfång. Sålunda inrättas aspirantskolor vid de nuvarande kadettskolorna från och med år 1962. Krigsskolan görs tvåårig. Samtliga officerare, som icke förvaltningsutbildas, ges bataljonschefskompetens bland annat genom en allmän kurs vid militärhögskolan. Utbildningen till reservofficer förlängs. Den förlängda utbildningen förläggs med en första kurs, reservofficerskurs I, till kadettskolorna och med en andra kurs, reservofficerskurs II, till truppslagsskolorna. Reservofficerarnas vidareutbildning avses att i stor utsträckning förläggas till krigsskolan (KS). Genom utbildning vid truppslagsskola ges underofficerarna kompanichefskompetens m. m.

a) Genom att aspirantskolor och reservofficerskurser förläggs till de nuvarande kadettskolorna kommer enligt arméchefen stora krav att ställas på i första hand skolcheferna. Samtliga dessa chefer anses därför böra vara regementsofficerare, dock undantas tills vidare chefen för kavalleriets kadettskola med hänsyn till denna skolas ringa storlek. Därför föreslås att 4 majorsbeställningar i Ao 24, avsedda för cheferna för pansartruppernas, ingenjörtruppernas, signaltruppernas och trängtruppernas kadettskolor, tillkommer i utbyte mot kaptenbeställningar i Ao 21. — Civilförvaltningen tillstyrker förslaget.

d—g) Arméns årliga rekryteringsbehov av aktiva officerare beräknas till 140. Till KS kommer således under vissa delar av året att behöva förläggas cirka 300 kadetter (två kurser).

Den längre och mera kvalificerade s. k. äldre kursen kommer enligt arméchefen att organiseras i 6 avdelningar om vardera högst 25 kadetter, sammanförda till ett kompani. Vid varje avdelning bör finnas en avdelningschef och en taktiklärare. Med kompanichefen erfordras alltså 13 officerare vid äldre kursen.

Den kortare s. k. yngre kursen förutsättes skola organiseras i 4 avdelningar om vardera högst 40 kadetter, sammanförda till ett kompani. Vid varje avdelning bör finnas en avdelningschef, tillika taktiklärare. Med kompanichefen erfordras alltså vid yngre kursen 5 officerare. Under den tid då någon yngre kurs icke är förlagd till KS, kommer reservofficerskurser att förläggas dit. Som lärare vid dessa avses avdelningscheferna vid den yngre kursen.

För undervisningen i teknik, fältarbetslära, sambands- och stabstjänst, underhålls- och motortjänst samt fysisk träning erfordras 8 för kurserna gemensamma lärare. Det totala behovet av avdelnings(kompani-)chefer och lärare utgör alltså (13 + 5 + 8 =) 26. Nu disponeras vid KS 19 beställningar för detta ändamål. Sju nya beställningar skulle alltså behöva tillkomma. Med hänsyn till att rekryteringsutfallet de närmaste åren sannolikt icke kommer att bli så stort som 140 kadetter per kurs, är chefen för armén emellertid icke beredd att äska mer än 4 nya beställningar. Eventuellt merbehov anses tills vidare böra tillgodoses genom kommenderingar.

Kraven på avdelningschefer och lärare är enligt arméchefen så höga att inga av beställningarna bör vara lägre än för alternativt kapten eller löjtnant. Avdelningschefer och lärare skall vara högskoleutbildade och har därmed uppnått en ålder, som ligger nära medelbefordringsåldern till kapten. Den i nu gällande personalförteckning för KS upptagna löjtnantsbeställningen bör därför utbytas mot beställning för kapten eller löjtnant.

Till följd av utbildningsverksamhetens ökning växer enligt arméchefen ansvar och arbetsuppgifter för utbildningsofficeren vid KS. För denna befattning bör därför tillkomma en beställning för överstelöjtnant eller major i utbyte mot nuvarande majorsbeställning.

Genom tillkomsten av en yngre kurs vid KS måste enligt arméchefen skoladjutanten, som nu handlägger såväl administrativa ärenden som utbildningsärenden, helt avses såsom utbildningsadjutant. För de administrativa ärendena bör i stället tillkomma en pensionerad officer.

Med hänsyn till vad nu anförts föreslår arméchefen att vid KS skall tillkomma från och med 1 oktober 1962 en beställning för överstelöjtnant eller major i Ao 26 eller Ao 24, avsedd för utbildningsofficer, samt från och med 1 januari 1963 en beställning för kapten eller löjtnant i Ar 21 eller Ar 17/15, avsedd för lärare och avdelningschef, i utbyte mot beställningar för en major i Ao 24 och en löjtnant i Ar 17/15. Vidare föreslås att skolans organisation förstärks dels från och med 1 oktober 1962 med en arvodesbefattning för skoladjutant i A: 24, dels ock från och med 1 januari 1963 med 4 beställningar för kapten eller löjtnant i Ar 21 eller Ar 17/15, avsedda för avdelningschefer och lärare.

Då den föreslagna arvodesbefattningen i A:24 är avsedd för administrativa göromål ifrågasätter civilförvaltningen, huruvida icke behovet av denna arbetskraftsförstärkning och formerna för dess tillgodoseende bör undersökas av statskontoret, innan ställning tages till förslaget i denna del. Ämbetsverket räknar därför icke nu med den ifrågasatta arvodesbefattningen. Beträffande de övriga personalökningarna — fyra nya beställningar för kapten eller löjtnant — ställer sig civilförvaltningen frågande, huruvida icke försiktigheten borde bjuda att tills vidare i avvaktan på resultatet av befälsstatsdelegationens arbete räkna med att ökade personalbehov vid bland annat skolorna inom armén tillgodoses kommenderingsvägen. I förevarande

sammanhang har civiltförvaltningen dock — utan att därmed anse förutsättningar föreligga för definitivt ställningstagande — vid kostnadsberäkningarna tagit hänsyn till nämnda personalökningar. De föreslagna tjänsteutbytena tillstyrkes av ämbetsverket.

m) Omorganisationen av högre förband i början av 1960-talet samt utredningar angående den framtida ledningsorganisationen kräver enligt arméchefen, vid sidan av teoretiska överväganden, omfattande praktiska försök inom stabs- och sambandstjänstens område. Med hänsyn till stabs- och sambandstjänstens ökade betydelse har från och med år 1960 vid arméns signalskola (SignS) inrättats en befattning för försöksofficer, som upprätthålles av en kommenderad officer ur infanteriet. För befattningen bör enligt arméchefen från och med nästa budgetår tillkomma en beställning för major i Ao 24.

Civiltförvaltningen, som erinrar om att arméchefen jämväl föregående år begärde en beställning för ifrågavarande ändamål, har under förutsättning att särskild försöksavdelning skall ingå i organisationen intet att erinra mot att såsom chef för denna avses en major samt att en ny beställning inrättas för ändamålet. Civiltförvaltningen räknar i förevarande sammanhang med bifall till förslaget.

6. I skrivelse den 30 januari 1961 har chefen för armén avgivit förslag angående arméhundskolans organisation. Förslaget innebär i huvudsak, att ledningsinstansen, chefen för arméhundväsendet (Ahv), utgår, att arméhundskolan (HS) underställs chefen för Västernorrlands regemente (I 21) samt att skolan organiseras på skolchef, stab, utbildningskompani, hundgård, veterinäravdelning, kasernavdelning och köksavdelning. I anslutning till nämnda förslag föreslår arméchefen, att de under a—h i tablån redovisade personalförändringarna vidtages från och med nästa budgetår och anför därvid följande.

I och med att ledningsinstansen chefen för Ahv utgår får chefen för HS ställning som självständig skolchef. För befattningen bör därför avses en beställning för major i stället för en alternativt för major—kapten. Skolchefen får i sin nya ställning icke samma möjligheter som tidigare att planlägga och leda utbildningen. Ansvar för denna verksamhet måste därför i större utsträckning än tidigare läggas på utbildningskompanichefen. För denna befattning bör därför avses en beställning för kapten i stället för en alternativt för kapten—löjtnant (i gällande personalförteckning avsedd för utbildningsofficer tillika adjutant).

Till utbildningskompanichefens förfogande kommer att ställas en instruktörgrupp om två lärare för vilka befattningar bör avses de två i nu gällande personalförteckning upptagna alternativa beställningarna för fanjunkare—sergeant.

Den ene av dessa lärare avses emellertid tillika som försöksledare, varför beställningen för denna befattning bör vara fanjunkare i stället för fanjunkare—sergeant.

Sammanlagt 11 befattningar vid HS är besatta av kollektivanställd personal eller av personal anställd på arbetsmånader. För dessa befattningar bör inrättas tjänster.

Den personal, som har den särskilda tillsynen över hundarna, utgör en yrkeskår, unik i sitt slag, inom vilken bland annat av rekryteringsskäl bör finnas vissa befordringsmöjligheter. Av de 11 befattningar för vilka tjänster bör inrättas kommer 8 att avses för denna yrkeskår. Som högsta tjänster bör inrättas 2 för tillsynsmän Ae 11, avsedda såsom ställföreträdande chefer för hundgården, respektive veterinäravdelningen. Därefter bör inrättas 2 tjänster för förste hunddressör, avsedda för dressyravdelningen i utbildningskompaniet. Ae 9-tjänsterna bör utökas med 2 för stallförmän, avsedda för hundgårdens stall respektive veterinäravdelningens sjukstall. Dessa, som även skall utbilda underställd personal, har större ansvarsställning än flygvapnets hundgårdsförmän Ae 9. Slutligen bör 2 tjänster inrättas för hundskötare Ae 7. Inom denna yrkeskår kommer alltså, med de tjänster som är upptagna i nu gällande personalförteckning, att finnas 2 tjänster Ae 11, 2 tjänster Ae 10, 6 tjänster Ae 9 och 7 tjänster Ae 7.

Av de återstående tre befattningarna finns en vid skolstabens förvaltningsdetalj och två vid kasernavdelningen. Vid förvaltningsdetaljen bör inrättas 1 tjänst för förrådsförmän Ae 9. Denna befattningshavare förestår övningsmateriel- och minförråden (vilket senare består av skarpa minor och är av väsentlig betydelse vid utbildning av minhundplutoner) samt är förmän för 2 å 3 handräckningsvärnpliktiga.

Vid kasernavdelningen bör inrättas 2 tjänster för hantverkare Ae 8.

Vid skolstabens förvaltningsdetalj handläggs kassaärendena närmast av ett kontorsbiträde. Befattningshavaren, som dessutom skall kunna ersätta detaljchefen, har en ansvarsställning, som motiverar kanslibitträdestjänst.

Rörande de organisatoriska utgångspunkterna för beräkning av utbildningsbehovet av hundar torde få hänvisas till de handlingar som kommer att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott.

Civilförvaltningen tillstyrker i huvudsak de föreslagna personalförändringarna för HS. De nytillkommande civila tjänsterna anses dock böra inrättas såsom extra med hänsyn till att organisationen senare bör bli föremål för organisationsundersökning av statskontoret. Vidare bör de två föreslagna hantverkartjänsterna, vilka avses för kasernavdelningen för vård av de fasta anläggningarna (främst hundgårdarna) samt till den fasta maskintjänsten hörande maskiner, ledningar m. m. ävensom för eldningstjänsten, enligt ämbetsverket komma under bedömning av maskinpersonalberedningen.

7. Efter Kungl. Maj:ts förslag i propositionen 1960:109 har riksdagen fattat principbeslut beträffande ny befälsordning för armén. Riksdagen gav därvid sin anslutning till principen att en precisering av befälsbehoven inom arméns truppslag skulle klarläggas på grundval av en detaljmässig redovisning av det personella innehållet i krigsorganisationen. I samband med principbeslutet förelåg en sådan redovisning endast för infanteriet och kavalleriet. För dessa truppslag kunde därför preciserade förslag beträffande personalbehoven framläggas, vilka förslag riksdagen biföll. Härvid inrättades bland annat vid varje infanteriregemente 4 förvaltarbeställningar, 2 i Ao 17 och 2 i Ao 15, för underofficerare som skulle tagas i anspråk inom

den centrala ledningen av utbildningen vid förbanden. För att få behoven vid arméns övriga truppslag på motsvarande sätt preciserade tillsattes i omedelbar anslutning till 1960 års riksdagsbeslut en särskild delegation, 1960 års befälsstatsdelegation, vars arbete alltjämt pågår.

I syfte att dels möjliggöra en effektivare utbildning, dels skapa mer rättvisa förhållanden mellan infanteriet och övriga truppslag är det enligt arméchefen angeläget att även tillföra övriga arméförband förvaltare i trupp-tjänst. För att befälsstatsdelegationens arbete inte skall föregripas, anses emellertid utbyggnaden tills vidare inte böra få samma omfattning som vid infanteriet. Lämpligt synes enligt arméchefen vara att regementen och kårer tills vidare tillföres en förvaltare i Ao 17 och en förvaltare i Ao 15 under det att självständiga bataljoner tillföres en förvaltare i Ao 17.

Utan att därmed anse tiden nu vara mogen för något definitivt ställningstagande till berörda personalförändringar har civilförvaltningen vid anslagsberäkningarna upptagit medel med utgångspunkt i att beställningar från och med nästkommande budgetår tillkommer i enlighet med chefens för armén förslag.

Över arméchefens under förevarande punkt redovisade förslag har 1960 års befälsstatsdelegation yttrat sig. Enligt delegationen erfordras för slutligt ställningstagande till den definitiva omfattningen av de centrala befälsgrupperna vid specialtruppslagen en ingående och fullständig genomräkning av behovet av aktiv befälspersonal. På grundval av det material som hittills tillställts delegationen har bland annat vissa preliminära undersökningar rörande uppbyggnaden och numerären av de centrala befälsgrupperna vid specialtruppslagen utförts. Dessa undersökningar har givit vid handen att en förstärkning redan nu av dessa grupper i den begränsade omfattning som arméchefens föreliggande förslag innebär icke torde utgöra ett föregripande av ett framtida ställningstagande till denna del av utredningsförslaget vare sig beträffande den slutliga numerären av de centrala befälsgrupperna eller de lämpliga relationerna mellan olika beställningsnivåer inom underofficerskåren. Med hänsyn härtill och då delegationen ansluter sig till vad arméchefen uttalat rörande betydelsen av att en förstärkning på här ifrågavarande område kommer till stånd redan från och med nästa budgetår tillstyrker delegationen arméchefens förslag i vad detsamma avser antalet förvaltarbeställningar. Delegationen erinrar i sammanhanget om 1960 års riksdags uttalande, att uppgifterna för och kvalifikationskraven på de olika befälskårerna vid samtliga arméns truppslag i princip är desamma.

8 a) Kungl. Maj:t har fattat beslut om anskaffning av materiel till en bataljon av luftvärnsroboten Hawk. Materielen kommer att levereras under budgetåret 1962/63. Utbildningen skall förläggas till Skånska luftvärnskåren (Lv 4). Utbildningskontingenten vid detta förband kommer därvid enligt arméchefen att öka så mycket att kåren får ungefär samma storlek som ett

regemente. I anslutning härtill ökar kårchefens förvaltningsansvar. Chefen för armén anser att Lv 4 bör ombildas till regemente och hemställer i förevarande sammanhang, att den regementschefsbeställning i Bo 3, som frigöres vid indragningen av Östgöta luftvärnsregemente (Lv 2; jfr prop. 1961:123), får utnyttjas för chefen för Lv 4. Den härigenom disponibla kårchefsbeställningen i Bo 1 bör enligt arméchefen avses för chefen för arméns radar- och luftvärnsmekanikerskola (RMS), för vilken nu avses en beställning för överstelöjtnant eller major i Ao 26/24. Verksamheten vid denna skola kommer enligt arméchefen att i hög grad intensifieras genom tillkomsten av luftvärnsrobotförband. Till frågan om omdisponering av berörda skolchefsbeställning avser arméchefen att framdeles återkomma. — Civilförvaltningen anser att frågan om ändring av chefsbeställningen vid Lv 4 bör upp- tagas först i samband med prövningen av förslag om kårens ombildning till regemente. Däremot anser civilförvaltningen skäl föreligga för att en beställning i Bo 1 avses för chefen för RMS. Den frigjorda beställningen i Bo 3 vid Lv 2 bör därför enligt ämbetsverket omvandlas till beställning i Bo 1 och utnyttjas för chefen för RMS.

b—c) Chefen för armén har tidigare föreslagit (jfr prop. 1960:110, s. 62), att Göteborgs luftvärnskår (Lv 6) och Göta signalkår (S 2) ombildas till regementen. Arméchefen anser alltjämt att så bör ske och föreslår nu, att regementschefsbeställningen för Göta artilleriregemente (A 2) utnyttjas för Lv 6 och motsvarande beställning vid Karlsborgs luftvärnsregemente (Lv 1) för S 2.

Civilförvaltningen erinrar om att departementschefen i förenämnda proposition 1960:110 (s. 65) uttalat att frågan om omvandling av S 2 och Lv 6 till regementen bör prövas först sedan dessa enheters slutliga organisation närmare utformats. Med hänsyn härtill anser civilförvaltningen det böra anstå med omdisponeringarna av förenämnda överstebeställningar intill dess frågan om ombildning till regementen av Lv 6 och S 2 slutligen lösts.

d) Under nästa budgetår kommer som nämnts materiel till ett luftvärnsrobotförband typ Hawk att levereras. Fredsorganisationens behov av instruktörer för utbildning av robotförband beräknas inte täcka det bedömda behovet av underbefäl för krigsorganisationen. Skillnaden kan emellertid enligt arméchefen med hänsyn till utbildningsgången täckas genom tillförsel under flera budgetår. För budgetåret 1962/63 erfordras 3 rustmästare i Ao 11. — Civilförvaltningen tillstyrker förslaget.

f) Cheferna för de centrala ammunitionsförrådsgrupperna är regionala företrädare beträffande ammunitionsförvaltningen. Deras huvudsakliga arbetsuppgifter är att direkt under armétygförvaltningen planlägga och samordna verksamheten vid underställda förråd avseende såväl freds- och krigsförberedelsearbetet, leda och övervaka omsättning, tilldelning och försändning av ammunition samt att inom gruppområdet svara för besiktning av såväl central-, trupp- som försvarsområdesförråd för ammunition.

Varje centralförråd förrådshåller ammunition till ett värde av 150 miljoner kronor. För fredsdriften förvaltar förrådsgruppcheferna av tygunderhållsanslaget nu cirka 1 miljon kronor per år. För att hålla driftkostnaderna så låga som möjligt ställes enligt arméchefen stora krav på gruppchefernas förmåga till arbetsledning och arbetsplanering. Kraven på chefernas förmåga att åstadkomma ordning i förråden, att utfärda föreskrifter för ammunitionens uppläggning och hantering m. m. måste vidare vara höga.

Under nästa budgetår tillkommer nya centralförråd inom förrådsgrupperna Syd och Övre Norrland. Enligt arméchefen kan det inte anses lämpligt att en kapten ålägges ett sådant ansvar och sådana arbetsuppgifter som då kommer att åvila dessa gruppchefer. Arméchefen föreslår därför, att de för ifrågavarande gruppchefer avsedda kaptensbeställningarna i Ao 21 utbytes mot majorsbeställningar i Ao 24. — Civilförvaltningen tillstyrker förslaget.

g) För chefer för nytillkommande centralförråd för ammunition bör enligt arméchefen 3 beställningar för förvaltare i Ao 17 tillkomma. Civilförvaltningen har intet att erinra häremot.

h) Förändringarna under denna punkt sammanhänger med ett förslag till omorganisation av arméns centralförråd för tygmateriel. Förslaget har behandlats i årets statsverksproposition (bil. 6, punkt 17).

9 a) Förslaget, som innebär inrättande av 2 armédirektörsbeställningar i Ao 26 i utbyte mot byrådirektörstjänster i Ao 26 respektive Ao 24 vid armétygförvaltningen, har behandlats i årets statsverksproposition (bil. 6, s. 69 och 71).

c) Med hänsyn till att verksamheten vid arméns radar- och luftvärns-mekanikerskola (RMS) kommer att omfatta även robotutbildning hemställer chefen för armén att för ledare av den tekniska delen av denna utbildning inrättas en beställning för arméingenjör av 1. graden i Ao 23. Civilförvaltningen biträder förslaget.

g) Vid indragning av Lv 2 frigöres en beställning för arméingenjör i Ae 19, avsedd för tygverkstaden. Arméchefen föreslår, att denna beställning skall få omdisponeras och i stället utnyttjas för signalingenjör vid Bodens tygstations tygverkstad. Försvarets civilförvaltning biträder ej förslaget.

h) Förslagen under denna punkt har redovisats under punkten 4 i det föregående.

10 a) Enligt gällande grunder för befordran bör enligt arméchefen här för lämpad furir utnännas till överfurir efter 4 års tjänst som furir. Rustmästarbeställning bör erhållas efter minst 12 års tjänst som överfurir. Utbyggnaden av underbefälskadern bör enligt arméchefen ske så att befordran kan ske i förenämnd ordning. Med hänsyn härtill föreslås, att 259 rustmästarbeställningar tillkommer från och med nästa budgetår i utbyte mot samma antal furirbeställningar. Civilförvaltningen räknar med fortsatt utbyggnad av rustmästarkadern i enlighet med arméchefens förslag.

b) Vid flertalet av arméns förband, vid regionala staber samt vid vissa

försvarsområdesstaber disponeras särskilda underbefälsbeställningar för fasta vaktchefer. Då särskild personal härigenom placerats på de chefsbefattningar, som krävs för vakttjänsten, har denna enligt arméchefen kunnat effektiviseras. Vidare kan utbildningen bedrivas under gynnsammare betingelser, då befäl inte behöver tas från utbildningsarbetet för att bestrida vaktjänst.

Vid Södra skånska infanteriregementet (I 7) disponeras 4 beställningar för fast vaktjänst vid regementets förläggning i Ystad. Ytterligare 4 beställningar erfordras enligt arméchefen vid regementet för bevakning av dess förläggningsplats i Revinge, dit en övningsbataljon om cirka 500 man är stadigvarande förlagd. Civilförvaltningen tillstyrker förslaget.

11 a) Ställningstagandet till den av chefen för armén föreslagna omdisponeringen av en regementsläkarbeställning i Ao 23 vid Lv 2 till K 1 bör enligt civilförvaltningen tills vidare anstå i avvaktan på att frågan om den framtida förläggningen av K 1 löses.

e) På därom av försvarets sjukvårdsstyrelse gjord framställning räknar civilförvaltningen med att det nu från anslaget Garnisonssjukhusen: Avlöningar utgående årliga arvode om 12 400 kr. till en ögonläkare vid den militära ögonpolikliniken å Karolinska sjukhuset från och med budgetåret 1962/63 upptages under arméns avlöningsanslag.

f) Chefen för armén uppger att arvode från och med nästkommande budgetår bör beräknas för 71 bataljonsläkare vid fältläkarkåren och 90 fältläkarstipendiater. I förhållande till innevarande budgetår innebär detta en minskning med ett arvode för bataljonsläkare.

g) Behovet av medel för veterinärvården vid de förband m. m., där dylik vård icke bestrides av militär veterinär, för besiktningar samt för veterinärvård för flygvapnets hundar har för innevarande budgetår beräknats till 29 500 kr. För budgetåret 1962/63 beräknas ifrågasvarande medelsbehov av överfältveterinären nedgå med 1 700 kr. med hänsyn till den minskade ackordhästhållningen. Beträffande veterinärvården åt flygvapnets stamhundar bedöms emellertid en uppräknig med 500 kr. vara nödvändig, då de arvoden som utgår till vederbörande veterinärer ej varit föremål för revidering på ett flertal år.

Genom beslut av Kungl. Maj:t utgår för bestridande av veterinärtjänsten vid III. militärbefälsstaben från och med den 1 juli 1961 ett arvode av 9 000 kr. För bestridande av veterinärtjänsten vid militärbefälsstab, där militärveterinär på aktiv stat ej tjänstgör, anges nu ett medelsbehov av 10 000 kr., varav 1 000 kr. till överfältveterinärens förfogande för eventuell arvodesförstärkning. Civilförvaltningen har vid kostnadsberäkningarna utgått från att medelsbehovet för ifrågasvarande veterinärarvoden för nästa budgetår ökar med $(-1\ 700 + 500 + 10\ 000 =) 8\ 800$ kr.

12 a) Fortifikationsförvaltningen har hemställt, att vid Dalregementet (I 13) måtte tillkomma en tjänst för värmeskötare i Ae 8, avsedd för Rom-

mehedslägre. Civilförvaltningen biträder förslaget att en tjänst inrättas för här avsett ändamål. Tjänstebestämmelse och lönegradsplacering bör enligt ämbetsverket komma under behandling av maskinpersonalberedningen.

e) Civilförvaltningen föreslår, att i enlighet med nu tillämpade principer för reglerad befordringsgång 31 kontorsbiträdestjänster i Ao 5 inrättas vid arméns förband (motsvarande) i utbyte mot samma antal tjänster för biträde för skriv- och kontorsgöromål. Vidare bör enligt civilförvaltningen 28 vid arméns förband (motsvarande) inrättade tjänster för kontorsbiträde i Ao 5, vilka beräknas icke kunna besättas med formellt kompetenta innehavare, utbytas mot tjänster för biträde för skriv- och kontorsgöromål. Behovet inom armén av nya ordinarie kontorsbiträdestjänster för sådana biträden för skriv- och kontorsgöromål som anställts såsom ersättare för ordinarie kontorsbiträden, förordnade å högre tjänst (jfr prop. 1960:110, s. 59), uppger civilförvaltningen till 5. Slutligen kan enligt ämbetsverket 3 ordinarie och en extra ordinarie kontorsbiträdestjänster, som finns inrättade utöver fastställd personalorganisation, utgå ur vederbörlig personalförteckning för armén. För upplysning om hur tjänsterna fördelas på olika förband m. m. torde få hänvisas till handlingarna i ärendet.

f) I enlighet med arméchefens förslag räknar civilförvaltningen för nästkommande budgetår med 224 tjänstgöringsmånader för assistenter för frivilligfrågor, vilket innebär en ökning med 2 månader. Uppräkningen hänför sig till ett ökat behov inom VII. militärområdet, där bland annat A-personalens antal stigit med 70 %.

g) Medelsbehovet under nästa budgetår för timarvoden till deltidstjänstgörande lärare och föreläsare vid arméns fasta utbildningsanstalter och skolor beräknar civilförvaltningen i enlighet med förslag av arméchefen till 860 000 kr., eller 32 000 kr. mera än som anvisats för innevarande budgetår. Höjningen betingas bland annat av en beräknad ökning av antalet elever vid tekniska utbildningsanstalter. Härjämte beräknas genomförandet av den nya befälsordningen vid armén och tillkomsten av luftvärnsrobotförband medföra en merkostnad av tillhoppa 17 000 kr.

h) Inom fortifikationsförvaltningens verksamhetsområde finns dels 16 heltidsanställda, lönegradsplacerade skogvaktare, dels skogvaktarpersonal (skogliga biträden), som anlitas under kortare tider. De skogliga biträdenas uppgifter kan enligt fortifikationsförvaltningen uppdelas i två grupper, nämligen dels sådana som hör samman med tillsyn och löpande underhåll, dels ock sådana som berör inkomstbringande avverkning. Ersättning för de under den förra gruppen upptagna arbetsuppgifterna bestrides nu till en mindre del från avlöningsanslag och i övrigt från underhållsanslag. För de under den andra gruppen angivna uppgifterna lages huvudsakligen försträkningsmedel för skogsavverkningen i anspråk. De av inkomstbringande avverkning föranledda arbetsuppgifterna varierar starkt år från år. Det anses därför icke möjligt att avpassa ett årligt arvode så att det täcker kost-

naderna för dessa uppgifter. Försträckningsmedel anses i detta fall böra disponeras även framdeles. Beträffande övriga i det föregående angivna arbetsuppgifter synes däremot lämpligen avlöningsanslag överlag böra tagas i anspråk.

För innevarande budgetår har under förevarande anslag för arvoden till 16 skogvaktare vid övningsfält m. m. beräknats sammanlagt 11 604 kr. Härav utnyttjas enligt fortifikationsförvaltningen endast 9 465 kr. för 9 skogvaktare med hänsyn till att vissa fält numera skötes med biträde av heltidsanställda skogvaktare vid närbelägna förband. För 24 övningfält (motsvarande) anlitas skogligen biträden, vilka avlönas från sakanslag. För samtliga övningsfält eller motsvarande skogsområden (33 st.), som ej lämpligen kan skötas av heltidsanställda skogvaktare, erfordras enligt fortifikationsförvaltningen ett sammanlagt arvodesbelopp för tillsyn och löpande underhållsåtgärder av 30 000 kr., varav 23 000 kr. bör belasta arméns, 2 000 kr. marinens och 5 000 kr. flygvapnets avlöningsanslag. Beloppet anses böra fördelas av ämbetsverket under hänsynstagande till för övnings- och skjutfält medgivna underhållsåtgärder samt skogens areal och användning. Civilförvaltningen tillstyrker det av fortifikationsförvaltningen framlagda förslaget och räknar i anledning därav med en kostnadsökning under förenämnda anslag av (23 000 — 9 465 =) 13 535 kr.

i) Kostnaderna för arvoden till tillsynsmän för byggnader, övningsfält, förråd m. m. vid militärområdena samt för civil vakthållning vid tygförvaltningsskolan har för innevarande budgetår beräknats till 659 000 kr., varjämte 20 000 kr. ställts till civilförvaltningens förfogande för tillgodoseende av uppkommande oundgängliga behov av tillsyn och bevakning av byggnader m. m. I enlighet med förslag av arméchefen räknar civilförvaltningen med en ökning av medelsbehovet för ifrågavarande ändamål med 45 000 kr. Till ämbetsverkets förfogande stående medel upptages till oförändrat 20 000 kr.

Sedermera har arméchefen i skrivelse den 29 januari 1962 anmält att ifrågavarande medelsbehov för tillsyn och bevakning inom militärområdena och vid tygförvaltningsskolan beräknas uppgå till 742 600 kr. Ökningen — 83 600 kr. — sammanhänger enligt arméchefen huvudsakligen med decentralisering av mobiliseringsförråden.

j) För budgetåret 1961/62 har under förevarande anslag upptagits en särskild anslagspost å 3 350 000 kr., vilken är avsedd för avlöningar till för helt budgetår räknat högst 302 arbetare vid arméförbandens intendenturavdelningar. Någon förändring av antalet arbetare beräknas ej för nästkommande budgetår. Anslagsposten kan därför upptagas till oförändrat belopp. Civilförvaltningen anser dock att sagda avlöningskostnader bör överföras till anslaget Armén: Avlöningar till viss arbetarpersonal (jfr prop. 1962:1, bil. 6, punkt 35).

k) För nästa budgetår räknar arméchefen med 220 fänrikar och 95 extra

ordinarie löjtnanter. Civilförvaltningen, som inhämtat att antalet fänrikar och extra ordinarie löjtnanter per den 1 oktober 1961 beräknades utgöra 200 respektive 110, räknar med utgångspunkt häri med en kostnadsökning av 51 860 kr.

l) Arméchefen beräknar antalet kvarstående indelta under nästa budgetår till 8 vicekorpraler och meniga, varav 2 i ständig tjänstgöring. Avlöningskostnaderna för dessa uppskattar civilförvaltningen till cirka 20 000 kr., innebärande en minskning med 13 000 kr.

o) Behovet av skrivmånader med anledning av krigsorganisatoriska förändringar beräknas till 300, innebärande en ökning med 70 månader. Härav föranledd kostnadsökning anges till 54 740 kr.

p) I enlighet med förslag av arméchefen beräknar civilförvaltningen medelsbehovet för avlöningar åt civila lärare för underbefälsutbildning till 445 000 kr., innebärande en minskning med 5 000 kr.

I en av överbefälhavaren med eget yttrande den 21 december 1961 överlämnad skrivelse har *chefen för armén* framlagt vissa förslag rörande fortifikationskåren. Arméchefen har därvid framhållit, att den militära byggnadsverksamheten under 1960-talet torde komma att kräva en alltmer ökad insats av högre utbildad fortifikationspersonal. Med hänsyn härtill och till nuvarande rekryteringssvårigheter och förtidsavgångar är det enligt arméchefen angeläget att en organisation, som svarar mot fortifikationskårens ökande ansvar och arbetsuppgifter, bland annat inom befästningsväsendet, fastställs. Chefen för armén föreslår, efter samråd med cheferna för marinen och flygvapnet, att principbeslut angående fortifikationskårens successiva uppbyggnad snarast fattas. Ett sådant principbeslut bör enligt arméchefen innebära, att fortifikationskårens personalstat utökas med beställningar för 8 officerare och en underofficer, att, under förutsättning att arméns kostnadsram kompenseras för merkostnaderna, 19 tjänster för kaserneföreståndare vid flygflottiljer successivt överföres från flygvapnet och omvandlas till underofficersbeställningar vid fortifikationskåren, att, likaledes under förutsättning att kostnadsramen kompenseras härför, fortifikationskåren tillföres underofficersbeställningar avsedda för marina anläggningar till ett antal som framdeles bör föreslås av chefen för marinen, samt att löneställningen för vissa förvaltarbeställningar höjes.

För nästa budgetår föreslår arméchefen, att 4 befattningar för fortifikationsofficer, varav en i Br 1, en i Ar 26 och 2 i Ar 24, tillkommer i utbyte mot beställningar vid fortifikationskåren för en överstelöjtnant eller major i Ao 26/Ao 24, en major i Ao 24 och 2 kaptener i Ao 21. Befattningarna i Br 1 och Ar 26 bör avses för I. respektive II. militärbefälsstaben och återstående båda befattningar för IV. militärbefälsstaben.

Överbefälhavaren tillstyrker arméchefens förslag och understryker därvid nödvändigheten av att förslaget blir föremål för principbeslut vid 1962 års riksdag.

I skrivelse den 24 januari 1962 har *chefen för armén* föreslagit viss ändring av lärarorganisationen vid tygförvaltningsskolan (TygS). Arméchefen har därvid anfört, att heltidsanställda yrkeslärare icke längre erfordras för den undervisning som numera bedrivs vid TygS i ämnena vapenreparationer och optiska reparationer. Fem tjänster för yrkeslärare i Ae 15/16 kan därför utgå. Behov föreligger emellertid av lärare i elektroteknik med matematik och fysik vid teknikerskola I och tyghantverkarkursen. För att denna undervisning skall kunna bedrivas planmässigt och ges erforderlig stadga erfordras enligt arméchefen 4 ingenjörstjänster, av vilka 3 i A 17 och en i A 19. Arméchefen föreslår därför, att 4 tjänster för yrkeslärare i Ae 15/16 vakantsättes och ersättes med en tjänst för ingenjör i Ag 19 och 3 tjänster för ingenjör i Ag 17 samt att en tjänst för yrkeslärare i Ae 15/16 utgår.

Enligt 1960 års riksdagsbeslut angående befälsordningen vid armén har varje infanteriregemente tillförts en majorsbeställning, avsedd för chef för mobiliseringsavdelningen (jfr prop. 1960:110, s. 63 f). I skrivelse den 16 februari 1962 har *1960 års befälsstatsdelegation* underställt Kungl. Maj:ts prövning frågan om motsvarande förstärkning vid de tre pansarinfanteriregementena I 7, I 10 och I 15. Delegationen anför, att den vid sina undersökningar rörande uppbyggnaden och numerären av befälspositionerna vid specialtruppslagen funnit att de skäl som förestavat förenämnda riksdagsbeslut om inrättande av en majorsbeställning, avsedd för chef för mobiliseringsavdelning vid infanteriregemente, föreligger med samma styrka vid pansarinfanteriregementena. Delegationen anser därför, att en motsvarande förstärkning bör komma till stånd jämväl vid dessa förband. Med hänsyn till nuvarande tillgång på regementsofficersbeställningar vid I 7 och I 15 anses det möjligt att av förefintliga majorsbeställningar vid dessa förband avse en för chef för mobiliseringsavdelningen. Beträffande I 10 anser delegationen, att ytterligare en majorsbeställning bör tillkomma för att tillgodose ifrågakarande behov av personalförstärkning. Med hänsyn till att underlag för närvarande ej föreligger för att slutligt bedöma det totala behovet av officersbeställningar vid pansarinfanteriregementena föreslår delegationen, att nämnda personalförstärkning vid I 10 kommer till stånd genom utbyte av en kaptensbeställning i Ao 21 mot majorsbeställning i Ao 24.

Chefen för armén, som yttrat sig över befälsstatsdelegationens förslag, tillstyrker detsamma. Med hänsyn till de ogynnsamma befordringsförhållandena vid pansarinfanteriet och pansartrupperna föreslår arméchefen dock, att den nya majorsbeställningen vid I 10 tillkommer i utbyte mot en löjtnantsbeställning och icke, såsom delegationen föreslagit, mot en kaptensbeställning.

Departementschefen

Av arméchefen m. fl. ställda yrkanden behandlar jag i det följande punktvís i den ordning de förut omnämnts.

2. Med hänsyn till beslutad utökning av arméns helikopterpark bör för nästa budgetår en regementsofficersbeställning i Ao 26 eller Ao 24 tillkomma för chef för arméns helikopterskola i Boden. Däremot är jag i avvaktan på resultaten av pågående utredningar om flygorganisationens fortsatta utbyggnad samt undersökningar rörande stabs- och förvaltningstjänsten vid helikopterskolan icke nu beredd tillstyrka några personalförändringar i övrigt vid skolan.

3. I årets statsverksproposition (bil. 6, s. 79) har jag föreslagit, att tjänster vid visst förråd inom V. militärområdet för en förste maskinist i Ae 11, en värmeskötare i Ae 8 och en vaktman i Ae 8 skall överföras till förevarande anslag från avlöningsanslaget för armétygförvaltningens anstalter. Jag anser mig nu även böra tillstyrka, att en beställning för rustmästare i Ao 11 inrättas för tillsynsman vid ifrågavarande förråd.

Vid VII. militärbefälsstaben bör en tjänst för fortmaskinist i Ao 11 indragas från och med den 1 april 1963. I förevarande sammanhang tar jag vidare vid kostnadsberäkningarna hänsyn till de förändringar i övrigt som föreslagits beträffande nämnda stab. Det torde emellertid få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles besluta om tjänsteförändringarnas genomförande.

På därom av fortifikationsförvaltningen den 8 december 1961 gjord framställning anser jag mig slutligen böra föreslå, att en tjänst för värmeskötare i Ae 8 tillkommer vid II. militärbefälsstaben.

4. I anslutning till förslag beträffande organisationsändringar vid staben för fo 61/62 bör vissa personalförändringar komma till stånd. Sålunda tillstyrker jag, att aktiv personal avses för befattningarna för intendent, tygofficer och intendenturförrädsförvaltare. En kaptensbeställning i Ao 21 bör därför tillkomma vid fälttygkåren. I övrigt kan behovet av beställningar tillgodoses genom omdisponering av vid Lv 2 frigjorda beställningar tillhörande intendenturkåren. Vid bifall till nyssnämnda förslag kan vid fostaben indragas tre arvodesbefattningar, av vilka två i A: 24 och en i A: 17. Ä andra sidan bör en ny arvodesbefattning i A: 24 tillkomma för biträdande mobiliseringsofficer. Arméchefens förslag att för föreståndare för förvaltningsexpeditionen avse en förvaltare i Ao 15 kan jag icke tillstyrka. Med hänsyn härtill räknar jag med att den nu vakanta förvaltarbeställningen i Ao 15 vid kavalleriet indrages. I övrigt räknar jag beträffande förevarande fo-stab med att en tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål tillkommer samt att, vid uppkommande ledighet, en tjänst för förrädsförman i Ae 9 omvandlas till tjänst för förrädsman i Ae 7.

5. Cheferna för pansar-, ingenjör-, signal- och trängtruppernas kadettskolor bör, såsom föreslagits, vara majorer. Jag föreslår därför att fyra kaptensbeställningar i Ao 21 utbytes mot beställningar för major i Ao 24.

Till följd av den utökade utbildningsverksamheten vid krigsskolan bör för utbildningsofficeren från och med den 1 januari 1963 avses en beställning för överstelöjtnant eller major i Ao 26/Ao 24 i stället för som nu majorsbeställning i Ao 24. Såvitt avser krigsskolan kan jag vidare tillstyrka, att en löjtnantsbeställning i Ar 17/15 från och med nyssnämnda tidpunkt omvandlas till beställning för kapten eller löjtnant i Ar 21 eller Ar 17/15.

Några nya beställningar för avdelningschefer och lärare vid krigsskolan bör enligt min mening icke tillkomma under nästa budgetår. Jag räknar i stället med att föreliggande behov av ytterligare lärare, vilket torde avse yngre kursen och reservofficerskurser, tills vidare tillgodoses kommanderingsvägen.

I övrigt kan jag under förevarande punkt endast tillstyrka, att en beställning för major i Ao 24, avsedd för försöksofficer vid signalskolan, tillkommer.

6. Vid anmälan av anslaget Armén: Avlöningar till viss arbetarpersonal i årets statsverksproposition (bil. 6, punkt 35) uttalade jag bland annat att hundskolans organisation — då något större behov att vid skolan utbilda andra än krigsmaktens hundar icke ansetts föreligga — borde utformas på grundval av krigsmaktens behov av hundutbildning. Med denna utgångspunkt har jag bedömt arméchefens under denna punkt redovisade förslag.

I likhet med arméchefen anser jag, att någon särskild ledningsinstans för arméhundväsendet icke längre erfordras. En beställning för chef för arméhundväsendet i Ao 26/Ao 24 kan därför indragas. Förslaget att för chefen för hundskolan avse en majorsbeställning i Ao 24 i stället för en alternativ beställning för major eller kapten i Ao 24/Ao 21 kan jag tillstyrka. Likaså bör chefen för skolans utbildningskompani vara kapten. En beställning för alternativt kapten eller löjtnant kan härvid utgå.

Såvitt avser personal som närmast handhar utbildning och tillsyn av hundarna föreslår jag, att sammanlagt sex tjänster inrättas. Dessa bör i avvaktan på organisationsundersökningar vid skolan uppågas såsom extra. I enlighet härmed bör tjänster tillkomma för två förste hunddressörer i Ag 10, två stallförmän i Ag 9 och två hundskötare i Ag 7.

I övrigt bör vid skolan tillkomma en tjänst för förrådsman i Ag 7 samt två tjänster för hantverkare i Ag 9 vid kasernavdelningen.

Härutöver är jag för nästa budgetår icke beredd föreslå några personalförändringar vid arméhundskolan. Jag vill emellertid i detta sammanhang erinra om att jag i statsverkspropositionen räknat med, att tio kollektivavtalsanställda arbetare vid skolan indrages. Jag förutsätter slutligen, att det skall få ankomma på Kunql. Maj:t att besluta om detaljorganisation för skolan vilken bör benämnas arméns hundskola.

7. Jag anser mig med stöd av 1960 års befälsstatsdelegations yttrande kunna tillstyrka, att beställningar för förvaltare i trupptjänst till det antal arméchefen föreslagit tillkommer vid truppslag, vilkas personalorganisation

icke anpassats till 1960 års principbeslut beträffande ny befälsordning för armén. Därvid bör, såsom arméchefen föreslagit, beställningar för 30 fanjunkare (styckjunkare) i Ao 13 och 27 sergeanter i Ao 11 utbytas mot förvaltarbeställningar, av vilka 30 i Ao 17 och 27 i Ao 15.

I förevarande sammanhang anser jag inig — med tillstyrkan av befälsstatsdelegationens förslag härutinnan — även böra föreslå, att en beställning för major i Ao 24, avsedd för chef för mobiliseringsavdelningen vid I 10, tillkommer från och med nästa budgetår. En löjtnantsbeställning i Ao 17/15 bör härvid utgå.

8. Provisorisk organisation av stabs- och förvaltningstjänsten vid Lv 6 och S 2 har numera fastställts av Kungl. Maj:t. Med hänsyn härtill och under erinran om att utbildningsverksamheten vid nämnda förband är jämförbar med motsvarande verksamhet vid regementena föreslår jag, att Lv 6 och S 2 nu ombildas till regementen. Jag anser det även motiverat, att Lv 4 med hänsyn till att luftvärnsrobotutbildning skall förläggas dit göres till regemente. För cheferna för Lv 4, Lv 6 och S 2 bör, såsom arméchefen föreslagit, från och med nästa budgetår utnyttjas de regementschefsbeställningar i Bo 3 som hittills avsetts för A 2, Lv 1 och Lv 2. I anslutning härtill föreslår jag — under erinran om att den för Lv 6 avsedda kårchefsbeställningen enligt beslut av 1961 års riksdag redan indragits (SU 104; rskr. 275) och att någon beställning i Bo 1 inte tillkommit för S 2 — att den för chef för Lv 4 avsedda beställningen i Bo 1 indrages.

Jag anser mig vidare böra, i anslutning till arméchefens förslag, föreslå, att den för chef för radar- och luftvärnsmekanikerskolan avsedda beställningen i Ao 26/Ao 24 vid luftvärnet uppflyttas till Bo 1. Beställningen torde framdeles i personalförteckningen böra redovisas på skolans stat.

Förslaget att inrätta tre rustmästarbeställningar i Ao 11, avsedda för instruktörer vid luftvärnsrobotutbildning, kan jag biträda.

Jag kan vidare tillstyrka, att två för chefer för ammunitionsförrådsgrupper avsedda kaptensbeställningar i Ao 21 utbytes mot beställningar för major i Ao 24 samt att tre förvaltare i Ao 17 tillkommer för nya ammunitionsförråd. Däremot kan jag inte tillstyrka att personalen vid armétygförvaltningens centralplanering (mobiliserings- och utbildningsdetaljen) förstärkes med en kapten.

Slutligen föreslår jag i anslutning till vad jag anfört i innevarande års statsverksproposition (bil. 6, punkt 17) vid anmälan av anslaget Armétygförvaltningen: Armétygförvaltningens anstalter: Avlöningar, att beställningar för sju fanjunkare i Ao 13 vid fälttygkåren tillkommer samt att åtta förvaltarbeställningar i Ao 17 vid samma kår indrages.

9. Under erinran om vad jag anfört i statsverkspropositionen (bil. 6, punkt 15) vid anmälan av armétygförvaltningens avlöningsanslag föreslår jag, att två beställningar för armédirektör av 1. graden i Ao 26 tillkommer vid tygtekniska kåren.

Förslaget att inrätta en beställning för arméingenjör av 1. graden i Ao 23, avsedd för teknisk robotutbildning vid radar- och luftvärnsmekanikerskolan, kan jag tillstyrka. Behovet av ytterligare en arméingenjör vid skolan har tillgodosetts genom omdisponering av en beställning i Ao 21 från Lv 2.

Beträffande mekanikerpersonalen vid tygtekniska kåren har jag i det föregående (jfr punkt 4) framlagt förslag innebärande att beställningar från och med nästa budgetår tillkommer för 13 förste tygverkmästare i Ao 17, 28 tygverkmästare i Ao 16, 170 förste tyghantverkare i Ao 14 samt 72 förste armétekniker i Ao 12. Samtidigt har jag föreslagit indragning av beställningar för 18 förste tyghantverkare eller tyghantverkare i Ao 14/Ao 13, 46 tyghantverkare i Ao 13, 73 armétekniker i Ao 10 och 51 biträdande armétekniker i Ae 8/7. Med hänsyn till den sålunda föreslagna utökningen av mekanikerpersonalen synes det erforderligt, att utbildningskapaciteten vid tygförvaltningsskolan utbygges. Jag tillstyrker därför arméchefens förslag om inrättande av en beställning för arméingenjör i Ao 21, avsedd för lärare vid nämnda skola.

Jag kan icke tillstyrka, att en nu för tygverkstaden vid Lv 2 avsedd arméingenjörbeställning i Ae 19 omdisponeras och avses för signalverkstaden vid Bodens tygstation. Ifrågavarande personalbehov bör i stället tillgodoses genom anställande av civil sakanlagsavlönad personal. Förenämnda arméingenjörbeställning bör indragas.

I övrigt räknar jag icke med några personalförändringar beträffande tygtekniska kåren.

10. Jag föreslår, att för nästa budgetår 175 rustmästarbeställningar i Ao 11 tillkommer i utbyte mot samma antal beställningar för ordinarie furir. Jag tillstyrker vidare, att fyra beställningar för rustmästare i Ao 11, avsedda för vaktchefer, inrättas vid I 7.

I det föregående har jag under punkterna 3 och 8 under förevarande anslag föreslagit inrättande av sammanlagt fyra rustmästarbeställningar i Ao 11. I förevarande sammanhang föreslår jag vidare, med anledning av ett av arméchefen framlagt förslag rörande vissa organisationsändringar vid tygförvaltningsskolan m. m., att beställningar för fem rustmästare i Ao 11 och fyra överfurirer i Ao 9 inrättas under nästa budgetår.

Utgående från vad jag sålunda anfört beräknar jag kadern av underbefäl och instruktörsaspiranter (teknikeraspiranter) vid armén för nästa budgetår på sätt framgår av följande sammanställning.

	Budgetår	
	1961/62	1962/63
Rustmästare	738	926
Överfurirer	2 025	2 029
Furirer	1 715	1 540
Instruktörsaspiranter (teknikeraspiranter)	600	600
Summa	5 078	5 095

11. Förslaget att omdisponera en regementsläkarbeställning i Ao 23 från Lv 2 till K 1 kan jag icke tillstyrka. Jag föreslår, att regementsläkarbeställningen i stället indrages under budgetåret 1962/63.

I enlighet med sjukvårdsstyrelsens och civilförvaltningens förslag bör medel för arvode åt en ögonläkare vid den militära ögonpolikliniken vid Karolinska sjukhuset från och med nästa budgetår beräknas under förevarande anslag.

Antalet arvodesanställda bataljonsläkare beräknar jag i likhet med arméchefen till 71, innebärande en minskning med en dylik läkare. Vidare kan jag i huvudsak biträda civilförvaltningens beräkningar rörande medelsbehovet för arvoden och ersättningar för veterinärvård.

Övriga förslag under denna punkt kan jag icke biträda.

12. Med anledning av fortifikationsförvaltningens förslag beräknar jag medel för en tjänst för värmeskötare i Ae 8 vid I 13. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om tjänstens inrättande och i samband därmed avgöra dess lönegradsplacering.

Beträffande förslaget att inrätta en arvodesbefattning i A: 17 vid Lv 2 G vill jag erinra om att befattningen i fråga tillkommit enligt beslut av Kungl. Maj:t den 2 november 1961 (jfr s. 3 ff. i det föregående).

I enlighet med principerna för reglerad befordringgång bör vissa tjänster för kontorsbiträde i Ao 5 tillkomma i utbyte mot samma antal tjänster för biträde för skriv- och kontorsgöromål. Däremot är jag inte beredd tillstyrka att nya tjänster för kontorsbiträde i Ao 5 inrättas för därför formellt kompetenta befattningshavare, vilka enligt civilförvaltningens bestämmande anställas enligt föreskrifterna om reglerad befordringgång under tid då ordinarie kontorsbiträde uppehåller högre icke-ordinarie tjänst. I likhet med civilförvaltningen räknar jag med att 31 tjänster för kontorsbiträde i Ao 5 tillkommer i utbyte mot samma antal tjänster för biträde för skriv- och kontorsgöromål. Vidare tillstyrker jag ämbetsverkets förslag att 28 tjänster för kontorsbiträde i Ao 5, vilka icke beräknas kunna besättas med formellt kompetenta innehavare, ersättes med tjänster för biträde för skriv- och kontorsgöromål. Slutligen kan fyra nu befintliga kontorsbiträdestjänster, som finns inrättade utöver fastställd personalorganisation, utgå ur personalförteckningen.

Jag har intet att erinra mot förslaget om utökning av antalet tjänstgöringsmånader för frivilligassistenter med två.

Medelsbehovet under nästa budgetår för timarvoden till deltidstjänstgörande lärare och föreläsare vid arméns fasta utbildningsanstalter och skolor beräknar jag i enlighet med förslag av civilförvaltningen till 860 000 kr., innebärande en ökning med 32 000 kr.

Vad fortifikationsförvaltningen föreslagit rörande arvoden till skogligen biträden kan jag biträda. Jag beräknar därför under förevarande anslag ett belopp för dylika arvoden om 23 000 kr.

För arvoden till tillsynsmän för byggnader, övningsfält, förråd m. m. vid militärområdena samt för vakthållning vid tygförvaltningsskolan beräknar jag cirka 760 000 kr., varav 20 000 kr. bör ställas till civilförvaltningens förfogande för tillgodoseende av uppkommande oundgängliga behov av tillsyn och bevakning av byggnader m. m.

I årets statsverksproposition (punkt 35) har jag under arméns anslag till avlöningar till viss arbetarpersonal beräknat medel för avlöning av arbetare vid förbandens intendenturavdelningar. Med hänsyn härtill kan förevarande anslag minskas med av civilförvaltningen angivet belopp.

Med hänsyn till krigsorganisatoriska förändringar, organisatoriska förändringar i övrigt m. m. bör möjligheterna att anställa tillfällig personal vid armén ökas. Jag föreslår av denna anledning en anslagsuppräknning av 200 000 kr.

Civilförvaltningens medelsbehovsberäkningar i övrigt under denna punkt anser jag mig kunna godtaga.

Under de senaste åren har försvarets byggnadsverksamhet ökat. En ytterligare ökning torde vara en nödvändig konsekvens av krigsmaktens fortgående anpassning till den tekniska och taktiska utvecklingen. I skilda sammanhang har olika åtgärder vidtagits för att öka försvarets byggnadskapacitet. Vad beträffar åtgärder, som avser att förbättra tillgången på personal, vill jag i detta sammanhang erinra om att Kungl. Maj:t genom beslut den 26 januari 1962 medgivit tidigareläggning av en fortifikations-teknisk kurs å militärhögskolans armélinje. I likhet med överbefälhavaren och chefen för armén finner jag det erforderligt att vissa personalförändringar vidtages beträffande fortifikationskåren. Jag anser mig emellertid icke kunna tillstyrka, att något principbeslut med det innehåll arméchefen föreslagit nu fattas. För nästa budgetår bör vissa förändringar beträffande fortifikationskårens officerspersonal komma till stånd. Enligt arméchefen föreligger behov av ytterligare åtta beställningar för fortifikationsofficerare, av vilka sex avses för fortifikationsförvaltningen. I anslutning till vad jag nu anfört bör frågan om personalökning vid den centrala fortifikationsförvaltningen prövas i annat sammanhang. Däremot bör de övriga två beställningarna, som är avsedda för militärbefälsstaber, tillkomma från och med budgetåret 1962/63. I anslutning till arméchefens förslag anser jag mig böra föreslå, dels att beställningar för en överste i Bo 1 och en överstelöjtnant i Ao 26 tillkommer, dels ock att en majorsbeställning i Ao 24 utbytes mot beställning för överstelöjtnant i Ao 26. Arméchefens förslag om förordnandelöner för vissa högre officersbefattningar anser jag mig på föreliggande utredningsunderlag icke kunna biträda.

Arméchefen har föreslagit viss ändring av lärarorganisationen vid tygförvaltningsskolan. Jag finner förslaget väl grundat och biträder därför

detsamma under erinran om att jag i det föregående bland annat föreslagit en utökning av tygtekniska kårens mekanikerpersonal. De nya ingenjörstjänsterna bör dock uppföras som extra ordinarie. Härigenom kan sammanlagt fem yrkeslärartjänster i Ae 15/16 indragas.

Med anledning av beslutad förflyttning av A 1 har chefen för armén den 30 januari 1961 avgivit förslag rörande ändrad organisation av stabs- och förvaltningstjänsten vid tygförvaltningsskolan samt beträffande vissa organisationsändringar i övrigt som sammanhänger med förflyttningen av A 1. Detta förslag är alltjämt under beredning i försvarsdepartementet. Ställning torde dock redan nu kunna tas till vissa i förslaget berörda frågor. Sålunda bör såsom jag föreslagit i det föregående (punkt 10) sammanlagt nio underbefälsbeställningar i Ao 11 och Ao 9 tillkomma. Vidare föreslår jag, att två arvodesbefattningar i A: 17 inrättas. Jag räknar också med att en förvaltarbeställning i Ao 15 omdisponeras från Lv 1 till tygförvaltningsskolan samt att vissa omdisponeringar görs även beträffande arvodesbefattningar för pensionerad personal. Ett av arméchefen i sammanhanget framfört förslag att avse en bataljonsläkarbeställning i Ao 21 för tygförvaltningsskolan kan jag icke tillstyrka. Jag beräknar i stället medel för avlönande av en arvodesanställd läkare vid skolan med en tjänstgöring av cirka två timmar per dag.

I skrivelse den 4 december 1961 har fortifikationsförvaltningen föreslagit att särskilda vägdetaljer, avsedda för förband och förvaltningsenheter i Linköping, Karlsborg och Skövde, organiseras vid respektive I 4, S 2 och P 4 samt i anslutning därtill föreslagit att vid vardera av I 4 och S 2 inrättas en tjänst för vägförman i Ae 13. I syfte att rationalisera och förbättra vägunderhållet har ämbetsverket bedrivit försök med centraliserad väghållning. Försöken har givit goda resultat. Statskontoret har i yttrande tillstyrkt inrättande av särskilda vägdetaljer. Beträffande de föreslagna tjänsterna har statskontoret ifrågasatt, om ej den vägförman som nu är avsedd för Prästtomta skjutfält även kan svara för väghållningen inom Linköpings garnison.

För egen del anser jag mig böra tillstyrka fortifikationsförvaltningens förslag om inrättande av två tjänster för vägförman i Ae 13.

Efter viss översyn inom försvarsdepartementet anser jag mig i rekryteringsfrämjande syfte böra föreslå, att löneställningen för arvodesbefattningarna för hemvärnsofficerare vid försvarsområdesstaber (motsv.) förbättras. Ifrågavarande 36 arvoden bör från och med nästa budgetår uppräknas från A: 24 till A: 27.

Den verksamhet som bedrivs i syfte att skapa och upprätthålla kontakter mellan försvaret och samhället i övrigt är enligt min mening av stor

betydelse. Jag finner det emellertid vara en brist att försvarets företrädare i sådana sammanhang har ytterst små möjligheter att utöva ens en enkel form av representation. Det synes rimligt att i vart fall de regionala cheferna — militärbefälhavare, marinkommandochefer och flygeskaderchefer — erhåller förbättrade möjligheter i detta avseende. Dessa bör därför erhålla ett årligt representationsbidrag av minst 2 000 kr. Vid beräkningen av förevarande anslag förutsätter jag därför, att ett dylikt bidrag om 2 000 kr. skall utgå till envar av militärbefälhavarna för I.—VII. militärområdena.

I anslutning till vad som förutsatts vid framläggandet i årets statsverksproposition (bil. 6, s. 107) av förslag om vissa ändringar av militär-assistentorganisationen m. m. föreslår jag, att en beställning för kapten i Ao 21 vid artilleriet (A 1) indrages från och med nästa budgetår. Jag vill vidare erinra om att, i enlighet med vad som förutsatts i årets statsverksproposition (bil. 6, p. 27), en förvaltarbeställning (i kassatjänst) i Ao 17 bör utgå ur personalförteckningen för intendenturkåren.

I årets statsverksproposition (bil. 11, s. 64) har föreslagits att viss civil rid- och körutbildning även fortsättningsvis skall bedrivas jämsides med den militära utbildningen vid arméns rid- och körskola i Strömsholm, dock tills vidare längst under en treårsperiod räknat från och med den 1 juli 1962. Därvid har förutsatts, att armén skall erhålla ersättning för merutgifterna för den civila verksamheten vid anläggningarna i Strömsholm räknat efter elevdagkostnad. Med hänsyn härtill bör enligt min mening ytterligare anstå med verkställandet av riksdagens beslut om skolans förflyttning till Umeå. Med utgångspunkt i föreslagen ersättning beräknar jag inkomsterna under uppbördsposten Bidrag till täckande av vissa kostnader för arméns rid- och körskola till 120 000 kr., innebärande en minskning med 30 000 kr. i förhållande till vad som beräknats för innevarande budgetår.

Med anledning av nedläggandet av Garnisonssjukhuset i Sollefteå har Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens bemyndigande (SU 1961:104; rskr. 275) från och med den 1 oktober 1961 till övergångsstat överfört en beställning för regementsläkare i Ao 23 samt en tjänst för översköterska i Ao 11, vilka för innevarande budgetår är uppförda å personalförteckning för garnisonssjukhusen. Ifrågavarande tjänster bör — då anslagen till garnisonssjukhusen förutsattes utgå ur riksstaten från och med nästa budgetår — framdeles redovisas i arméns personalförteckning under fältläkarkåren respektive trängtrupperna (T 3).

Kungl. Maj:t har för innevarande budgetår medgivit, att innehavaren av tjänsten för köksföreståndare i Ao 12 vid S 2 må förordnas att bestrida göromål som eljest ankommer på tjänsteman i lönegrad Ao 13. Ifrågavarande

tjänst, som tidigare avsetts för förutvarande Lv 1, har överförs till S 2 i samband med förbandets förflyttning till Karlsborg. Från och med den 1 juli 1962 bör köksföreståndartjänsten vid S 2 uppflyttas från Ao 12 till Ao 13.

Medelsbehovet under anslaget påverkas vidare av de under avsnittet Rationaliseringsverksamhet och andra organisationsförändringar inom försvaret redovisade personalförändringar som beslutats av Kungl. Maj:t.

Med beaktande av vad jag nu anfört i fråga om personalförändringar m. m. vid armén samt med ledning av belastningen på arméns avlöningsanslag under förfluten del av innevarande budgetår och med hänsyn till merkostnaderna till följd av tjänstetidsbefordran m. m. beräknar jag nämnda anslag för budgetåret 1962/63 till 270 000 000 kr. (— 8 500 000 kr).

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i vederbörliga personalförteckningar för armén samt de övriga åtgärder som föranledes av vad jag i det föregående föreslagit;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att med avseende på personalförteckningarna meddela särskilda föreskrifter av i tillämpliga delar samma innehåll som innefattas i de särskilda bestämmelser som genom Kungl. Maj:ts brev den 16 juni 1961 fastställts att lända till efterrättelse för tillämpningen av arméns personalförteckningar för budgetåret 1961/62;

c) godkänna följande avlöningsstat för arméns anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl., att tillämpas under budgetåret 1962/63:

Avlöningsstat

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	129 300 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	7 200 000
3. Arvoden och särskild ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	1 900 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	70 400 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	60 000 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	3 920 000
	<hr/>
	Summa kr. 272 720 000

Särskilda uppbördsmedel

1. Avlöningar till viss personal i verkstadsdrift	2 600 000
2. Bidrag till täckande av vissa kostnader för arméns rid- och körskola	120 000
	<u>Nettoutgift kr. 270 000 000</u>

d) till *Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 270 000 000 kr.

[8] **Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl.**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	93 000 000	95 471 626
1961/62 (statsliggaren s. 234)	107 000 000	
1962/63 (förslag)	106 000 000	

I årets statsverksproposition (bil. 6, p. 64) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1962/63 beräkna ett förslagsanslag av 104 140 000 kr.

Beträffande de grunder som tillämpas vid beräkningen av försvarsgrenarnas allmänna avlöningsanslag får jag hänvisa till vad jag anfört därom vid anmälan av motsvarande anslagsfråga för armén.

Yrkande

Försvarets civilförvaltning (skr. ^{21/8}, ^{24/11} och ^{1/12} 1961) redovisar av chefen för marinen m. fl. myndigheter framförda yrkanden om personalförändringar m. m. vid marinen. Ämbetsverket biträder eller beräknar medel för huvuddelen av nämnda yrkanden. Ämbetsverket framför därjämte vissa ytterligare yrkanden. Med anledning härav och med beaktande av till följd av 1961 års lönerörelse m. m. erforderlig anslagsomräkning hemställer civilförvaltningen att anslaget för nästa budgetår höjes med 1 400 000 kr.

Marinchefens m. fl. yrkanden	Anslagsförändringar enligt marinchefens m. fl. yrkanden		
	Ökning	Minskning	Summa

1. Förändringar beträffande flottans och kustartilleriets personalstater

Flottan

a) 1 kapten Ao 21 — kommandörkapten av 2. graden Ao 24 (chef för vapenofficersskolan)	4 344
b) 1 förvaltare Ao 15 — Ao 19 (chef för Ruda radio)	4 320

	Marinchefens m. fl. yrkanden	Anslagsförändringar enligt marinchefens m. fl. yrkanden		
		Ökning	Minskning	Summa
c)	5 underofficerare av 2. graden Ao 11 — förvaltare Ao 15 (instruktionsunder- officerare vid BÖS)	17 460		
d)	1 underofficer av 2. graden Ao 11 — för- valtare Ao 15 (marinens sjukvårds- skola)	3 492		
e)	4 underofficerare Ao 13/11 (stat för övertaliga) utgår		61 128	
f)	98 högbåtsmän Ao 9 — förste högbåts- män Ao 11	139 944		
g)	Omdisposition av 1 kapten, 3 löjtnanter och 6 flaggunderofficerare	—	—	
	<i>Kustartilleriet</i>			
h)	2 överstelöjtnanter Ao 26 — vikariatslö- neförordnande B 1 (tygmästare vid SK och BK)	21 360		
i)	3 kaptener Ao 21 (chef vapenofficers- skola och tjänstgörande vid kustjägar- skolan)	73 491		
j)	7 förvaltare Ao 17 — Ao 19	15 924		
k)	4 underofficerare av 2. graden Ao 11 — förvaltare Ao 15 med vikariatslön Ao 16 (kustartilleriets mekanikerskola)	17 984		
l)	15 furirer Ae 8/7 — överfurirer Ao 9	14 025		
	<i>Flottan och/eller kustartilleriet</i>			
m)	8 beställningar för underofficer av 2. graden Ao 11 vakanthålles	—	—	+ 251 216
<hr/>				
2. Förändringar beträffande mariningenjör- kåren				
a)	1 marindirektör av 2. graden Ao 24 — marindirektör av 1. eller 2. graden Ao 26/24 (fartygs- och verkstadsförvalt- ningen SK)	1 668		
b)	1 mariningenjör av 1. graden Ao 23 — marindirektör av 2. graden Ao 24 (bitr. marinattaché)	1 512		
c)	4 specialmariningenjörer av 1. graden Ao 23 — marindirektörer av 2. graden Ao 24 (marinförvaltningen och sjökrigs- skolan)	6 048		
d)	6 mariningenjörer Ao 19 — Ao 21	15 408		
e)	8 mariningenjörer i regl. befordringsgång	144 432		+ 169 068
<hr/>				
3. Förändringar beträffande marinläkarkåren				
a)	2 förste marinläkare Ao 24 — Ao 25 (stabsläkare vid MKO och MKS)	3 240		

Marinchefens m. fl. yrkanden	Anslagsförändringar enligt marinchefens m. fl. yrkanden		
	Ökning	Minskning	Summa
b) 1 marinläkare av 1. graden Ao 23 — förste marinläkare Ao 24 (GbK)	1 512		
c) 1 marinläkare av 1. graden Ao 19 — förste marinläkare Ao 23 (KA 4)	5 400		
d) 1 marinläkare av 1. graden Ao 19 — Ao 21 (KA 2)	2 580		+ 12 732
<hr/>			
4. Förändringar beträffande Berga örlogsskolor			
a) 1 chef Bo 1 — Bo 3	4 392		
b) 1 kommandörkapten av 2. graden Ao 24 — kommandörkapten av 1. eller 2. gra- den Ao 26/24 (chef för utbildningsavdel- ningen)	1 668		
c) 1 officer A:24 (chef för kasernkompani- et)	10 210		+ 16 270
<hr/>			
5. Förändringar i övrigt beträffande pensione- rad personal i arvodesbefattningar			
a) 4 officerare A:24; 2 löjtnantsbeställningar Ao 17/15 vakanthålles	3 168		
b) 2 underofficerare A:17 (SK och BK cen- tralavdelning)	15 049		+ 18 217
<hr/>			
6. Förändringar i övrigt vid marinstaben, ma- rinkommandostaber m. m.			
a) 43 biträden för skriv- och kontorsgöromål — kontorsbiträden Ao 5; 7 kontorsbiträ- den Ao 5 — biträden för skriv- och kon- torsgöromål; 4 övergångsvis kvarstående kontorsbiträden Ao 5 utgår		45 000	
b) 1 kontorist Ae 9 (hos MÖL); 1 tjänst för kanslibitråde i Ao 7 utnyttjas icke för förordnande	1 344		
c) 1 kanslibitråde Ae 7 — kontorist Ae 9 (sekr. hos chefen för MKO)	1 344		
d) 1 biträde för skriv- och kontorsgöromål Ae 3 — kanslibitråde Ae 7 (sekr. åt stabschefen vid MKO)	2 328		
e) 1 eldare Ae 7 (Gålö)	12 444		
f) 1 båtchefhavare Ae 13 — Ae 12 (SK) ...		840	
g) 3 montörer Ae 9 — förste reparatörer Ae 11 (tygförvaltningen vid SK)	4 284		
h) 2 adjunkter Ae 23 (KÖS)	53 760		
i) 3 ingenjörer Ae 17 — Ae 19 (KÖS)	6 876		
j) 1 bilförare Ae 7 — förman Ae 9 (MKS stab)	1 188		
k) 1 kanslibitråde Ae 7 — kontorist Ae 9 (KÖS)	1 188		

Marinchefens m. fl. yrkanden	Anslagsförändringar enligt marinchefens m. fl. yrkanden		
	Ökning	Minskning	Summa
l) 1 biträde för skriv- och kontorsgöromål (KÖS)	9 000		
m) 1 förrådsförman Ae 9 — förste förrådsförman Ae 10 (MKV int.)	720		
n) 1 förrådsman Ae 7 (MKV sjukvårdsförråd)	11 760		
o) 1 reparatör Ae 9 (ÖVG)	13 020		
p) 4 adjunkter Ae 23 (GbK)	110 640		+ 184 056
<hr/>			
7. Övriga personalförändringar m. m.			
a) Avlöningar till fänrikar		48 348	
b) Marinens kustbevakning	2 450		
c) Arvoden till skogligen biträden	2 000		
d) Höjning av arvode till 2 lärare vid teknisk högskola	3 560		
e) Arvoden till deltidstjänstgörande lärare och föreläsare vid marinens fasta utbildningsanstalter och skolor		75 000	
f) Arvoden till civila lärare vid underbefälskolorna och marinens tekniska skola ...	105 000		
g) Tjänstgöringsmånader för assistenter för frivilligfrågor	5 390		
h) Ekiperingsersättningar	20 000		+ 15 052
<hr/>			
8. Förändringar i övrigt			
a) Tjänstetidsbefordran	77 668		
b) Vikariatslöneförordnanden		62 349	
c) 1961 års lönerörelse (prop. 1961:142) ...	2 472 968		
d) Avlöningar till viss arbetspersonal		1 600 000	
e) Ersättning för avlöningskostnader på statens isbrytarfartyg		300 000	+ 588 287
<hr/>			

Motiv

Av de av chefen för marinen, försvarets civilförvaltning m. fl. anförda motiven må följande återgivas.

1 a) Rörande motiven för förslaget anför chefen för marinen i huvudsak följande.

Vid flottans vapenofficersskola utbildas årligen 20—25 subalternofficerare stam växelvis med ungefär lika många fänrikar i flottans reserv under kurser som i de flesta fall pågår i sex månader. Därjämte är chefen för vapenofficersskolan utbildningsledare vid kurser för äldre reservofficerare, mobiliseringskurser etc. Under 1962 färdigställes en övningsanläggning av kvalificerat slag, i vilken avancerad taktisk utbildning kommer att äga rum för sjöofficerare av alla grader. Chefen för vapenofficersskolan avses bli chef även för denna anläggning och därvid få ansvaret för ifrågasvarande taktiska utbildning. Kraven på ifrågasvarande chefs utbildning och

taktiska kunnande kommer därmed att öka. Statens organisationsnämnd har i sin undersökning av Berga örlogsskolor (BÖS) ansett att för befattningen bör avses en regementsofficer.

Civiltförvaltningen tillstyrker förslaget.

1 c) Förvaltarbeställningarna avses för förste instruktionsunderofficerare vid följande skolor ingående i BÖS, nämligen marinens underofficersskola samt artilleriskolan, radarskolan, ubåtsjaktskolan och skyddstjänstskolan.

Chefen för marinen anför som motiv för förslaget bland annat följande.

Skolverksamheten vid BÖS har under åren utvidgats avsevärt. Materielen har blivit alltmer komplicerad. Kraven på skolornas militära yrkeslärare måste ställas minst lika höga som på lärare vid civila yrkesskolor. I förhållande till övriga beställningshavare inom egen yrkesgren bör lärarna vid skolorna besitta icke blott stor teknisk yrkesskicklighet utan jämväl god pedagogisk och arbetsledande förmåga. I princip bör därför vid varje skola vara placerad åtminstone en sådan särskilt kvalificerad lärare. Denne bör bland annat med hänsyn till löneläget för civil yrkeslärare placeras i Ao 15.

Civiltförvaltningen förutsätter att lönesättningen för ifrågavarande instruktionsunderofficerare kommer under bedömning i samband med pågående överväganden rörande försvarets lärarfrågor. Ämbetsverket föreslår, att i avvaktan härpå provisoriska åtgärder vidtages i syfte att möjliggöra en löneförbättring för nu ifrågavarande fem instruktionsunderofficerare. Detta bör ske genom att medgivande lämnas att vederbörande må förordnas att mot vikariatslön bestrida göromål, som eljest ankommer på förvaltare i Ao 15 eller i förekommande fall Ao 16. Från marininstaben har ämbetsverket under hand inhämtat att härvid för budgetåret 1962/63 medel bör beräknas för 3 vikariatslöneförordnanden i Ao 15 och 2 i Ao 16.

1 e) Marinchefen anmäler, att för budgetåret 1962/63 erfordras 116 beställningar i lönegrad Ao 13/11 för underofficerare på särskild stat för övertaliga underofficerare. Detta innebär en minskning med 4 dylika beställningar i förhållande till i personalförteckning för budgetåret 1961/62 upptaget antal.

1 f) Chefen för marinen räknar med att samtliga förefintliga beställningar i Ao 11 för förste högbåtsman kommer att besättas med därför kompetenta underbefäl. Härutöver beräknar marinchefen att 98 högbåtsmän den 1 juli 1962 innehar erforderlig tjänsteålder för befordran till förste högbåtsman.

I avvaktan på resultaten av pågående utredningar m. m. bör enligt marinchefen med ytterligare indragning av beställningar för underbefäl och meniga vid flottan tills vidare anstå.

Civiltförvaltningen räknar i enlighet med marinchefens förslag.

1 g) Chefen för marinen redovisar, att den av Kungl. Maj:t den 16 juni 1961 fastställda provisoriska organisationen för förvaltningarna vid ma-

rinkommando Syd (MKS) innebär, att ett antal militära och civilmilitära beställningar frigöres samt framlägger förslag till om disposition av nämnda beställningar. I fråga om militära beställningar föreslås härvid, att en beställning för kapten skall få tas i anspråk för tillgodoseende av nytillkommet behov vid MKS av en kommandörkapten av 2. graden eller kapten, att tre löjtnantsbeställningar — motsvarande indragna befattningar för en kapten eller löjtnant samt två löjtnanter — skall få tas i anspråk för flottans utbildningsorganisation, att tre beställningar för flaggunderofficer — uppborädsmän (motsvarande) för kryssaren Göta Lejon — så länge nämnda fartyg kvarligger inom MKS, alljämt skall få tjänstgöra vid förvaltningarna vid MKS samt att ytterligare tre beställningar för flaggunderofficer skall få om disponeras till marinens helikopterorganisation.

Civilförvaltningen har intet att erinra mot att nämnda kaptens- och löjtnantsbeställningar disponeras på föreslaget sätt, kaptensbeställningen dock endast intill dess slutlig organisation fastställs för MKS. Ämbetsverket har heller intet att erinra mot att tre flaggunderofficersbeställningar tills vidare — i avvaktan på en av chefen för marinen hos statens organisationsnämnd (statskontoret) begärd översyn av helikopterorganisationen — avses för nämnda organisation.

1 i) En av beställningarna avses för kustartilleriets vapenofficersskola och två för kustjägarskolan.

Chefen för marinen återkommer till sitt senast i föregående års äskande (jfr prop. 1961: 110, s. 142) framförda förslag rörande inrättande av nämnda tre beställningar. Som motiv anföres följande.

Kvarstående behov av kaptener enligt den genom generalorder (1326/1959) fastställda fredsorganisationen utgör nu tre. Den i förslaget till fredsorganisation upptagna vapenofficersskolan avses påbörja verksamheten hösten 1962. Personalbehovet för skolan utgöres endast av skolchefen. Vid kustjägarskolan måste utbildning för kustartilleriets befäl i markstrid m. m. anordnas i allt större omfattning. Härtill bidrar bland annat att infanteriets stridsskola vid armén inte längre i samma utsträckning som tidigare kan ta emot befäl ur kustartilleriet för utbildning. Av anförda skäl behöver kustjägarskolan förstärkas med två kaptener.

Civilförvaltningen anser, att åtskilliga oklarheter föreligger med avseende på behovet av personal med kustartilleriutbildning. Enligt ämbetsverket är frågan uppenbarligen avhängig av blivande ställningstaganden till såväl marinledningens personalorganisation som befälsorganisationens utformning vid kustartilleriet i anslutning till vad hittills beslutits i fråga om arméns befälsorganisation. Med hänsyn härtill räknar civilförvaltningen icke heller nu med den föreslagna utökningen.

1 k) Beställningarna är avsedda för förste lärare i teknisk tjänst (motor-, min-, verkstads- och maskintjänst) vid kustartilleriets mekanikerskola.

Chefen för marinen motiverar förslaget på följande sätt.

Vid kustartilleriets mekanikerskola måste kraven på skolans militära lärare i yrkesämnen ställas minst lika höga som på lärare vid civila yrkeskolor. Varje vid skolan förekommande utbildningsgren bör vara företrädd av åtminstone en särskilt kvalificerad lärare. Vid samtliga försvarsgrenar är inplacerade i 15. lönegraden militära tjänster fullt jämförbara med här aktuella. Vid kustartilleriets mekanikerskola har tidigare inrättats tre sådana tjänster.

Civilförvaltningen (jfr punkten 1 c) tillstyrker att ifrågakarande underofficerare av 2. graden, vilka tillhör tekniska yrkesgrenar, tills vidare må meddelas vikariatslöneförordnanden att bestrida göromål som eljest ankommer på tjänsteman i lönegrad 16.

1 l) Kustartilleriets underbefälskår enligt det år 1958 reviderade förslaget av år 1955 är ännu icke fullt utbyggd. Den fortsatta utbyggnaden av underbefälskåren innebär för budgetåret 1962/63 behov av ökning med 15 beställningar för överfurir i Ao 9. Dessa bör tillkomma i utbyte mot beställningar för furir i Ae 8/7. Vid beräkningen har hänsyn tagits till såväl befintliga vakanser som antalet underbefäl, som under budgetåret 1962/63 uppnår kompetens för befordran till högre beställning.

Civilförvaltningen tillstyrker förslaget.

1 m) och 2. Frågan om marinens tekniska personal har behandlats i särskild proposition angående marinens tekniska personal m. m. För upplysningar rörande den närmare innebörden av angivna förslag torde få hänvisas till handlingarna i ärendet.

4 b) Chefen för marinen föreslår det angivna tjänsteutbytet under anförande av i huvudsak följande. Statens organisationsnämnd har efter undersökning av organisationen av BÖS föreslagit, att en kommandörkapten skall placeras i befattningen som chef för utbildningsavdelningen. Vid utbildningsavdelningen handlägges ärenden rörande utbildning vid tjänstegrensskolorna, vid vilka årligen utbildas 3 300 elever av alla befälskategorier. Befattningen som chef för denna avdelning är enligt marinchefen direkt jämförbar med befattningen som utbildningsofficer vid ett infanteriregemente vid armén. Utbildningsofficerare vid dessa är överstelöjtnanter eller majorer.

Civilförvaltningen biträder ifrågakarande förslag.

4 c) Civilförvaltningen anför, att statens organisationsnämnd i rapport angående undersökning av stabs- och förvaltningsorganisationen vid BÖS föreslagit inrättande av ett kasernkompani för bevakning och inre tjänst. På kasernkompaniet avses skola placeras vid BÖS tjänstgörande underbefäl och meniga, dock ej instruktörer och elever vid skolorna. Som chef för kasernkompaniet bör enligt statens organisationsnämnd avses en officer i arvodesbefattning. Chefen för marinen anser, enligt vad civilförvaltningen under hand inhämtat, att chefen bör vara aktiv officer, men har i rådande

personalläge tills vidare accepterat organisationsnämndens förslag. Civilförvaltningen tillstyrker att ifrågavarande arvodesbefattning inrättas.

5 a) Av befattningarna avses en för tjänstgörande officer vid sjöfartsstyrelsens försvarskontor, en för chef för kasernkompani vid Karlskrona örlogsskolor (KÖS), en för officer vid Stockholms kustartilleriförsvar (stabs centralavdelning) och en för tjänstgörande officer hos isbrytardirektören.

Förslaget beträffande förstnämnda två befattningar motiveras med en önskan att — i syfte att förbättra personalläget — ersätta befattningar för aktiv personal med befattningar för andra personalkategorier. Av chefen för marinen utförda undersökningar rörande lämpligheten av att i vissa befattningar i stället för aktiv personal utnyttja pensionerad personal i arvodesbefattning visar att sådan personal kan utnyttjas i de båda ifrågavarande befattningarna. Som kasernofficer vid KÖS tjänstgör för närvarande en stamkapten, som kan frigöras för mera kvalificerade uppgifter, om en arvodesbefattning tillkommer.

Chefen för marinen framhåller att, då hans förslag icke grundar sig på någon organisationsundersökning utan är betingat av vakansläget inom sjöofficerskåren, han är beredd att vid bifall vakanthålla två beställningar för löjtnant i Ao 17/15.

Civilförvaltningen erinrar om att ny utredning angående stabs- och förvaltningstjänsten vid MKS avses skola verkställas. Med hänsyn härtill finner sig ämbetsverket nu icke böra taga ställning till frågan om chefskapet för kasernkompaniet vid KÖS. Vad angår befattningen vid sjöfartsstyrelsens försvarskontor synes den föreslagna åtgärden grunda sig på förhållanden av personlig art. Civilförvaltningen anser att ställning till frågan icke skall behöva tagas i petitasammanhang.

Om befattningen för tjänstgörande officer hos isbrytardirektören anför chefen för marinen följande.

Jämlikt generalorder 75/1956 äger chefen för marinen att för isbrytarverksamhet hålla en kapten eller löjtnant frivilligt inkallad hela året. Sedan flera år tillbaka har det icke varit möjligt att för angivet ändamål finna någon lämplig reservofficer eller värnpliktig officer, som varit villig att låta sig helårsinkallas. Förutsättningarna att rekrytera en arvodes-tjänst äro emellertid gynnsammare, och jag föreslår därför att en sådan tjänst i löneklass A: 24 tillkommer i marinstaben med beteckning tjänstgörande officer hos isbrytardirektören. Genomföres detta förslag kan ovannämnda medgivande om en helårsinkallad officer för isbrytarverksamhet utgå. Sjöfartsstyrelsen biträder förslaget.

Civilförvaltningen tillstyrker förslaget att en tjänst för expeditionsofficer med arvode i löneklass A: 24 tillkommer vid marinstaben (tjänstgörande officer hos isbrytardirektören).

5 b) Rörande dessa förslag anför chefen för marinen bland annat följande. Organisationerna vid ifrågavarande kustartilleriförsvar har fast-

ställt år 1959 respektive år 1956. Vid båda enheterna är den medgivna personalstyrkan ytterligt knappt beräknad. Nya eller ökade arbetsuppgifter kan därför icke påläggas organisationerna utan att personalförstärkning erfordras. De senare åren har vissa ärenden tillkommit, som motiverar att den militära personalen förstärkes med tillfällig arbetskraft i avvaktan på att statskontoret kan överse arbetskraftsbehovet. Bland annat erfordras vid vartdera av de nämnda kustartilleriförsvaren en befattning för pensionerad underofficer med arvode i löneklass A 17. Befattningens innehavare skall svara för redovisning av fordon och arbetsredskap samt handlägga ärenden rörande uttagning m. m. av fartyg, båtar och fastigheter. I sammanhanget påpekas att en arvodestjänst för ifrågavarande göromål tillkommit vid Göteborgs och Bohus samt Hallands försvarsområden med Göteborgs kustartilleriförsvaret (GbK) i den organisation som fastställts av Kungl. Maj:t den 26 maj 1961.

Civiltjänstningen anser att behovet av ifrågavarande befattningar bör närmare undersökas av statskontoret och är, i avvaktan härpå, icke beredd att för närvarande tillstyrka inrättande av befattningarna.

6 b) Tjänsten avses för biträde å marinöverläkarens expedition.

Marinöverläkaren föreslår under hänvisning till arten av de arbetsuppgifter som ålägges den nuvarande tjänstens innehavare, att innehavaren av nuvarande tjänst i Ao 7 erhåller en tjänst i Ae 9 från och med den 1 juli 1962.

Chefen för marinen och civiltjänstningen biträder förslaget.

6 e) Chefen för marinen anför, att färdigställandet av viss ny anläggning vid Gålöbasen med separat system för värme och sanitet medför väsentligt ökade arbetsuppgifter för eldarpersonalen, som nu utgöres av en eldare i Ae 7. En utökning av personalen är ofrånkomlig, enär den nya anläggningen är av stor omfattning. En eldare i Ae 7 bör därför tillkomma.

Civiltjänstningen, som under hand inhämtat att fortifikationsförvaltningen tillstyrker personalförstärkning inom förevarande verksamhetsområde, räknar tills vidare med en ny tjänst i lönegrad Ae 7. Ämbetsverket förutsätter dock, att tjänstens benämning och lönegradsplacering kommer att prövas av beredningen rörande maskinpersonal.

6 f) Civiltjänstningen räknar, i enlighet med förslag av chefen för marinen, med att en tjänst för båtbefälhavare i Ae 13 vid SK, vilken för närvarande är vakant, omvandlas till tjänst för båtbefälhavare i samma lönegrad som tillämpas för övriga motsvarande tjänster, nämligen Ae 12.

6 h) Förslaget att inrätta två tjänster för adjunkt i Ae 23 vid KÖS motiverar chefen för marinen på följande sätt:

För närvarande bestrides undervisningen vid marinens tekniska skola och flottans furirskola av 5 civila lärare uppförda på personalförteckning. Övrig undervisning bestrides av lärare i reglerad befordringsgång samt timlärare. Med beräknad timfördelning innebär detta att cirka 50 % av undervisningen bestrides av lärare uppförda på personalförteckning.

Vid det civila skolväsendet tillämpas en med Läroverkslärarnas riksförbund träffad överenskommelse, att som regel 90 % av undervisningen skall bestridas av ordinarie lärare. Det synes klart, att marinens skolor för att utvinna största möjliga effekt i utbildningen måste åstadkomma anställningsförhållanden, som — med hänsyn tagen till de för militära utbildningsanstalter speciella förhållandena — så nära som möjligt ansluter till de vid civila läroanstalter gällande.

Enär viss elasticitet i skolorganisationen måste eftersträvas, är det icke lämpligt vare sig att inrätta ordinarie tjänster vid marinens skolor eller låta en så stor andel som 90 % av den nuvarande undervisningen bestridas av på personalförteckning upptagna lärare. Om erforderliga tjänster tillsätts med extra ordinarie befattningshavare och ovannämnda andel bestämmes till 75 %, kommer däremot såväl elasticitet som kontinuitet att säkerställas. Resterande undervisning bör bestridas av timlärare och/eller lärare i reglerad befordringsgång. Med nuvarande omfattning av undervisningen innebär förslaget, att två extra ordinarie adjunktstjänster inrättas i allmänna läroämnen vid skolan.

Beträffande löneställning gäller, att adjunktstjänster vid de allmänna läroverken kunna inrättas antingen i lönegrad 21 eller 23. Adjunkter i lönegrad 21 avses bestrida undervisning upp till ett stadium motsvarande klass 1³ i realskolan, medan de i lönegrad 23 placerade befattningshavarna är avsedda för studier från och med klass 2³ och uppåt. För marinens tekniska skola och flottans furirskola skulle detta innebära, att samtliga föreslagna tjänster placeras i Ae 23.

Civilt förvaltningen tillstyrker, att en befattning för adjunkt i Ae 23 inrättas vid KÖS och föreslår att en vid BÖS befintlig, för närvarande vakant-satt tjänst för adjunkt i Ae 21 uppflyttas till Ae 23 och överföres till KÖS.

6 p) Chefen för marinen motiverar förslaget att inrätta 4 adjunktstjänster i lönegrad Ae 23 vid GbK, avsedda för instruktörsskolan vid KA 4, sålunda.

Fram till läsåret 1957/58 uppehölls undervisningen i allmänna läroämnen vid instruktörsskolan uteslutande av timlärare, enär gällande utbildningsår icke medgav annan anställningsform. Systemet hade uppenbara nackdelar, i det att kompetenta civila lärare som regel var ovilliga att åta sig heltidstjänstgöring vid skolan. Detta förhållande ändrades från och med läsåret 1957/58 då det maximala läsåret vid instruktörsskolan utsträcktes till nio månader. Detta medförde, att bestämmelserna i kungl. brev den 18 februari 1955 angående reglerad befordringsgång för vissa icke-ordinarie lärare vid försvarets underbefälsskolor kunde tillämpas. Detta fick så gott som omedelbart en positiv effekt på lärarsituationen vid skolan, främst därigenom att lärarna genom reformen blev angelägna att stanna vid skolan, varför en ny kontinuitet i undervisningen kunde åstadkommas. För närvarande bestrides så gott som all undervisning av fem lärare i reglerad befordringsgång med placering från och med Af 14 till och med Ae 17. Med hänvisning till vad som tidigare anförts om lämpligt förhållande mellan antal undervisningstimmar och antal adjunktstjänster vid underbefälsskola föreslår marinchefen att fyra extra ordinarie adjunktstjänster inrättas i allmänna läroämnen vid instruktörsskolan. De bör samtliga placeras i lönegrad 23.

Civilförvaltningen erinrar om, att kustartilleriets underbefälsskolor i väsentliga avseenden skiljer sig från arméns. Vid instruktörsskola 2 — som utgör kärnan i kustartilleriets till KA 4 centraliserade underbefälsskolor — pågår allmänbildande undervisning under nio månader av året. Ifrågavarande skola svarar i fråga om såväl läsårets längd som tim- och kursplaner mot flottans furirsskola i Karlskrona. Till skillnad från armén har marinen redan ett antal extra ordinarie adjunktstjänster uppförda på personalförteckning. Vid arméns instruktörsskolor, som dels är decentraliserade till mindre skolenheter, dels meddelar allmänbildande undervisning högst sex månader om året, saknas förutsättningar att inrätta heltidstjänster för lärare, varför förslaget att tillföra kustartilleriet ifrågavarande tjänster icke torde kunna få återverkningar i form av motsvarande anspråk för arméns del. En utökning av det nuvarande antalet extra ordinarie adjunktstjänster vid marinen samt en fördelning av dessa på flottan och kustartilleriet skulle dels tillgodose de av chefen för marinen anförda synpunkterna, dels innebära en rättvisare fördelning av lärartjänster mellan de båda vapenslagen inom försvarsgrenen. Civilförvaltningen tillstyrker därför förslaget.

7 a) Civilförvaltningen räknar, i likhet med marinchefen, med att antalet fänrikar nästa budgetår blir 64, innebärande en minskning med tre.

7 b) Civilförvaltningen räknar, i enlighet med förslag av chefen för marinen, för arvoden till tillsynsmän vid marinens kustbevakning en ökning med 2 450 kr. till följd av tillkomsten av nya bevakningsobjekt och därav betingat ökat antal tillsynsmän.

7 c) På förslag av fortifikationsförvaltningen upptager civilförvaltningen 2 000 kr. för ersättning till skogligen biträden vid marinen. Ifrågavarande kostnader har hittills bestritts av sakanslag (jfr arméns motsvarande anslag).

7 d) Chefen för marinen upprepar ånyo sitt senast föregående år (jfr prop. 1961: 110, s. 155) framlagda förslag om höjning av två arvoden till ledare av specialkurs i krigsfartygs konstruktion vid teknisk högskola. Arvodena anges bära utgå såsom för speciallärare vid teknisk högskola. Vartdera arvodet föreslås höjt från 1 380 kr. till 3 160 kr.

I likhet med föregående år uttalar civilförvaltningen att höjningen av här berörda arvoden bör upptagas till prövning i samband med pågående utredning om lärararvoden inom försvaret.

7 e) För timarvoden till deltidstjänstgörande lärare och föreläsare vid marinens fasta utbildningsanstalter och skolor räknar marinchefen med avrundat 510 000 kr., vilket i förhållande till medelstilledningen för innevarande budgetår innebär en höjning med 30 000 kr. Orsaken härtill är att nya kurser tillkommit samt att utbildningen för viss kustartilleripersonal uppdelats på två omgångar. Vid bifall till förslaget att två tjänster för adjunkt i Ae 23 vid KÖS skall tillkomma minskas medelsbeho-

vet för nu angivet ändamål till 475 000 kr. — I detta sammanhang anför marinchefen att i äskat belopp ingår omkring 105 000 kr. för civila lärare vid marinens tekniska skola och erinrar om att han i annat sammanhang föreslagit att medel härför skall anvisas under icke-ordinarieposten, delposten Civila lärare för underbefälsutbildning.

Civiltförvaltningen räknar med att ett belopp av 405 000 kr. upptages för timarvoden till deltidstjänstgörande lärare och föreläsare, vilket innebär en minskning i jämförelse med innevarande budgetår av 75 000 kr.

7 f) Beträffande delposten till civila lärare för underbefälsutbildning äskar chefen för marinen i runt tal 281 000 kr., innebärande en höjning med 106 000 kr. Ökningen beror på att flera läsavdelningar tillkommit. Om begärda fyra tjänster för adjunkt i Ae 23 (jfr punkten 6 p) tillkommer vid KA 4 från och med budgetåret 1962/63, kan beloppet minskas med 72 000 kr. Hela behovet under delposten blir därigenom för budgetåret 1962/63 avrundat 209 000 kr.

Civiltförvaltningen — som räknar med att kostnaderna för civila lärare vid marinens tekniska skola skall bestridas från ifrågavarande delpost och som tillstyrkt inrättandet av såväl två befattningar för adjunkt i Ae 23 vid KÖS som fyra befattningar för adjunkt i Ae 23 vid KA 4 — beräknar kostnaderna för arvoden till civila lärare för underbefälsutbildning till 280 000 kr., innebärande en höjning med 105 000 kr. i förhållande till innevarande budgetår.

7 g) Chefen för marinen upprepar sitt tidigare (jfr prop. 1961:110, s. 156) framlagda förslag om att antalet tjänster med deltidstjänstgöring för assistenter för frivilligfrågor utökas från tre till fyra, varvid antalet tjänstgöringsmånader för deltidstjänstgörande dylika assistenter skulle utökas från 15,5 till 21. Utökningen föranledes av att det visat sig att det vid marin-kommando Väst och GbK icke är tillräckligt med den där befintliga heltidsanställda assistenten. En utökning av antalet tjänster och tjänstgöringsmånader skulle möjliggöra en önskvärd effektivisering av frivilligpersonalens utnyttjande i krigsorganisationen.

Civiltförvaltningen tillstyrker i likhet med föregående år förslaget och räknar med medel för ytterligare 5,5 tjänstgöringsmånader i Ag 7.

8 d) Civiltförvaltningen föreslår — i likhet med vad ämbetsverket föreslagit beträffande arméns allmänna avlöningsanslag — att de under förevarande anslag under särskild anslagspost upptagna medlen till avlöningar till viss arbetarpersonal överföres till marinens anslag till avlöningar till viss arbetarpersonal.

8 e) Inkomsterna under den särskilda uppbördsposten Ersättning för avlöningskostnader på statens isbrytarfartyg har chefen för marinen, utgående från att det blir en sträng vinter, beräknat skola öka med 300 000 kr. Med hänsyn till anslagsbelastningen å posten räknar civiltförvaltningen för sin del med oförändrat belopp.

Försvarets civilförvaltning har i skrivelse den 12 januari 1962 erinrat om att av de elva tjänster för kontorsbiträden (biträden för skriv- och kontorsgöromål), som i proposition 1960:110 (s. 94) förutsattes skola frigöras vid anordnande av en central personalregistrering vid kustartilleriet m. m., numera återstår nio. Ämbetsverket anmäler, att med hänsyn till numera kända förhållanden dessa nio tjänster — varav sex ordinarie kontorsbiträdestjänster och tre tjänster för biträden för skriv- och kontorsgöromål — kan indragas. Sammanlagt skulle härigenom medelsbehovet under marinens allmänna avlöningsanslag minskas med i runt tal 100 000 kr.

Departementschefen

1. I enlighet med marinchefens förslag föreslår jag, att en beställning för kapten i Ao 21 vid flottan utbytes mot en beställning för kommandörkapten av 2. graden i Ao 24, avsedd för chef för flottans vapenofficersskola.

Antalet beställningar för övertaliga underofficerare i Ao 13/11 vid flottan kan, enligt vad jag under hand inhämtat, till följd av inträffade avgångar minskas något mer än vad marinchefen föreslagit eller med sammanlagt sex.

Jag föreslår, att 75 beställningar för högbåtsman i Ao 9 utbytes mot beställningar för förste högbåtsman i Ao 11.

Med anledning av att vissa militära beställningar frigjorts till följd av den provisoriska omorganisationen vid marinkommando Syd föreslår jag följande. En beställning för kapten i Ao 21 bör tills vidare disponeras för att biträda med genomförande av den provisoriska organisationen av förvaltningsverksamheten m. m. vid marinkommandot. Vidare bör tre beställningar för flaggunderofficer i Ao 13 på föreslaget sätt få utnyttjas för kryssaren Göta Lejon. Däremot bör beställningar för tre löjtnanter i Ao 17/15 och tre underofficerare av 2. graden i Ao 11 indragas.

Vidare föreslår jag, med anledning av marinchefens förslag att inrätta tre beställningar för kapten i Ao 21 vid kustartilleriet, att två sådana beställningar tillkommer i utbyte mot två beställningar för löjtnant i Ao 17/15.

Marinchefens förslag beträffande underbefäl vid kustartilleriet biträder jag i så måtto, att jag föreslår, att 15 beställningar för överfurir i Ao 9 tillkommer i utbyte mot samma antal beställningar för furir i Ao 8/7.

Såsom hittills tillämpats bör för varje extra ordinarie mariningenjörsbeställning i Ae 17 eller lägre lönegrad, som är tillsatt, vakanthållas en underofficersbeställning vid flottan eller kustartilleriet. Marinchefens beräkning av antalet underofficersbeställningar som bör vakanthållas nästa budgetår föranleder ingen erinran från min sida.

Härutöver är jag icke beredd tillstyrka några personalförändringar under

denna punkt. Det bör emellertid nämnas, att Kungl. Maj:t genom beslut den 2 mars 1962 medgivit, att till beställningshavare som bestrider befattning som förste instruktionsunderofficer vid marinens underofficersskola med undervisning i maskinlära, skeppsbyggeri och ångteknik eller som förste lärare i teknisk tjänst vid kustartilleriets mekanikerskola må under sagda tjänstgöring utgå löneförmåner såsom vid förordnande att bestrida göromål som eljest ankommer på befattningshavare i lönegrad Ao 16.

2. I enlighet med vad som förutsatts vid anmälan av propositionen angående marinens tekniska personal m. m. framlägger jag under förevarande anslag förslag rörande vissa i nämnda proposition motiverade personalförändringar.

Sålunda föreslår jag, att personalstaten för mariningenjörkåren från och med budgetåret 1962/63 erhåller följande sammansättning, nämligen 14 marindirektörer av 1. graden i Ao 26, 19 marindirektörer av 2. graden i Ao 24, 35 mariningenjörer av 1. graden i Ao 23, 57 mariningenjörer i Ao 21, 19 mariningenjörer i Ao 19 och 13 mariningenjörer i Ae 17. Härjämte föreslår jag, att såsom rekryteringstjänster inrättas 10 beställningar för mariningenjör i högst Ae 19 och 15 beställningar för mariningenjör i Ae 15. Vidare föreslår jag, att följande tjänster (beställningar) på andra personalförteckningar än mariningenjörkårens indrages, nämligen en tjänst för byråassistent i Ae 19 och en tjänst för kontorist i Ae 9 (övergångsvis kansliskrivare i Ae 10), båda vid marinstaben, en beställning för kapten i Ao 21 vid flottan samt en beställning för major eller kapten i Ao 24 eller Ao 21 vid kustartilleriet. Än vidare föreslår jag inrättande av följande tjänster för förste driftingenjör, avsedda för nuvarande specialingenjörer vid mariningenjörkåren, nämligen vid Stockholms örlogsvarv en i Ae 26, en i Ae 24 och fyra i Ae 23, vid förvaltningsorganen vid marinkommando Syd två i Ae 26 och en i Ae 23 samt vid sjökrigsskolan en i Ae 23.

Föreslagen överföring till marinförvaltningen av beställningar och tjänster för minexperimentavdelningen vid Stockholms örlogsvarv medför en kostnadsminskning på förevarande anslag av cirka 300 000 kr. Å andra sidan bör medel beräknas för bestridande av två vikariatslöner för förvaltare i Ao 15, avsedda för marinförvaltningens skeppsbyggnadsavdelning.

3. Jag är icke i förevarande sammanhang beredd taga ställning till någon av de föreslagna förändringarna beträffande marinläkarkåren.

4. Jag tillstyrker marinchefens förslag att utbyta en beställning för kommandörkapten av 2. graden i Ao 24 mot en beställning för kommandörkapten av 1. eller 2. graden i Ao 26 eller Ao 24, avsedd för chef för utbildningsavdelningen vid Berga örlogsskolor. Jag tillstyrker vidare, att en befattning för pensionerad officer med arvode enligt A: 24 inrättas för kasernkompanichef vid skolorna. Förslaget om ändrad löneställning för chefen för Berga örlogsskolor torde däremot få prövas i annan ordning.

5. Jag tillstyrker förslaget att inrätta en arvodesbefattning i A:24 för pensionerad officer, avsedd för kasernkompanichef vid Karlskrona örlogsskolor.

Det av marinchefen redovisade behovet av två arvodesbefattningar för underofficerare vid Stockholms och Blekinge kustartilleriförsvaret hör enligt min mening tills vidare tillgodoses genom att personal tages i anspråk för frivillig tjänstgöring. Antalet tjänstgöringsmånader för dylik tjänstgöring bestämmes enligt numera tillämpad ordning (jfr prop. 1960:110, s. 41) budgetårsvis av Kungl. Maj:t efter riksdagens hörande. Kungl. Maj:t kan vid sådant förhållande meddela beslut om frivillig tjänstgöring under ett budgetår först sedan riksdagens beslut beträffande antalet tjänstgöringsmånader föreligger. I vissa fall synes det emellertid vara önskvärt att Kungl. Maj:t kan fatta beslut i dylika frågor redan innan riksdagen meddelat beslut, exempelvis då fråga är om medgivande av tjänstgöring i en följd över ett budgetårsskifte. Sålunda bör frivillig tjänstgöring för ifrågavarande arbetsuppgifter vid kustartilleriförsvaret kunna medgivas för en sammanhängande tid av 24 månader. Därest ej riksdagen reser invändning häremot torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser som möjliggör en dylik ordning.

Jag vill också nämna att Kungl. Maj:t den 16 juni 1961 beslutat vissa ändringar i bestämmelserna om viss frivillig tjänstgöring och utbildning vid försvaret. Bland annat har härvid viss decentralisering av beslutanderätten från försvarsgrenschef till förbandschef skett. Jag förutsätter, att det även i fortsättningen skall få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om de förändringar av liknande slag som kan visa sig lämpliga.

6. Beträffande under denna punkt samt i civilförvaltningens skrivelse den 12 januari 1962 föreslagna förändringar i fråga om tjänster för kontorsbiträde i Ao 5 och för biträdespersonal i reglerad befordringsgång har jag inte funnit någon anledning till erinran.

Genom beslut den 15 december 1961 har Kungl. Maj:t medgivit att en tjänst för kontorist i Ag 9, avsedd för marinöverläkarens expedition, må finnas inrättad vid marininstaben från och med den 1 januari 1962 tills vidare dock längst intill den 1 juli 1962. Härunder skall en tjänst för kanslibiträde i Ao 7 vid marininstaben hållas vakant. Jag föreslår, att för de göromål för vilka dessa befattningar avses inrättas en tjänst för kontorist i Ae 9; så länge tjänsten är tillsatt bör den ordinarie kanslibiträdets-tjänsten icke få utnyttjas för förordnande.

Jag tillstyrker förslagen att inrätta en för viss anläggning på Gålö avsedd tjänst för eldare, placerad i Ae 7, och att ändra lönegraden för en tjänst för båtbefälhavare vid Stockholms kustartilleriförsvaret från Ae 13 till Ae 12.

Jag tillstyrker vidare förslaget att inrätta två tjänster för adjunkt i

Ae 23, avsedda för Karlskrona örlogsskolor. Samtidigt härmed bör in- dragas en vakant adjunktstjänst i Ae 21 vid Berga örlogsskolor.

Jag föreslår slutligen, att tre tjänster för adjunkt i Ae 23 inrättas vid Göteborgs kustartilleriförsvaret, avsedda för instruktörsskolan vid KA 4.

I övrigt räknar jag inte med några personalförändringar under före- varande punkt.

7. Mot civilförvaltningens beräkning av medelsbehovet för avlöningar till icke-ordinarie officerare har jag inte funnit anledning till erinran.

Marinchefens förslag beträffande arvoden till tillsynsmän för marinens kustbevakning tillstyrker jag.

Under arméns motsvarande anslag har jag föreslagit viss ökning av medelsanvisningen till arvoden till skogligen biträden; jag beräknar för marinens del under förevarande anslag medel härför i enlighet med civil- förvaltningens förslag.

Jag har intet att invända mot marinchefens förslag att höja arvoden till ledare för specialkurs i krigsfartygskonstruktion vid teknisk högskola. Det torde emellertid få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma beloppet för nu ifrågakvarande arvoden.

Jag biträder marinchefens och civilförvaltningens förslag att medel till civila lärare vid marinens tekniska skola i fortsättningen beräknas under anslagsposten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal (under den delpost som nu benämnes Civila lärare för underbefälsutbildning) i stället för som hittills under anslagsposten Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.

Med beaktande av vad jag sålunda anfört och av de kostnadshöjningar som föranletts av ökat antal läsavdelningar m. m. beräknar jag i likhet med civilförvaltningen för arvoden till deltidstjänstgörande lärare och föreläsare vid marinens fasta skolor och utbildningsanstalter ett belopp av 405 000 kr.

För civila lärare för underbefälsutbildning beräknar jag, med beaktan- de av de av marinchefen angivna ökningarna av medelsbehovet, av nyss nämnd överföring av vissa kostnader samt av mig i det föregående fram- lagda förslag om inrättande av vissa adjunktstjänster, ett belopp av 300 000 kr.

Ytterligare medelsanvisning för anställande av assistenter för frivillig- frågor kan jag inte tillstyrka.

8. Civilförvaltningens beräkning av förändringarna i övrigt under anslaget lämnar jag utan erinran vad gäller avlöningar till viss arbetar- personal och ersättning för avlöningskostnader på statens isbrytarfartyg medan jag beträffande återstående förändringar hänvisar till det följande.

Vidare föreslår jag, i anslutning till vad som förutsatts vid framläggan- det i årets statsverksproposition av förslag om vissa ändringar av militär-

assistentorganisationen m. m. (prop. 1962: 1, bil. 6, s. 107), att en beställning för kapten i Ao 21 vid flottan, nu avsedd för militärassistent vid telestyrelsen, indrages.

I samband med försvarsstabens omorganisation föregående år inrättades bland annat vid försvarsstaben dels en beställning för regementsofficer, avsedd för en befattning i den nyinrättade operationsledningen vilken befattning kunde anses motsvara en befattning i den tidigare organisationen som chef för stabens marinavdelning, dels ock en beställning för regementsofficer avsedd för planeringssektionen. I den tidigare organisationen bestreds båda dessa befattningar av officerare med lön på flottans stat (betr. befattningen vid planeringssektionen se prop. 1959: 110, s. 107). I samband med inrättande på försvarsstabens stat av förevarande två beställningar indrogs en beställning för kommendörkapten av 1. graden i Ao 26 vid flottan (prop. 1961: 110, s. 160). Jag föreslår, att ytterligare en beställning för kommendörkapten av 1. graden i Ao 26 vid flottan nu indrages.

Representationsbidrag utgår från förevarande anslag till, förutom chefen för marinen, cheferna för marinkommando Syd och marinkommando Väst. Beloppet för sistnämnda två bidrag utgör högst 3 600 kr. respektive högst 1 500 kr. Under hänvisning till vad jag anfört rörande representationsbidrag till regionala chefer under arméns motsvarande anslag föreslår jag, att bidraget till chefen för marinkommando Väst ökas till högst 2 000 kr. samt att till cheferna för marinkommando Ost och marinkommando Nord anvisas bidrag med enahanda belopp.

I detta sammanhang bör bringas till riksdagens kännedom att Kungl. Maj:t genom beslut den 16 juni 1961 från och med budgetåret 1961/62 överfört från Svea artilleriregemente till Vaxholms försvarsområde och Stockholms kustartilleriförsvaret en tjänst för förste kansliskrivare i Ao 12. Överflyttningen sammanhänger med ändrad organisation i vissa hänseenden av stabs- och förvaltningstjänsten vid nämnda organisationsenheter.

Med beaktande dels av vad jag nu och i den särskilda propositionen angående marinens tekniska personal m. m. anfört i fråga om personalförändringar m. m. vid marinen, dels av de under avsnittet Rationaliseringsverksamhet och andra organisationsändringar inom försvaret redovisade personalförändringarna, dels av beräknade tjänstetidsbefordringar m. m. samt med ledning av belastningen på marinens avlöningsanslag under

förfluten del av innevarande budgetår beräknar jag nämnda anslag för budgetåret 1962/63 till 106 000 000 kr.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i vederbörliga personalförteckningar för marinen samt de övriga åtgärder som föranledes av vad jag i det föregående föreslagit;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att med avseende på personalförteckningarna meddela särskilda föreskrifter av i tillämpliga delar samma innehåll som innefattas i de särskilda bestämmelser som genom Kungl. Maj:ts brev den 16 juni 1961 fastställts att lända till efterrättelse för tillämpningen av marinens personalförteckningar för budgetåret 1961/62;

c) godkänna följande avlöningsstat för marinens anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl., att tillämpas under budgetåret 1962/63:

Avlöningsstat

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	52 070 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	690 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	945 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	28 500 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	22 900 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	1 600 000
	<hr/>
	Summa kr. 106 705 000

Särskilda uppbördsmedel

1. Avlöningar till viss personal i verkstadsdrift ...	105 000
2. Ersättning för avlöningskostnader på statens isbrytarfartyg	600 000
	<hr/>
	Nettoutgift kr. 106 000 000

d) till *Marinen*: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 106 000 000 kr.

[9] Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl.

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	121 800 000	124 066 323
1961/62 (statsliggaren s. 254)	136 000 000	
1962/63 (förslag)	134 000 000	

I årets statsverksproposition (bil. 6, punkt 89) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1962/63 beräkna ett förslagsanslag av 135 000 000 kr.

Beträffande de grunder som tillämpas vid beräkningen av försvarsgrenarnas allmänna avlöningsanslag får jag hänvisa till vad jag anfört härom i det föregående vid anmälan av motsvarande anslagsfråga för armén.

Yrkanden

Försvarets civilförvaltning (skr. ²¹/₈ och ¹/₁₂ 1961) redovisar av chefen för flygvapnet framförda yrkanden om personalförändringar m. m. vid flygvapnet. Ämbetsverket biträder eller beräknar medel för huvuddelen av nämnda yrkanden. Ämbetsverket framför därjämte egna yrkanden. Med anledning härav och med beaktande av till följd av 1961 års lönerörelse m. m. erforderlig anslagsomräkning hemställer civilförvaltningen, att anslaget för nästa budgetår höjes med 4 640 000 kr.

Chefens för flygvapnet m. fl. yrkanden	Anslagsförändringar enligt chefens för flygvapnet m. fl. yrkanden		
	Ökning	Minskning	Summa
1. Förändringar beträffande flygstaben m. m.			
a) 1 kansliskrivare Ao 10 — förste kansliskrivare Ae 12 och 1 vaktmästare Ao 7 — portvakt Ao 9 (expeditionen)	2 916		
b) 1 översköterska Ag 11 — Ae 12 och 1 tekniskt biträde Ae 5 (flygvapnets medicinska undersökningscentral)	12 024		+ 14 940
			<hr/>
2. Förändringar beträffande flygförvaltningen			+ 44 568
3. Förändringar beträffande eskaderstab			
1 biträde för skriv- och kontorsgöromål i reglerad befordringsgång (vid E 3), 1 biträde för skriv- och kontorsgöromål i reglerad befordringsgång (vid E 4) och 1 expeditionsföreståndare Ag 13 — Ae 13 (vid E 4)	20 232		+ 20 232
			<hr/>

Chefens för flygvapnet m. fl. yrkanden		Anslagsförändringar enligt chefens för flygvapnet m. fl. yrkanden		
		Ökning	Minskning	Summa
4. Förändringar beträffande stridslednings- och luftbevakningsorganisationen				
1 major Ao 24, 3 kaptener Ao 21, 4 löjtnanter Ao 17/15, 2 förvaltare Ao 17, 2 fanjunkare Ao 13 och 3 sergeanter Ao 11		287 471		+ 287 471
5. Personalförändringar beträffande teleorganisationen				
a) 2 kaptener Ao 21 (vid eskaderstab och sektorflottiljstab) och 1 fanjunkare Ao 13 (vid sektorsflottiljstab)		64 266		
b) 8 furirer Ae 8/7 — överfurirer Ao 9 (signalunderbefäl vid luftförsvarscentraler)		7 392		
c) 1 fanjunkare Ao 13, 5 trafikassistenter Ae 11, 9 tekniker Ae 9 och 6 tekniska biträden Ae 7 (krigsmaktens gemensamma fjärrskriftnät)		284 940		
7 tekniska biträden Ae 5 utgår			78 540	
d) 5 trafikassistenter Ae 11 (telefaxcentral)		76 560		
e) 1 trafikassistent Ae 11 (signalexpedition)		15 312		+ 369 930
6. Förändringar i övrigt beträffande militärpersonal				
a) 4 majorer Ao 24 (vid F 6, F 7, F 15 och F 17)		114 876		
b) 1 major Ao 24 och 2 löjtnanter Ao 17/15 — kaptener Ao 21 (vid F 20)		40 212		
c) 1 kapten Ao 21 — major Ao 24 (vid F 2)		4 296		
d) 1 kapten Ao 21 — major Ao 24 (vid FÖFS)		4 416		
e) 5 rustmästare Ao 11 och 11 överfurirer Ao 9 (vaktchefer inom strilorganisationen)		207 911		
f) 5 furirer Ae 8/7 — rustmästare Ao 11 och 15 furirer Ae 8/7 — överfurirer Ao 9 (trupputbildare)		25 335		
g) Förvaltarnas (i kassatjänst) löneställning		—		+ 397 046
7. Förändringar beträffande personal för den militära väderlekstjänsten				
a) 1 förste stabsmeteorolog Ao 26, 1 meteorolog Ao 21, 3 meteorologer Ae 19 och 1 meteorolog i reglerad befordringsgång (vid flygstabens väderleksavdelning)		149 052		
b) 1 meteorolog Ao 21 (för robotförsöksplatsen i övre Norrland)		25 632		

Chefens för flygvapnet m. fl. yrkanden	Anslagsförändringar enligt chefens för flygvapnet m. fl. yrkanden		
	Ökning	Minskning	Summa
c) 1 meteorolog i reglerad befordringsgång (för MKO stab)	20 856		
d) 1 meteorolog Ae 19 (för arméns helikopterskola)	23 124		
e) 20 meteorologer Ae 19 — Ao 19	—		
f) 1 meteorolog Ao 21 och 2 tekniska biträden Ae 7 (för strilorganisationen) ...	47 031		+ 265 695
<hr/>			
8. Förändringar beträffande trafikledarpersonal			
a) 1 förste trafikledare Ao 21 — stabstrafikledare Ao 23 och 2 trafikledare Ao 19 (vid trafikledarskolan)	49 032		
b) 1 trafikledare i reglerad befordringsgång (CVA)	19 128		
c) 1 förste trafikledare Ao 21 och 3 trafikledare i reglerad befordringsgång (regionala radarövervakningen)	82 753		
d) 1 förste trafikledare Ao 21, 1 trafikledare Ao 19 och 5 trafikledare i reglerad befordringsgång (lokala radarövervakningen)	143 457		
e) 10 trafikledare Ao 19 och 3 trafikledare i reglerad befordringsgång (för landningsradar)	275 982		
f) 3 trafikledare för luftfartsstyrelsen	—		+ 570 352
<hr/>			
9. Förändringar i övrigt beträffande civilmilitär personal			
a) 1 förste flottiljpolis Ao 13, 1 flottiljpolis Ao 11 och 15 flottiljpoliser Ao 9	218 031		
b) 17 flygdirektörer av 2. graden Ao 24 — flygdirektörer av 1. graden Ao 26 (chefer för materielavdelningen vid flottiljerna)	57 307		
c) 2 mästare Ao 13 — verkmästare Ao 16 (chef för televerkstad vid flottilj) ...	5 650		
d) 3 mästare Ao 13 — verkmästare Ao 16 (vid flottiljs materielavdelning)	8 475		
e) 46 mästare Ao 13 — förste mästare Ao 14 (chef för vapentropp i baskompanis stationsavdelning)	40 664		
f) 400 flygtekniker Ao 10 — förste flygtekniker Ao 12	597 200		+ 927 327
<hr/>			
10. Övriga personalförändringar			
a) Lärarpersonal			
6 driftingenjörer Ae 19 — Ae 21 (vid F			

Chefens för flygvapnet m. fl. yrkanden	Anslagsförändringar enligt chefens för flygvapnet m. fl. yrkanden		
	Ökning	Minskning	Summa
2/FRAS/), 1 driftingenjör Ae 19 — Ae 21 och 1 driftingenjör Ag 19 — Ae 21 (vid F 14 /FTS/)	20 600		
2 driftingenjörer Ae 21 (vid F 2 /FRAS/)	48 662		
b) Ekonomipersonal			
1 ekonomibitråde Ae 5 (vid F 10)	9 996		
1 ekonomibitråde Ag 2/3 (halvtid vid F 13)	4 386		
Viss tillfällig ekonomipersonal	20 000		
c) Vaktpersonal			
1 vaktman Ag 8 — Ae 8 (vid F 9)	—		
d) Övrig personal			
1 förste fotograf Ae 11 — fotoassistent Ae 13 och 3 fotografer Ae 9 — förste fotografer Ae 11 (vid F 11)	5 664		
Arvoden till veterinärer	3 500		
1 biträde för skriv- och kontorsgöromål (vid F 2), 1 biträde för skriv- och kontorsgöromål (halvtid vid F 12) och 1 biträde för skriv- och kontorsgöromål (halvtid) — biträde för skriv- och kontorsgöromål (vid F 10)	19 116		
8 biträden för skriv- och kontorsgöromål — kontorsbiträden Ao 5, 9 kontorsbiträden Ao 5 — biträden för skriv- och kontorsgöromål och 1 kontorsbiträde Ao 5	—		
e) Arvoden till deltidstjänstgörande lärare och föreläsare vid fasta utbildningsanstalter och skolor	66 000		
f) Arvoden till civila lärare för underbefälsutbildning	181 500		
g) Arvoden till observationspersonal i väderlekstjänst	45 000		
h) Ersättning till skogligen biträden	5 000		+ 429 424
<hr/>			
11. Förändringar i övrigt			
a) Tjänstetidsbefordran	107 544		
b) Vikariatslöneförordnanden		40 191	
c) 1961 års lönerörelse (prop. 1961:142)...	1 716 611		
d) Avlöningar till viss personal i verkstadsdrift		200 000	
e) Omräkning i övrigt		2 782	+ 1 581 182
<hr/>			

Chefens för flygvapnet m. fl. yrkanden	Anslagsförändringar enligt chefens för flygvapnet m. fl. yrkanden		
	Ökning	Minskning	Summa
12. Personalförändringar vid bifall till chefens för flygvapnet framställning den 14 december 1961 om luftvärnsrobotförbands förläggning till Barkarby flygdepå			
a) 3 förste verkmästare Ao 17, 5 mästare Ao 13 och 2 förste flygtekniker, flygtekniker eller hjälptekniker Ao 12/Ao 10/Ae 7 (vakantsatta beställningar) ...	176 436		
b) 4 kaptener Ao 21, en flygdirektör av 2. graden Ao 24, en flygingenjör av 1. graden Ao 23	160 872		
11 flygtekniker Ao 10 utgår		159 984	+ 177 324

Motiv

Chefen för flygvapnet anför inledningsvis, att de nu föreslagna personalförändringarna i alla väsentliga avseenden grundas — liksom föregående år — på en långsiktig personalplan. Denna utgör i sin tur resultatet av omfattande utredningar. De förslag som flygvapenchefen nu för fram utgör resultatet av en noggrann avvägning mellan olika utgiftsändamål inom den för flygvapnet tillgängliga kostnadsramen med syfte att utvinna största möjliga effekt.

Av flygvapenchefen, civilförvaltningen m. fl. framförda motiv för föreslagna personalförändringar må här följande återges.

1. Förslag till organisation och personaluppsättning för flygledningen (utom flygförvaltningen) har ingetts i särskild ordning (jfr i det föregående). Flygvapenchefen har därför begränsat sitt förslag till vissa tidigare framförda lönegradsförändringar. Behovet av dessa har bedömts vara oberoende av hur försvarsgrensledningarnas organisation utformas. Centralorganet för den militära väderlekstjänsten har i detta sammanhang ej ansetts ingå i flygledningen.

a) Flygvapenchefen framför ånyo förslag om utbyte av en tjänst för vaktmästare i Ao 7 mot tjänst för portvakt i Ao 9 (jfr prop. 1961: 110, s. 177). Civilförvaltningen anser numera — efter att närmare ha undersökt ifrågavarande vaktmästares arbetsuppgifter — att skäl föreligger för att höja löneställningen för denna tjänst. Förslag föreligger emellertid om omorganisation av bevakningstjänsten vid Tre Vapen. En omorganisation kan påverka frågan om behovet av tjänsten och med denna förenade arbetsuppgifter. Civilförvaltningen föreslår därför att flygvapenchefens förslag bifalles endast såtillvida, att innehavaren av vaktmästartjänsten tills vidare medges vikariatslöneförordnande i lönegrad Ae 9.

b) Den omfattande verksamheten vid flygvapnets medicinska undersökningscentral har medfört, att sedan 1957 ett timavlönat tekniskt biträde

varit anställt som biträde åt översköterskan vid undersökningscentralen. Avlöningskostnaderna bestrides från anslaget Vissa specialundersökningar m. m. Flygvapenchefen föreslår nu, att en tjänst för tekniskt biträde i Ae 5 inrättas vid flygstaben och avses för nämnda undersökningscentral. Civilförvaltningen biträder förslaget. Ämbetsverket anser emellertid, att tjänsten bör inrättas som extra med hänsyn till att ställningstagandet till frågan om en gemensam organisation för de militära undersökningscentralerna uppskjutits i avvaktan på resultatet av bland annat försvarsmedicinska forskningsutredningen (jfr prop. 1961: 110, s. 196).

2. För upplysningar rörande innebörden av de under denna punkt föreslagna förändringarna torde få hänvisas till prop. 1962: 64, s. 38—39, samt handlingarna i ärendet.

3. Med hänsyn till den pågående utredningen om den regionala ledningen framlägger flygvapenchefen ej förslag till personalförändringar som bedömes kunna påverkas av ett beslut om eventuellt förändrad regional ledningsorganisation.

Vid fjärde flygeskaderstaben finnes en arvodesbefattning i A: 17 för expeditionsofficer. Arvodesbefattningen utnyttjas för närvarande för anställning av civil extra tjänsteman i lönegrad Ag 13. Flygvapenchefen föreslår, att denne tjänsteman erhåller extra ordinarie anställning. Härvid åberopas följande skäl.

I flygbasområdesstaben i övre Norrland ingick en tjänst som kasernföreståndare i lönegrad motsvarande nuvarande Ae 13. I samband med att flygbasområdesorganisationen den 1 oktober 1957 upphörde och uppgick i eskaderstaben indrogs denna tjänst. Den befattningshavare, som upprätthållit tjänsten vid flygbasområdesstaben i övre Norrland, förordnades att såsom extra tjänsteman i 13 lönegraden uppehålla en för pensionerad officer avsedd arvodesbefattning såsom expeditionsofficer vid E 4 stab. Vederbörande befattningshavare har innehaft statlig anställning i en följd sedan 1943. Vid bibehållande av tidigare extra ordinarie anställning skulle han under budgetåret 1962/63 varit berättigad erhålla tjänstetidsbefordran.

Under erinran att statsmakterna vid 1960 års riksdag medgivit en motsvarande anordning vid fältarbetsskolan (jfr prop. 1960: 110, s. 66), räknar civilförvaltningen med att en extra ordinarie tjänst i 13 lönegraden — avsedd för J. T. Engberg — inrättas vid fjärde flygeskaderstaben från och med nästa budgetår. Den vid eskaderstaben befintliga arvodesbefattningen för expeditionsofficer i A: 17 bör därvid vakanthållas.

4. För närmare upplysningar rörande innebörden av förslagen under förevarande punkt torde få hänvisas till de handlingar som kommer att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott. Förslagen biträdes av försvarets civilförvaltning.

5. b) Behovet av personal för sambandstjänsten vid luftförsvarscentralerna har under senare år studerats inom flygvapnet. Det har därvid klarlagts, att behov av signalunderbefäl för närvarande föreligger vid åtta

luftförsvarscentraler. Behovet vid de övriga centralerna har däremot ännu ej klart verifierats. I samband med översynen av teleorganisationen har vissa rationaliseringar kunnat göras. Därvid har åtta furirsbeställningar kunnat frigöras för annat ändamål. Tjänsten som signalunderbefäl vid luftförsvarscentral kommer att ställa stora krav både på yrkeskunskaper och på förmåga att leda underställd personal. Befattningen bör därför uppehållas av rustmästare eller överfurir. För nästa budgetår föreslår chefen för flygvapnet att åtta beställningar för furir i Ae 8/7 utbytes mot beställningar för överfurir i Ao 9.

Civildförvaltningen biträder förslaget om utbyte av beställningar.

c) Närmare redogörelse för den principiella uppbyggnaden, personalbehovet m. m. för det för krigsmakten gemensamma fjärrskriftnätet har lämnats i proposition 1960:110 (s. 120—121). Det gemensamma fjärrskriftnätet har tagits i bruk från och med den 1 april 1961. Samtidigt har de tidigare separata näten vid flygvapnet, armén och marinen avvecklats. Den personal vid flygvapnet som tidigare tjänstgjort vid flygvapnets fjärrskriftcentral har härvid överförs till den nya organisationen.

Huvudcentralens personalbehov angavs i propositionen 1960:110 till fem vaktföreståndare och 16 tekniska biträden. Av de senare hänfördes på förslag av flygvapenchefen sju till lönegrad Ae 5. Vid beräkningen av personalbehovet förutsattes, bland annat, att den tekniska kontrollen av anläggningen skulle omhändershas av televerket.

Erfarenheten har visat, att det är svårt att rekrytera tekniska biträden i Ae 5. För att på ett tillfredsställande sätt ombesörja trafiken vid huvudcentralen erfordras det enligt flygvapenchefen 18 tekniker eller tekniska biträden, om övertidsarbete ej skall behöva tillgripas. Av tjänsterna bör åtta placeras i Ae 9 och tio i Ae 7. Hittills vunna erfarenheter visar vidare att särskild befattningshavare för teknisk kontroll erfordras för kontinuerlig tjänstgöring i centralen. För detta ändamål bör tillkomma fem trafikassistenter i Ae 11.

Av följande tabell framgår det av chefen för flygvapnet nu beräknade personalbehovet vid huvudcentralen samt nuvarande personaltillgång vid centralen.

	Under-officer	Trafikass. Ae 11	Tekniker Ae 9	Tekn. bitr. Ae 7	Tekn. bitr. Ae 5
Behov	5	5	8	10	—
Tillgång.....	4	—	5	4	7
Brist/överskott	—1	—5	—3	—6	+7

Undercentralerna fungerar liksom huvudcentralen dygnet runt. Passningstjänsten under lågtrafiktid har hittills ombesörjts av värnpliktig per-

sonal. Vunna erfarenheter har visat att detta från trafiksynpunkt icke kan accepteras. För att man skall kunna bemanna även undercentralerna dygnet runt med personal, som besitter nödvändiga kunskaper och rutin, erfordras det enligt flygvapenchefens uppfattning att ytterligare två tjänster för tekniskt biträde inrättas per undercentral. Liksom vid huvudcentralen bör vissa av tjänsterna vara befordringstjänster. Chefen för flygvapnet föreslår därför, att vid undercentralerna tillkommer sex tjänster för tekniker i Ae 9.

Personalbehovet enligt flygvapenchefen och personaltillgången för undercentralerna sammanfattas i följande tabell.

	Under-officer	Tekniker Ae 9	Tekn. bitr. Ae 7
Behov	3	6	9
Tillgång	3	—	9
Brist	—	6	—

Civilförvaltningen tillstyrker den föreslagna utbyggnaden av personalorganisationen för krigsmaktens gemensamma fjärrskriftnät. Ämbetsverket ifrågasätter dock, om icke i stället för de föreslagna trafikassistenttjänsterna bör avses tjänster för tekniker i Ae 10.

d) Väderlekskartor från den militära väderlekscentralen överföres från och med den 1 april 1961 till förbandens väderleksstationer med telefaximile. Överföringarna sker med tillhjälp av ett telefaxnät, som omfattar chefens för flygvapnet faxcentral och telefaxmottagare vid förbanden. Erfarenheter från ett halvt års provsändningar ger enligt flygvapenchefen vid handen, att materielen — för att fungera tillfredsställande — kräver omsorgsfull teknisk skötsel.

Verksamheten vid faxcentralen omfattar jämväl överföring av operativa meddelanden i form av kartor, skisser och ritningar. Dessutom utnyttjas telefaxanläggningen i samarbetet mellan den civila och militära flygsäkerhetsorganisationen samt för det militära flygsäkerhetssamarbetet mellan Sverige, Norge och Danmark.

Med hänsyn till den ökade trafikmängden på telefaxnätet och vunna erfarenheter i fråga om skötseln av anläggningen i faxcentralen erfordras det, enligt flygvapenchefen, att speciell personal tillkommer för centralen. Fem tjänster för trafikassistent i Ae 11 bör därför tillkomma.

Civilförvaltningen biträder förslaget men räknar — i likhet med vad som anförts under c) — med att tjänster för fem tekniker i Ae 10 inrättas i stället för av chefen för flygvapnet föreslagna trafikassistenttjänster.

e) I samband med tillkomsten av det gemensamma fjärrskriftnätet och den därmed kraftigt stegrade trafikfrekvensen vid chefens för flygvapnet

signalstation ökar även kraven på kryptotjänsten. Denna har under chefen för signalstationen (förvaltare) hittills skötts av värnpliktig personal. Den ökade kryptoverksamheten har medfört att det icke längre är tillräckligt med enbart värnpliktig personal. En befattningshavare måste kontinuerligt kunna ägna sig åt kryptotjänsten. Befattningshavaren bör kunna leda värnpliktiga kryptobiträdens fortsatta utbildning och tjänstgöring. Chefen för flygvapnet föreslår därför, att en tjänst för trafikassistent i Ae 11 tillkommer med placering vid signalexpeditionen.

Civilförvaltningen anför, att motsvarande arbetsuppgifter vid marinstabens utföres av en kansliskrivare i 10 lönegraden (registrator vid kryptodetaljen vid marinstabens signaltjänstavdelning). Ämbetsverket anser därför, att den av chefen för flygvapnet äskade tjänsten bör avses för kansliskrivare i Ae 10.

6. a) Vid anmälan av flygvapnets avlöningsanslag för innevarande budgetår omnämndes, att chefen för flygvapnet föreslagit inrättande av fyra beställningar för major i Ao 24, avsedda för biträdande flygchef vid attackflottiljerna (jfr prop. 1961: 110, s. 194). Förslaget vann icke bifall. Däremot uppdrogs åt flygvapenchefen att göra viss utredning i ärendet. Till fullgörande av detta uppdrag har chefen för flygvapnet den 3 november 1961 framlagt utredning och förslag angående behov av biträdande flygchef vid attackflottilj. Av utredningen inhämtas bland annat följande.

Omfattningen av flygchefens åligganden medför, att vissa uppgifter inte kan lösas på ett tillfredsställande sätt och i vissa fall måste helt åsidosättas. Arbetsbördan kan i princip minskas genom rationalisering av tjänsten eller delegering av arbetsuppgifter. De arbetsuppgifter som kan delegeras berör främst detaljplanläggning av övningar, utbildning, vissa genomgångar med flygande personal, undervisning i taktik samt vissa stabsärenden. Utredning ger dock vid handen att flygchefens arbetsbörda icke kan väsentligt lättas genom åtgärder inom ramen för flottiljens nuvarande organisation. Flygvapenchefen föreslår att för att provisoriskt lösa frågan till och med den 30 juni 1962 bör en kompaniofficer (divisionschef) kommenderas att tjänstgöra som biträdande flygchef. Detta kommer att medföra att befattningen som divisionschef i fyra fall måste tillgodoses med löjtnant. Trots denna olägenhet anser flygvapenchefen att denna lösning bör väljas, då de ställföreträdande flygcheferna får tillfälle att verka vid samtliga divisioner med en för attackflottiljerna totalt sett förbättrad effekt. Med hänsyn till det ökade ansvar, som kommer att åläggas de ställföreträdande flygcheferna, bör de — framhåller flygvapenchefen — erhålla den lön som motsvarande befattningshavare eljest åtnjuter.

Överbefälhavaren har tillstyrkt flygvapenchefens förslag.

För budgetåret 1962/63 utrepar flygvapenchefen förslaget att inrätta fyra majorsbeställningar för biträdande flygchef vid attackflottiljerna.

b) Vid flygkadettskolan leds flygutbildningen av en förste flyglärare — kaptan — och två flygavdelningschefer — löjtnanter. Ansvar och uppgifter för flygavdelningscheferna är, anför flygvapenchefen, jämförbara

med dem som åligger divisionschef vid flottilj och flygavdelningschef vid krigsflygskolan i Ljungbyhed. I flygtjänstgöringen vid kadettskolan ingår sålunda både utbildning av den karaktär som ges vid krigsflygskolan och skolning för de uppgifter i form av ledning och ansvar som åvilar en divisionschef. Chefen för flygvapnet uppger vidare, att vardera flygavdelningen vid kadettskolan består av femton till tjugo förare, vilket är mera än vad som ingår i en division. För såväl divisionschef som avdelningschef vid krigsflygskolan avses kaptensbeställningar. Med stöd av dessa motiv hemställer chefen för flygvapnet att de båda löjtnantsbeställningarna för flygavdelningschefer i Ao 17/15 vid F 20 omvandlas till beställningar för kapten i Ao 21. Civilförvaltningen tillstyrker flygvapenchefens förslag.

e) I strilorganisationen ingår centraler och radarstationer, som ligger utanför områden där militär bevakning finnes. De stora investeringar som fortlöpande göres i strilsystemet motiverar enligt flygvapenchefen, att bevakning och skydd av anläggningarna ordnas. Flygvapenchefen anser att vakttjänst bör kunna organiseras kontinuerligt vid de viktigaste objekten. Detta kräver fyra vaktchefer per bevakningsobjekt. För övriga anläggningar i strilsystemet har intermitterent vakttjänst under ledning av vaktchef ansetts vara tillfyllest. Dylik vakttjänst uppges kräva tre vaktchefer per objekt. Bevakningen kommer att ombesörjas av ett varierande antal värnpliktiga vid varje anläggning. Därför bör, anser flygvapenchefen, fast anställda underbefäl avses som vaktchefer. Dessa kan ingå som chefer för vid mobilisering upprättade vaktplutoner. I fredstid skall vaktcheferna även svara för utbildning av de värnpliktiga vid anläggningarna i vad avser markstridstjänst. Med utgångspunkt i gällande materielplaner har behovet av vaktchefer beräknats enligt ovan angivna normer. Flygvapenchefen anmäler ett totalt behov av 125 vaktchefer vid helt utbyggd organisation.

För inhämtande av närmare upplysningar rörande förslaget, vilket biträts av civilförvaltningen, torde få hänvisas till de handlingar, som i sedvanlig ordning kommer att tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

f) För att minska rekryterings- och utbildningsbehovet av trupputbildarinstruktörer genom att bereda trupputbildarfurirer långtidsanställning bör enligt chefen för flygvapnet flera beställningar för rustmästare och överfurirer tillkomma.

För trupputbildarinstruktörer disponeras 97 beställningar för rustmästare och överfurir samt 72 beställningar för furir. Med hänsyn till åldersfördelningen bland flygvapnets rustmästare och överfurirer inom trupputbildarkategorien har furirerna under senare år endast i ringa utsträckning kunnat vinna befordran till långtidstjänster, anför flygvapenchefen. Avgångarna bland trupputbildarfurirerna har av denna anledning varit omfattande med stort rekryterings- och utbildningsbehov som följd.

Det nya inryckningssystemet vid flygvapnet med fyra inryckningsom-

gångar per år kommer att vara helt genomfört från och med budgetåret 1962/63. Detta system medför, att utbildning i markstrids- och skyddstjänst kommer att pågå kontinuerligt året runt. Flygvapenchefen anser att detta kräver tillgång på erforderligt antal rutinerade instruktörer. Stor omsättning bland dessa medför, att det nya utbildningssystemets fördelar till fullo icke kan utnyttjas.

En utredning inom flygledningen har visat, att omläggningen till det nya inryckningssystemet medför minskat behov av instruktörer. Ännu så länge föreligger dock inga erfarenheter från den nya utbildningsgången. Chefen för flygvapnet är därför nu ej beredd att ta ställning till det totala framtida instruktörsbehovet.

Civilförvaltningen biträder flygvapenchefens förslag till utbyte av beställningarna.

7. a) Genom beslut av 1961 års riksdag (jfr prop. 1961: 110, s. 197) har en beställning för förste stabsmeteorolog i Ao 26 tillkommit vid militära väderlekscentralens forsknings- och utvecklingssektion. Chefen för flygvapnet föreslår i samförstånd med försvarets forskningsanstalt, att ytterligare en dylik beställning tillkommer från och med nästa budgetår. Arbetsuppgifterna avses omfatta meteorologiska undersökningar och forskning i huvudsak berörande biologiska och kemiska stridsmedel, robotar, radar- och kommunikationsteknik samt spridning av radioaktivt stoft. Härom anföres i huvudsak följande.

Vad gäller biologiska och kemiska stridsmedel erfordras omfattande meteorologiska undersökningar beträffande turbulens- och diffusionsprocesser i atmosfärens bottenskikt för att bestämma i vilken takt koncentrationen i giftmoln avtar samt hur noggrant sådana molns bana över terrängen kan bestämmas, inflytandet av nederbörd m. m. Inom området robotar är meteorologisk sakkunskap bland annat nödvändig för utvärdering och sammanställning av data beträffande turbulens, vind och lufttäthet på stora höjder. Med avseende på radar och viss kommunikationsteknik måste variationerna i luftens brytningsindex klarläggas mycket noggrant för att verkansgraden hos denna materiel skall kunna bestämmas tillfredsställande. Med hänsyn till de risker, som är förbundna med spridning av radioaktivt stoft — vilket bestämmas av den meteorologiska situationen — är det av stor vikt att metoderna för förutsägelser av vilka områden som kan utsättas för beläggning, kontinuerligt studeras och förbättras. De härmed förbundna meteorologiska problemen är mycket omfattande och behandlar bland annat teoretiska utredningar och praktiska databehandlingsmodeller för i tiden och rummet variabla vindfält, depositionsmekanismen i gränsytan mark—luft, nederbördens inverkan på det radioaktiva utfallet och utbytet mellan stratosfären och troposfären.

Den personal som skall bestrida arbetsuppgifterna måste uppfylla höga krav med avseende både på teoretisk kompetens (fil. lic. i meteorologi) och på kunskaper i militärmeteorologisk metodik.

Civildförvaltningen räknar med bifall till förslaget.

För observations- och prognostjänst inom centralorganet föreslår chefen för flygvapnet, att beställningar tillkommer för tre meteorologer i Ae 19 och en meteorolog i reglerad befordringsgång. Denna personalförstärkning anses erforderlig bland annat med hänsyn till att det meteorologiska underlag som lämnas för övningsverksamheten vid flygförbanden måste utökas väsentligt. Övningarna har nämligen i ökande omfattning förlagts till kvällar och nätter. Det underlag för verksamheten vid de lokala väderleksorganen som nu rutinnässigt framställs vid prognoscentralen täcker endast cirka 12 timmar per dygn de dagar, då flygverksamhet pågår. Flygvapenchefen anför vidare, att verksamheten vid beredskapsförbanden kräver, att väderleksuppföljning äger rum kontinuerligt hela dygnet och att meteorolog är beredd att omgående utfärda erforderliga flygprognoser. Civildförvaltningen biträder flygvapenchefens förslag.

b) För flygförvaltningens försöksplats i övre Norrland föreslår chefen för flygvapnet ånyo, att en beställning för meteorolog i Ao 21 inrättas (jfr prop. 1961: 110, s. 183). Detta motiverar flygvapenchefen med att försöksverksamheten utvidgats och därmed kraven på meteorologisk rådgivning vid försökens genomförande. Den väderlekspersonal som för närvarande är avsedd för försöksplatsen — en meteorologassistent i Ae 11 och två tekniska biträden i Ae 7 — har ej kompetens att utfärda prognoser, vilket erfordras för att försöksverksamheten skall kunna bedrivas rationellt och med tillräcklig säkerhet. Flygvapenchefen framhåller vidare att möjligheter ej föreligger att tillgodose behovet av meteorologer med kommenderad personal i den omfattning som framdeles kommer att krävas.

Med hänsyn till den utvidgade meteorologiska verksamheten vid ifrågasvarande försöksplats finner civilförvaltningen skäl tillstyrka förslaget.

d) I militärorganisatoriskt underlag för budgetåret 1961/62 föreslog chefen för flygvapnet i samråd med chefen för armén att vid arméns helikopterskola i Boden skulle organiseras en väderleksstation av i princip samma typ som de som finnes vid flygvapnets flottiljer (jfr prop. 1961: 110, s. 184). Genom beslut av 1961 års riksdag har en beställning för meteorolog i Ao 21 och en i reglerad befordringsgång samt en tjänst för tekniskt biträde tillkommit. Chefen för flygvapnet — som enligt sin instruktion är ansvarig för att krigsmaktens behov av väderleksinformationer tillgodoses — anser, med hänsyn till den omfattning som flygverksamheten vid helikopterskolan har, att ytterligare en beställning för meteorolog i Ae 19 erfordras vid skolan. Civildförvaltningen biträder — med hänsyn till den intensifierade flygverksamheten vid arméns helikopterskola — förslaget.

e) Chefen för flygvapnet hemställer ånyo att de på flygvapnets personalförteckning upptagna 20 beställningarna för meteorolog i Ae 19 ordinarie-sättes (jfr prop. 1960: 110, s. 184). Utöver tidigare framförda motiv anför flygvapenchefen att civila trafikledare i Ae 19 från och med den 1 juli 1960

överförs till civilmilitär anställningsform och i samband därmed erhållit ordinarie beställningar. I likhet med tidigare år tillstyrker civilförvaltningen den föreslagna ordinarie sättningen.

8. c) Nuvarande personaltillgång för den regionala radarövervakningen (jfr prop. 1961: 110, s. 185) samt av flygvapenchefen föreslagen utbyggnad för nästa budgetår och bedömt behov för närmast följande budgetår redovisas i följande tablå. Civilförvaltningen tillstyrker den fortsatta utbyggnaden av organisationen.

Radarcentral	Tillgång lgr 21 19 el. r.b.		Behov/Budgetår				Summa lgr 21 19 el. r.b.	
			62/63	63/64	64/65	65/66		
			lgr 21 19 el. r.b.	lgr 19 el. r.b.	lgr 19 el. r.b.	lgr 19 el. r.b.		
Radar ost	1	3	1	1	1	—	1	6
Radar syd	1	3	1	1	1	—	1	6
Radar väst	—	—	1	1	1	3	1	6
Summa	2	6	1	3	3	3	3	18

d) Innebörden av flygvapenchefens förslag beträffande personal för den lokala radarövervakningen (jfr prop. 1961: 110, s. 185), bedömt ytterligare personalbehov under närmast följande budgetår samt befintlig personal framgår av följande sammanställning. Civilförvaltningen har intet att erinra mot den av flygvapenchefen föreslagna fortsatta utbyggnaden.

Förband	Tillgång lgr 21 19 el. r.b.		Behov/Budgetår				Summa lgr 21 19 el. r.b.	
			62/63	63/64	64/65	65/66		
			lgr 21 19 el. r.b.	lgr 19 el. r.b.	lgr 19 el. r.b.	lgr 19 el. r.b.		
F 1	—	—	1	—	1	—	1	2
F 3 Östgöta radar	1	1	1	1	1	—	1	4
F 4	—	—	—	—	—	1	—	1
F 5 Skåne radar	2	—	1	2	—	—	1	4
F 6	—	—	—	1	—	—	—	1
F 7	1	—	—	—	—	—	—	1
F 8 Stockholm radar	1	3	1	—	—	—	1	4
F 9 Göteborg radar	1	2	1	—	—	—	1	3
F 11	1	—	1	—	—	—	—	2
F 12	—	—	—	1	—	—	—	1
F 15	—	—	—	—	1	—	—	1
F 16	1	—	1	—	—	—	—	2
F 17	—	—	—	—	1	—	—	1
F 21	—	—	—	—	1	—	—	1
Flygförvaltningens robotbyrå (försöksplats i Norrland — RFN)	—	—	—	—	—	1	—	1
Summa	3	11	1	6	5	2	4	29

e) Under budgetåret 1962/63 kommer ytterligare sex landningsradarstationer att tagas i bruk (jfr prop. 1961:110, s. 186). Föreslagna beställningar avses för F 4, F 9, F 15, F 16, F 18 och F 21 (två beställningar för varje flottilj) samt för F 5 (en beställning). Flygvapenchefen anger, att landningsradar efter hand skall tillföras samtliga flygflottiljer, försöksplatsen i Norrland och sex A-baser. Två trafikledare anses vara behövliga vid varje landningsradar utom vid F 5, där tre erfordras. Behov av ytterligare 26 trafikledare kommer därför att uppkomma under de närmaste åren.

Luftfartsstyrelsen har yttrat sig över föreslagna förändringar beträffande trafikledarpersonal vid flygvapnet. I flertalet fall har styrelsen tillstyrkt flygvapenchefens förslag eller ansett sig sakna förutsättningar att uttala sig. Såvitt avser radarcentral för Göteborgs flyginformationsregion anför styrelsen, att denna central ännu icke finnes upprättad. Innan beslut fattas att denna skall tillkomma, bör man av ekonomiska skäl först undersöka möjligheterna att ombesörja regional radarövervakning genom ett vid Göteborg—Torslanda organiserat organ, Göteborg radar. Denna svarar för närvarande endast för den lokala radarövervakningen vid Torslanda och Säve.

9. a) Chefen för flygvapnet föreslår, att flottiljpolisorganisationen genomföres vid flygvapnets samtliga förband från och med budgetåret 1962/63. Uppbyggnaden av denna organisation har fortskridit så långt, att flygvapnet erhållit beställningar för alla förband utom ett, Skaraborgs flygflottilj, F 7. Beställningarna har tillkommit under åren 1948—1956.

Chefen för flygvapnet har alltsedan 1956 föreslagit en utökning av antalet flottiljpolisbeställningar vid förband, där mörkerflygning bedrivs i större omfattning än vad som normalt är fallet. Så är fallet vid nattjakt-, attack- och spaningsflottiljerna. Av beredskaps- och utbildningsskäl förlägges under en stor del av året flygförband till krigsbaser i övre Norrland. Som chef för den personal, som ombesörjer vakt-, brand- och flygräddningstjänst vid sådan bas, erfordras en flottiljpolis. Behovet härav kan inte tillgodoses inom ramen för respektive förbands normala tilldelning framhåller flygvapenchefen. För de förband (F 4 och F 21) som huvudsakligen tillgodoser basernas personalbehov måste därför beräknas ytterligare flottiljpolisbeställningar. Den självständiga ställning, som chefen för vakt-, brand- och flygräddningstjänsten får vid dessa baser, motiverar, anser flygvapenchefen, att han placeras i Ao 11.

Chefen för flygvapnet har beräknat det totala behovet av beställningar för flottiljpoliser. Behoven för F 2, F 8 och F 14 har härvid upptagits enligt föreliggande särskilda beslut med avseende på organisationen vid dessa förband. För nattjakt-, attack- och spaningsflottiljerna (F 1, F 6, F 7, F 15, F 17 och F 11) har därvid upptagits nio beställningar i Ao 9 (vid normalflottilj åtta). För nattjaktflottiljen F 12 har dock endast åtta beställningar beräknats, då den från och med hösten 1961 har reducerats med en division. F 4 och F 21 har förstärkts med vardera en beställning i Ao 11.

Flygvapenchefen anmäler följande totala behov av flottiljpolisbeställningar.

Förband m.m.	Förste flottiljpolis	Flottiljpolis	
	Ao 13	Ao 11	Ao 9
F 1....	1	5	9
F 2....	1	1	5
F 3....	1	5	8
F 4....	1	6	8
F 5....	1	5	8
F 6....	1	5	9
F 7....	1	5	9
F 8....	1	2	8
F 9....	1	5	8
F 10....	1	5	8
F 11....	1	5	9
F 12....	1	5	8
F 13....	1	5	8
F 14....	1	2	8
F 15....	1	5	9
F 16....	1	5	8
F 17....	1	5	9
F 18....	1	5	8
F 21....	1	6	8
Summa	19	87	155
Tillgång	18	86	140
Brist	1	1	15

Av befintliga beställningar i Ao 11 skall tre, avsedda för F 8, indragas så snart så är möjligt med hänsyn till genomförande av beslutade organisationsförändringar. Chefen för flygvapnet hemställer, att dessa beställningar får utnyttjas vid övriga förband. Vid bifall härtill erfordras beställningar för en förste flottiljpolis i Ao 13 och för 16 flottiljpoliser av vilka en i Ao 11 och femton i Ao 9.

Civilförvaltningen finner den förstärkning av flottiljpolisorganisationen, som chefen för flygvapnet sålunda föreslagit, innefatta en följdriktig utbyggnad av nämnda organisation i enlighet med principer som hittills synes ha tillämpats av statsmakterna. Mot denna bakgrund finnes från civilförvaltningens synpunkt intet att erinra mot förslaget. Huruvida andra skäl, exempelvis resultatet av överväganden inom pågående utredningar, kan leda till att åtgärder icke nu bör vidtagas i syfte att förstärka flottiljpolisorganisationen, undandraget sig civilförvaltningens bedömande.

c) För den elektrotekniska personalen vid flottiljerna har hittills inrättats fjorton beställningar för verkmästare i utbyte mot beställningar för förste mästare och mästare (jfr senast prop. 1961:110, s. 189—190 och 198). För nästa budgetår bör ytterligare två beställningar för verkmästare i Ao 16 tillkomma i utbyte mot två mästarbeställningar i Ao 13. Civilförvalt-

ningen framhåller, att flygvapenchefens förslag innebär ett fullföljande av det påbörjade utbytet av beställningar för den elektrotekniska personalen vid flottiljerna i enlighet med de principer som hittills tillämpats av statsmakterna.

d) På grundval av en utredning inom flygledningen beträffande behovet av vapenpersonal med hänsyn till tillkomsten av attack- och jaktrobotar har flygvapenchefen tidigare angivit, att femton beställningar för mästare borde utbytas mot beställningar för verkmästare vid flottiljernas materielavdelningar. I sitt militärorganisatoriska underlag för 1961/62 anmälde flygvapenchefen att det på grund av organisatoriska förändringar var tillfyllest med utbyte av fjorton beställningar. Chefen för flygvapnet anför emellertid nu att F 21 kommer att tillföras en nattjaktdivision utrustad med modern vapenmateriel, vilket motiverar ett utbyte av ifrågavarande beställning även vid F 21. Fortfarande bör alltså femton beställningar utbytas. Hittills har genom riksdagens beslut beställningar för tio verkmästare tillkommit i utbyte mot mästarbeställningar (jfr senast prop. 1961: 110, s. 190 och 198). För nästa budgetår bör tre beställningar för verkmästare i Ao 16 tillkomma i utbyte mot mästarbeställningar i Ao 13. Civilförvaltningen räknar med bifall till framställningen.

f) Chefen för flygvapnet har anmält behov av sammanlagt 823 tjänster för förste flygtekniker i Ao 12 i utbyte mot flygteknikerbeställningar i Ao 10 (jfr prop. 1958: 110, s. 453). Genom beslut av 1959, 1960 och 1961 års riksdagar har hittills 350 beställningar för förste flygtekniker tillkommit i utbyte mot beställningar för flygtekniker i Ao 10.

Flygvapenchefen föreslår för nästa budgetår, att 400 beställningar för förste flygtekniker inrättas i utbyte mot samma antal flygteknikerbeställningar. Civilförvaltningen tillstyrker att det antal beställningar för förste flygtekniker i Ao 12 som erfordras för att kunna fortsätta utbyggnaden i samma befordringstakt som i princip tillämpats under senare år tillkommer från och med nästa budgetår.

10. a) Flygvapenchefen föreslår bland annat i denna punkt att en tjänst för driftingenjör i Ag 19 utbytes mot en tjänst i Ae 21. Den extra tjänsten, som funnits inrättad sedan 1955, är placerad vid flygvapnets tekniska skola och avsedd för lärare i grundläggande teoriämnen. Erfarenheterna sedan tjänsten infördes 1955 visar enligt flygvapenchefen entydigt, att ett permanent behov av denna befattning föreligger.

b) Innehavarna av föreslagna tjänster för ekonomibitråde avses för att ombesörja utspisning i luftbevakningsanläggning anknuten till respektive flottilj. Civilförvaltningen biträder dessa förslag. På grund av den från och med innevarande budgetår gällande förhöjda löneställningen för ekonomipersonal bör dock tjänsterna upptagas såsom en tjänst för kokerska i Ae 6 respektive en tjänst för ekonomibitråde (halvtid) i Ag 3.

Flygvapenchefen föreslår vidare, att särskilda medel ställes till för-

fogande för tillfällig anställning av extra ekonomipersonal under sammanlagt tjugo tjänstgöringsmånader under budgetåret 1962/63. Nämnad personal avses för viss luftförsvsansläggning under tiden den 1 mars—den 30 juni 1963. Civilförvaltningen beräknar kostnaderna för ifrågavarande personal till cirka 20 000 kr. och tillstyrker flygvapenchefens förslag.

c) Chefen för flygvapnet föreslår ånyo att en tjänst för vaktman i Ag 8 vid F 9 extraordinariesättes (jfr prop. 1961: 110, s. 191). I likhet med föregående år anser sig civilförvaltningen icke kunna tillstyrka förslaget.

d) Behovet av förändring beträffande kontorsbiträdestjänster i Ao 5 i enlighet med principerna om reglerad befordringsgång för biträdespersonal (jfr i det föregående under arméns motsvarande anslag) har beräknats av civilförvaltningen, som framlagt förslag i ärendet (skr. 1/12 1961). För upplysning om hur tjänsterna fördelas på olika förband m. m. torde få hänvisas till civilförvaltningens skrivelse.

e) För arvoden till deltidstjänstgörande lärare och föreläsare vid flygvapnets fasta utbildningsanstalter och skolor beräknar flygvapenchefen ett belopp av 566 000 kr., vilket innebär en kostnadsökning med 66 000 kr. Ökningen föranledes enligt chefen för flygvapnet främst av höjda arvoden, större antal kurser, ökad utbildning vid krigsflygskolan och förberedande fältflygarskolan samt återupptagande av verksamheten vid flygvapnets bomb- och skjutskola.

Civilförvaltningen anser att ökningen bör kunna begränsas till 60 000 kr.

f) Kostnaderna för arvoden till civila lärare för underbefälsutbildning beräknar chefen för flygvapnet till 391 500 kr., vilket innebär en ökning med 181 500 kr. Denna beror enligt flygvapenchefen bland annat på att flera timplärare efter uppnådd kompetens inplaceras i reglerad befordringsgång och att antalet undervisningstimmar i allmänbildande ämnen ökat vid krigsflygskolan, flygvapnets centrala skolor, stridsledningsskolan och radarskolan. Vidare anser chefen för flygvapnet en höjning av nuvarande studieledararvoden med cirka 50 % vara berättigad. Civilförvaltningen räknar icke med någon höjning av dessa arvoden, då de uppräknats med cirka 15 % från och med innevarande budgetår. I övrigt utgår civilförvaltningen från den av flygvapenchefen föreslagna ökningen av medelsbehovet i förevarande hänseende. Kostnaderna för arvoden till civila lärare för underbefälsutbildning upptager civilförvaltningen sålunda till 390 000 kr.

g) För arvoden till observationspersonal i väderlekstjänst beräknar chefen för flygvapnet ett belopp av 385 000 kr., vilket överstiger motsvarande belopp för innevarande budgetår med 45 000 kr. Ökningen föranledes enligt flygvapenchefen främst av vissa — av flygsäkerhetsskäl — nödvändiga organisationsförändringar i det nuvarande nätet av meteorologiska observationsstationer samt av skärpt radiakberedskap. Förändringarna gäller i första hand övre Norrland, där behovet av fler och bättre observa-

lionsstationer aktualiserats i samband med den flygverksamhet, som flygvapnet och armén (helikopterskolan) bedriver i ökande omfattning. Flygvapenchefen anser att det genom att begränsa observationstjänsten vid de stationer som fått minskad betydelse, och nedlägga ett par stationer torde bli möjligt att inom ramen för angiven kostnadsökning genomföra de mest angelägna förbättringarna. Civilförvaltningen utgår vid anslagsberäkningen från det av flygvapenchefen beräknade beloppet.

h) Civilförvaltningen räknar med ett belopp av 5 000 kr. för ersättning till skogligen biträden och hänvisar därvid till vad ämbetsverket anfört under arméns motsvarande anslag (punkt 7).

12. Under denna punkt redovisas de personalförändringar som enligt flygvapenchefen är erforderliga vid bifall till förslaget att förlägga robotförband till Barkarby flygdepå (punkt 3).

Departementschefen

1. De under denna punkt framställda yrkandena kan jag inte biträda i annan mån än att jag föreslår, att en tjänst för tekniskt biträde i Ag 5 inrättas.

2. I proposition 1962: 64 (s. 38—39) har anmälts ett förslag av flygvapenchefen att inrätta en beställning för förste flygläkare i Ao 23, avsedd för flygförvaltningens försökscentral å Malmslätt. Jag anser mig såtillvida böra biträda detta förslag att jag föreslår, att en särskild beställning tillkommer för här avsedda uppgifter. På innehavaren bör vidare ankomma uppgifter som förbandsläkare vid Östgöta flygflottilj (F 3) vars förbands sjukhus nedlagts. För angivna uppgifter bör inrättas en beställning för specialflygläkare i lönegrad ABr 23. Härjämte bör utgå avlöningsförstärkning med 15 000 kr. per år. Under tid då beställningen i ABr 23 är tillsatt bör en beställning för flygläkare av 1. graden i Ao 21 vakanthållas.

Flygvapenchefens förslag att utbyta en majorsbeställning i Ao 24 för militärassistenten vid försökscentralen mot en beställning för alternativt överstelöjtnant eller major i Ao 26/24 kan jag också biträda.

I övrigt kan jag icke tillstyrka några personalförstärkningar under denna punkt.

Under hänvisning till de förslag som jag framlagt till personalförändringar vid flygförvaltningen (prop. 1962: 64, s. 47—48) föreslår jag, att två kaptensbeställningar vid flygvapnet indras. Likaså bör indragas en för vapenbyrån avsedd, befintlig beställning för flygdirektör av 2. graden i Ao 24 vid flygvapnet, vars innehavare för närvarande handlägger frågor rörande visst robotsystem. Indragningen bör dock ej ske förrän ifrågasvarande uppgifter avslutats eller beställningen blir vakant (prop. 1962: 64, s. 45).

3. Av förevarande förslag kan jag endast biträda att en extra ordinarie tjänst för kontorsskrivare i 13 lönegraden — avsedd för J. T. Engberg —

inrättas vid fjärde flygeskaderstaben. En arvodesbefattning för expeditiionsunderofficer i A: 17 vid staben bör därvid vakanthållas.

4. Av de föreslagna nya beställningarna för stridslednings- och luftbevakningsorganisationen avses bland annat en för major i Ao 24 för befattning som biträdande luftbevakningsledare och tre för kapten i Ao 21 för befattningar som chefsradarjaktledare. Beträffande sistnämnda befattningar hävdade jag vid anmälan av propositionen 1961: 110 (s. 196) att icke enbart kapten utan även kvalificerad underofficer borde kunna ifrågakomma. I enlighet härmed föreslogs att beställningar för förvaltare skulle inrättas för ändamålet. Jag räknade samtidigt med att befattning som biträdande luftbevakningsledare skulle bestridas av kapten. Riksdagen (SU 1961: 104; rskr. 1961: 275) gjorde inte någon erinran mot dessa beräkningar. Inga nya omständigheter har framkommit sedan föregående år som skulle kunna motivera ett frångående av mitt tidigare ställningstagande. Jag kan därför under denna punkt endast tillstyrka, att nya beställningar inrättas för två förvaltare i Ao 17 (radarövervakare) och två fanjunkare i Ao 13 (radarjaktledare). Samtidigt räknar jag med att en beställning för kapten i Ao 21 kan utgå.

5. Jag anser mig böra föreslå, att för teknisk kontroll och skötsel av apparaturen i huvudcentralen för fjärrskriftnätet och i chefens för flygvapnet telefaxcentral inrättas totalt sju nya tjänster för assistent i Ae 10 av vilka tre för faxcentralen. Vidare föreslår jag, att en tjänst för kansli-skrivare i Ae 10, avsedd för huvudsakligen kryptotjänst, inrättas med placering vid chefens för flygvapnet signalexpedition. Såvitt avser tjänster för tekniska biträden vid fjärrskriftnätets huvudcentral kan jag tillstyrka att sju tjänster i Ae 5 omvandlas till en tjänst för tekniker i Ae 9 och sex tjänster för tekniska biträden i Ae 7.

Några förändringar i övrigt under förevarande punkt är jag icke beredd att tillstyrka.

6. Det framförda förslaget om att inrätta fyra majorsbeställningar i Ao 24, avsedda för biträdande flygchef vid attackflottilj, kan jag — liksom föregående år (prop. 1961: 110, s. 199) — icke biträda. Jag har däremot intet att erinra mot att en kapten vid respektive flottilj kommenderas att biträda flygchefen. Anledning att överväga högre löneställning än kapten för beställningshavare som kommenderas att biträda flygchefen synes ej föreligga. Jag vill framhålla att flygchefens ansvar är oförändrat även om ett biträde till honom kommenderas.

Jag biträder förslaget, att de båda löjtnantsbeställningarna i Ao 17/15, flygavdelningschefer vid F 20, omvandlas till beställningar för kapten i Ao 21.

Under förevarande punkt kan jag i övrigt endast tillstyrka, att tio beställningar för överfurir i Ao 9 (trupputbildare) tillkommer i utbyte mot motsvarande antal furirsbeställningar i Ae 8/7.

Den föreslagna ordningen för bevakning av i strilorganisationen ingående centraler och radarstationer är jag icke beredd att tillstyrka. Jag anser att möjligheterna att på annat sätt tillgodose skydd och bevakning av ifrågavarande anläggningar bör prövas ytterligare. Det torde kunna ifrågasättas om ej bevakning kan ordnas tillfredsställande med enbart värnpliktig personal. Behovet av stampersonal för utbildning i markstridstjänst av värnpliktiga vid anläggningarna bör likaledes övervägas ytterligare. I första hand bör prövas möjligheterna att uppdraga åt annan aktiv personal, som tjänstgör vid anläggningarna, att ombesörja utbildningen.

7. Jag anser mig böra föreslå, att en beställning för förste stabsmeteorolog i Ag 26 och två beställningar för meteorolog i Ae 19 tillkommer för flygstabens väderleksavdelning.

I enlighet med vad jag föreslagit i propositionen 1962:64 (s. 45) räknar jag med att en beställning för meteorolog i Ao 21 tillkommer, avsedd för robotförsöksplatsen i Norrland.

Med hänsyn till vad flygvapenchefen anfört om flygverksamhetens omfattning vid arméns helikopterskola föreslår jag, att en meteorolog i Ae 19 tillkommer.

Jag har vidare intet att erinra mot att i enlighet med myndigheternas förslag 20 beställningar för meteorolog i Ae 19 ordinariesättes.

8. Jag kan inte biträda förslaget om personalförstärkning vid den regionala radarövervakningen. Med hänsyn till vad luftfartsstyrelsen anfört bör det först undersökas om inte radarövervakningen för Göteborgsregionen kan ombesörjas genom att Göteborgs radar tillföres viss begränsad personalförstärkning.

För den lokala radarövervakningen bör tillkomma fyra trafikledarbestedlingar, av vilka en för förste trafikledare i Ao 21, en för trafikledare i Ao 19 och två för trafikledare i reglerad befordringsgång.

Med anledning av flygvapenchefens förslag om beställningar för trafikledare för att betjäna landningsradar tillstyrker jag — med beaktande av leveranstakten för ifrågavarande materiel — att beställningar inrättas för åtta trafikledare i Ao 19 och för två trafikledare i reglerad befordringsgång.

9. Vad angår flygvapenchefens förslag till ökning av flottiljpolisorganisationen anser jag mig endast kunna tillstyrka att beställningar tillkommer för F 7 och för ökning vid vardera F 4 och F 21 med en flottiljpolis. Enligt mina beräkningar erfordras således förstärkning med en förste flottiljpolis i Ao 13, en flottiljpolis i Ao 11 och nio flottiljpoliser i Ao 9. Beställningar härför bör inrättas från och med nästa budgetår. Jag förutsätter härvid, att tre ursprungligen för F 8 avsedda beställningar ej inrdas utan får utnyttjas för befattningar i organisationen.

Jag föreslår vidare, att beställningar för fem verkmästare i Ao 16, varav två tillhörande kategorien elektrotekniker, tillkommer i utbyte mot beställningar för fem mästare i Ao 13.

Såvitt rör övriga förslag under denna punkt kan jag endast tillstyrka,

att 300 flygteknikerbeställningar i Ao 10 utbytes mot beställningar för förste flygtekniker i Ao 12.

10. Såvitt rör civila tjänster för lärarpersonal anser jag mig endast kunna tillstyrka, att en tjänst för driftingenjör i Ag 19, med placering vid flygvapnets tekniska skola, utbytes mot en tjänst i Ae 19.

I enlighet med flygvapenchefens förslag bör två tjänster för ekonomipersonal tillkomma för luftbevakningsanläggningar. Jag räknar därvid i överensstämmelse med vad civilförvaltningen förordat, att en tjänst för kokerska i Ae 6 och en tjänst för ekonomibitråde (halvtid) i Ag 3 inrättas.

Jag kan vidare tillstyrka, att ett belopp av 20 000 kr. beräknas under anslagsposten avlöningar till övrig icke-ordinarie personal för tillfällig anställning av extra ekonomipersonal för viss luftförsvarsanläggning under nästa budgetår.

Jag har intet att erinra mot att en tjänst för vaktman i Ag 8 vid F 9 extraordinariesättes.

Såsom framgått av det föregående har jag under arméns motsvarande anslag beräknat medel för ersättning till veterinärer, som handhar fortlöpande veterinärvård vid flygvapnets förband (motsvarande), i de fall militär veterinär icke kan anlitas.

Beträffande förändringar i fråga om tjänster för kontorsbiträde i Ao 5 och för biträde för skriv- och kontorsgöromål har jag icke funnit anledning till annan erinran mot civilförvaltningens förslag än att jag icke kan tillstyrka att en kontorsbiträdestjänst i Ao 5 tillkommer vid F 15.

I övrigt kan jag icke tillstyrka några personalförändringar under denna punkt.

För timarvoden till deltidstjänstgörande lärare och föreläsare vid fasta utbildningsanstalter och skolor, arvoden till civila lärare för underbefälsutbildning och arvoden till observationspersonal i väderlekstjänst samt ersättning till skogligen biträden beräknar jag sammanlagt i runt tal 1 340 000 kr., innehärande en ökning med 290 000 kr.

Jag har i det föregående redogjort för ett förslag till organisation av stabs- och förvaltningstjänsten m. m. vid flygförbanden. Jag tar nu upp de ändringar i personalstaterna för flygvapnet som erfordras för genomförande av förslaget.

I princip räknar jag därvid med dels att beställningar tillkommer för befattningar som skall finnas vid alla eller flertalet förband, dels att vissa beställningar inrättas enbart vid sektorflottiljerna. I enlighet härmed bör beställningar tillkomma för 18 förvaltare i Ao 15 (stabsunderofficerare vid avd. 1), tolv fanjunkare i Ao 13 och sex sergeanter i Ao 11 (stabsunderofficerare vid avd. 4), 49 överfurirer i Ao 9 (varav 14 expeditionsunderbefäl vid baskompani, 18 chefer för budcentral och 17 chefer för utbildningsförråd). Vid F 13 räknar jag med en tjänst för förman i Ae 10 (biträde till kasernföreståndaren). Samtidigt kan beställningar för 18 fanjunkare i

Ao 13 och 18 arvodesbefattningar i A: 17 utgå. Beställningar för sammanlagt 36 överfurirer i Ao 9 i utbyte mot tjänster för 18 garageförmän i Ae 10 och för 18 sjukvårdsförmän i Ae 9 bör även tillkomma. Ifrågavarande beställningar bör emellertid tillsättas först i samband med inträffande ledigheter i de civila tjänsterna. Som jag anfört i det föregående torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att i samband med genomförandet av föreslagna personalförändringar vidtaga erforderliga övergångsåtgärder.

Beträffande sektorflottiljerna föreslår jag härutöver, att beställningar tillkommer för två överstelöjtnanter i Ao 26 och fem majorer i Ao 24 (stabschefer), 21 kaptener i Ao 21 (varav två striladjutanter, sex chefsradarjaktledare, sju luftbevakningsofficerare och sex radarofficerare), fyra fanjunkare i Ao 13 och tre sergearter i Ao 11 (luftbevakningsinstruktörer) samt en arvodesbefattning i A: 17 för pensionerad underofficer (förrådsunderofficer vid F 13 G). Samtidigt kan en beställning för löjtnant i Ao 17/15 utgå. Jag förutsätter härvid att fem befattningar som striladjutant skall uppehållas av löjtnanter. Erforderligt antal beställningar härför står — vid bifall till föreslaget antal kaptensbeställningar — till förfogande.

I samband med att jag i det föregående (punkt 3) framlagt förslag till lokalisering i fred av visst robotförband har jag tillstyrkt vissa beställningar för personal vid robotdivisionerna m. m. Jag har vid beräkningen av förevarande anslag räknat med att beställningar tillkommer för en flygdirektör av 2. graden i Ao 24, en flygingenjör av 1. graden i Ao 23 och tre kaptener i Ao 21 samt att därvid elva beställningar för flygtekniker i Ao 10 indrages. Jag har vidare räknat med att vakantsatta beställningar för tre förste verkmästare i Ao 17 och två mästare i Ao 13 får utnyttjas för robotförbandet för vilket därjämte tre beställningar för förste mästare i Ao 14 bör tillkomma i utbyte mot samma antal beställningar för mästare i Ao 13.

I årets statsverksproposition (bil. 6) har jag föreslagit dels att tre nya beställningar för kapten inrättas vid försvarsstaben, avsedda för sektion I (s. 107), dels att en lärare i Ar 24/21 tillkommer för militärhögskolans flyglinje (s. 245) i utbyte mot beställningar vid bland annat flygvapnet. I enlighet härmed bör — vid bifall till dessa förslag — beställningar för en major eller kapten i Ao 24/21 och en kapten i Ao 21 utgå ur flygvapnets personalförteckning.

Flygförvaltningen har i särskild skrivelse (^{29/12} 1961) anmält behov av tjänster för drift och underhåll av det under uppbyggnad varande stridslednings- och luftbevakningssystemet. Som teknisk chef — ansvarig för samordningen och kontrollen av den tekniska driften och underhållet av all den luftbevaknings- och stridsledningmateriel som ingår i en modern luftförsvarssektor — avses därvid en överingenjör i lönegrad B 1. Med hänsyn till främst de kvalifikationskrav som måste ställas på befattningshavaren anser jag mig böra biträda föreslagen lönegradsplacering. En tjänst för

förste driftingenjör i lönegrad Be 1 bör alltså tillkomma från och med nästa budgetår. Avlöningskostnaderna bör bestridas från verkstadsitel för centrala flygverkstaden i Arboga.

Flygvapenchefen har i särskild skrivelse (4/2 1961) framlagt förslag om att få återinföra kategorien långtidsanställda underofficerare i flygförartjänst med tjänstgöring dels som flyglärare vid krigsflygskolan dels som förare av transportflygplan och helikoptrar. Återinförandet föreslås ske genom bland annat omvandling av ett mindre antal beställningar för korttidsanställda fältflygare till beställningar för underofficerare. Rekryteringen till dessa beställningar avses ske från fältflygarkategorien. Jag vill i detta sammanhang erinra om att Kungl. Maj:t den 23 februari 1962 be-myndigat mig att låta utreda anställningsförhållanden m. m. för vissa fältflygare och flygnavigatörer. I direktiven till förenämnda utredning framhöll jag bland annat att någon definitiv ställning till frågan om långtidsanställda underofficerare i flygförartjänst icke bör tagas förrän ytterligare utredningar verkställt. Jag anser mig dock redan nu böra föreslå att högst tio fältflygare försöksvis får anställas såsom underofficerare med tjänstgöring som flyglärare eller förare av transportflygplan. Några ändringar i fråga om antalet beställningar erfordras ej i samband härmed.

Genom beslut den 19 januari 1962 har Kungl. Maj:t förordnat, att den fasta maskinanläggningen vid Norrbottens flygbaskår skall hänföras till klassificeringsgrupp 6. I anslutning härtill har Kungl. Maj:t medgivit att förordnanden må meddelas att tills vidare bestrida göromål som eljest ankommer på maskinchef i Ao 17 — under förutsättning att en befintlig tjänst för maskinchef i Ao 13 icke uppehålls — och förste maskinist i Ae 12. För nästa budgetår bör tillkomma dels en tjänst för maskinchef i Ao 17 i utbyte mot en tjänst i Ao 13, dels en tjänst för förste maskinist i Ae 12.

Under hänvisning till vad jag anfört under arméns motsvarande anslag, har jag räknat med att representationsbidrag om 2 000 kr. skall utgå till eskadercheferna för 1.—4. flygeskadern.

Flygvapnets avlöningsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 136 000 000 kr. Kostnaderna för de i det föregående angivna personalförändringarna m. m. uppgår till sammanlagt omkring 3 350 000 kr. Härtill kommer kostnader för tjänstetidsbefordran, kostnader för lönegradsuppflyttningar, höjda flygtillägg m. m. enligt 1961 års avtalsuppgörelse (prop. 1961: 142). Dessa kostnader beräknar jag till 1 780 000 kr. Ökningen av medelsbehovet uppgår således till (3 350 000 + 1 780 000 =) 5 130 000 kr. Med hänsyn till anslagsbelastningen m. m. anser jag emellertid, att anslaget för nästa budgetår bör uppföras med 134 000 000 kr., vilket innebär en anslagsminskning med 2 000 000 kr.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i vederbörliga personalförteckningar för flygvapnet samt de övriga åtgärder som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att med avseende på personalförteckningarna meddela särskilda föreskrifter av i tillämpliga delar samma innehåll som innefattas i de särskilda bestämmelser som genom Kungl. Maj:ts brev den 16 juni 1961 fastställts att lända till efterrättelse för tillämpningen av flygvapnets personalförteckningar för budgetåret 1961/62;

c) godkänna följande avlöningsstat för flygvapnets anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl., att tillämpas under budgetåret 1962/63:

Avlöningsstat

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	69 000 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	1 200 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	1 200 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	34 500 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	27 500 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	2 100 000
	<hr/>
	Summa kr. 135 500 000

Särskilda uppbördsmedel

Avlöningar till viss personal i verkstadsdrift	1 500 000
	<hr/>
	Nettoutgift kr. 134 000 000

d) till *Flygvapnet*: *Avlöningar till aktiv personal m. fl.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 134 000 000 kr.

[10] Flygvapnet: Luftförsvarsrobot

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1960/61	1 63 000 000	68 813 175	37 422 218
1961/62 (statsliggaren s. 266)	103 550 000		
1962/63 (förslag)	115 183 000		

¹ Därutöver överfört från anslaget Reglering av prisstegringar 2 700 000 kr.

I årets statsverksproposition (bil. 6, punkt 107) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Flyg-

vapnet: Luftförsvarsrobot för budgetåret 1962/63 beräkna ett reservationsanslag av 123 000 000 kr.

För budgetåren 1955/62 har riksdagen bemyndigat Kungl. Maj:t att medgiva utläggande av beställningar för utveckling och anskaffning av luftförsvarsrobotar m.m. inom en kostnadsram av sammanlagt 326,55 miljoner kronor. Såsom betalningsmedel har under samma tid anvisats 268,2 miljoner kronor, häri inräknat de belopp om sammanlagt 3,45 miljoner kronor som under budgetåren 1959/61 överförts från anslaget Reglering av prisstegringar. Enligt sålunda meddelade beslut kommer alltså den 30 juni 1962 beställningsbemyndiganden till ett belopp av $(326,55 - 268,2 =) 58,35$ miljoner kronor att sakna täckning av betalningsmedel.

Den 1 februari 1962 fanns enligt uppgift från flygförvaltningen icke några odisponerade beställningsbemyndiganden under anslaget.

För nästa budgetår hemställer *flygförvaltningen* (skr. 14/8 1961) för fortsatt utveckling och anskaffning av luftförsvarsrobotar om ett beställningsbemyndigande av 50 miljoner kronor och ett betalningsanslag av 62 miljoner kronor, allt räknat enligt prisläget i maj 1961. Av beställningsbemyndigandet avses i likhet med innevarande budgetår ett belopp av 6 miljoner kronor för allmän robotutveckling. För ytterligare upplysningar torde få hänvisas till de handlingar som i vanlig ordning kommer att tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

I yttrande den 3 oktober 1961 över försvarsmyndigheternas förslag till anslagsäskanden för budgetåret 1962/63 föreslår *överbefälhavaren* — med hänsyn till att beställningsbemyndigandet bör motsvara två till tre årskvoter om möjligheterna till anskaffning skall kunna utnyttjas på mest rationella sätt — att beställningsbemyndigandet höjes och upptages med cirka 150 miljoner kronor.

Departementschefen

Genom beslut den 9 februari 1962 har Kungl. Maj:t godkänt ett mellan flygförvaltningen och Svenska Aeroplan AB i Linköping preliminärt träffat avtal, innefattande huvudregler för flygförvaltningens beställningar hos bolaget. Enligt avtalet förbinder sig flygförvaltningen att för typarbete vid bolaget årligen före den 1 februari ange och garantera en kostnadsram uppdelad på ett vart av de tre närmast följande budgetåren. Garantin för det andra och tredje budgetåret skall uppgå till vissa i avtalet angivna procenttal av den för det första budgetåret fastställda delen av kostnadsramen.

Vid avtalets godkännande har Kungl. Maj:t förklarat sig vilja framdeles efter riksdagens hörande meddela förklaring om i vad mån beställningsbemyndiganden skall täcka den kostnadsram för typarbeten som flygförvaltningen skall garantera enligt avtalet.

I princip bör enligt min mening förevarande garantiåtaganden täckas av beställningsbemyndiganden under de materiellanslag, från vilka kostnaderna för ifrågakvarande typarbeten skall bestridas. Hänsyn härtill bör tagas när

respektive bemyndigande fastställes. Så har emellertid icke skett beträffande bemyndigandet för innevarande och nästa budgetår under anslaget till anskaffning av flygmateriel m. m., vilket anslag kostnaderna för nu aktuella typarbeten bör belasta. På grund härav anser jag mig böra föreslå, att garantiåtaganden enligt här berörda avtal för tid intill budgetåret 1963/64 får göras utöver disponibla beställningsbemyndiganden.

Genom beslut den 30 juni 1961 har Kungl. Maj:t bemyndigat flygförvaltningen att anskaffa ett antal divisioner av luftvärnsrobot typ Bloodhound II till en kostnad av 250 miljoner kronor. Då för anskaffningen erforderliga bemyndiganden ej fanns att tillgå under förevarande anslag, utnyttjades bemyndiganden under anslaget till anskaffning av flygmateriel m. m. för ändamålet intill ett belopp av 148 miljoner kronor. I årets statsverksproposition (bil. 6, punkt 106) har jag uttalat, att samtliga kostnader för det beslutade förvärvet av luftvärnsrobot typ Bloodhound II bör bestridas från förevarande anslag. Med anledning härav och då bemyndiganden i övrigt torde böra upptagas till av flygförvaltningen äskat belopp föreslår jag, att beställningsbemyndigandet för nästa budgetår upptages till $(148 + 50 =)$ 198 miljoner kronor. Det torde liksom hittills få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela erforderliga närmare föreskrifter rörande utnyttjandet av ifrågakvarande beställningsbemyndigande. På grund av det anförda och med hänsyn till utrymmet inom den för det militära försvaret bestämda anslagsramen föreslår jag vidare, att förevarande anslag för nästa budgetår slutligt uppföres med 115,183 miljoner kronor.

Vid bifall till mina förslag kommer den 30 juni 1963 beställningsbemyndiganden till ett belopp av $(58,35 + 198,0 - 115,183 =)$ 141,167 miljoner kronor att sakna täckning av betalningsmedel.

Åberopande det anförda hemställer jag — under erinran om att anslaget höjes med 11,598 miljoner kronor — att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna vad jag i det föregående föreslaget beträffande garantiåtaganden avseende vissa typarbeten;
- b) bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva utläggande av beställningar för anskaffning av luftförsvarsrobotar m. m. inom en kostnadsram av 198 000 000 kr.;
- c) till *Flygvapnet: Luftförsvarsrobot* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 115 183 000 kr.

[11] Anslag för marinmuseet och modellkammaren i Karlskrona

Kungl. Maj:t föreskrev år 1944 att museiföremål skulle samlas till en enhet inom Karlskrona örlogsvarv, benämnd modellkammaren i Karlskrona. Kostnaderna för verksamheten bestreds intill den 1 juli 1961 av marinverkstädernas driftmedel. Sedan beslut fattats att omorganisera marinverkstäderna i Karlskrona till aktiebolag (prop. 1960: 184; SU 206; rskr. 402), uppdrog Kungl. Maj:t åt chefen för marinen att inkomma med förslag

rörande anslagsmedel å riksstaten för modellkammaren i Karlskrona. De huvudsakliga kostnaderna för modellkammaren överfördes därvid provisoriskt till marinens allmänna avlöningsanslag. Personalorganisationen vid modellkammaren omfattar för närvarande en museiföreståndare i Ag 19, ett kanslibitråde i Ae 7 och tre arkivarbetare. Härutöver ianspråktagas arbetskraft för underhållsarbeten, bevakning, biljettförsäljning m. m., vilken personal avlönas med anlitande av medel som inflyter vid visningar.

I årets statsverksproposition (bil. 6, punkt 176) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till modellkammaren i Karlskrona för budgetåret 1962/63 beräkna ett anslag av 100 000 kr.

Chefen för marinen (skr. ²/₁₀ 1961) har inkommit med förslag rörande anslagsmedel för budgetåret 1962/63 för modellkammaren i Karlskrona. Över förslaget har utlåtanden avgivits av försvarets civilförvaltning den 1 december 1961 och av statens sjöhistoriska museums nämnd den 11 januari 1962.

Chefen för marinen hävdar att tjänsten som museiföreståndare i fråga om uppgifter och ansvar är jämförbar med tjänst för museiintendent vid statens övriga museer. Föreståndare bör därför vara en museiintendent i Ae 21. Vidare bör finnas tjänster för en kontorist i Ae 9, en vaktmästare i Ae 7 och en amanuens i reglerad befordringsgång. Marinens museikommitté har, efter samråd med vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien samt statens sjöhistoriska museum, vitsordat behovet av de föreslagna tjänsterna. De årliga lönekostnaderna för den föreslagna personalen kan beräknas till i runt tal 52 000 kr. Chefen för marinen framhåller, att vid modellkammaren härutöver erfordras viss biträdespersonal. Avlöningskostnaderna för denna beräknas till högst 20 000 kr.

I fråga om medelsbehovet för omkostnader anför chefen för marinen, att härför erforderliga medel utom för bränsle, lyse och vatten hittills helt kunnat täckas av inträdesavgifter m. m. Sistnämnda kostnader har hittills bestritts med anlitande av marinens anslag till bränsle m. m. Expenskostnaderna, utom kostnaderna för bränsle, lyse och vatten, har för innevarande budgetår beräknats till 8 000 kr.

Chefen för marinen anför vidare, att enär modellkammarens lokaler är inrymda i en del av kasernen Anckarstierna, som även ianspråktagas för andra ändamål, har dåvarande Karlskrona örlogssvarv icke funnit skäl föreligga att dela upp bränslekostnader m. m. på å ena sidan modellkammaren och å andra sidan Karlskrona örlogsskolor, som disponerar övriga utrymmen inom kasern Anckarstierna. Underlag saknas därför för beräkning av hur stor del av ifrågavarande kostnader som bör hänföras till modellkammaren. I avbidan på att de nya lokaler som föreslagits för modellkammaren färdigställts och försetts med erforderliga värme- med flera mätare, föreslår marinchefen därför att kostnaderna för bränsle,

lyse och vatten, som bör bestridas av till modellkammarens förfogande stående medel, fortsättningsvis får bestridas på sätt som skett hittills. Omkostnaderna för nästa budgetår beräknar marinchefen till 10 000 kr., varav 200 kr. för sjukvård m. m., 800 kr. för reseersättningar och 9 000 kr. för expenser.

Beträffande medelsbehovet för samlingars konservering m. m. anför chefen för marinen, att för innevarande budgetår för löpande underhållsarbeten m. m. vid modellkammaren ianspråktagits ett belopp av 14 000 kr., varav av anslaget Marinen: Underhåll av fartyg m. m. 12 000 kr. och 2 000 kr. av inträdesavgifter. Chefen för marinen hemställer, att för ifrågasvarande ändamål för nästa budgetår anvisas ett belopp av 40 000 kr. Av beloppet avses enligt marinchefen 5 000 kr. för bestridande av kostnader för en första etapp av överförande till modellkammaren av de museiföremål, vilka för närvarande är placerade inom det område som disponeras av Karlskronavarvet Aktiebolag. Enligt en inom marinkommando Syd upprättad plan för förenämnda flyttningsföretag beräknas totalkostnaderna härför till minst 30 000 kr. Av det begärda beloppet, 40 000 kr., avser vidare enligt marinchefen 20 000 kr. underhåll av samlingarna, vilket innebär en ökning i förhållande till innevarande budgetår med 6 000 kr., och 15 000 kr. upprustning av ubåten Ilajen. Rörande medelsbehovet i sistnämnda hänseende anför marinchefen i huvudsak följande.

Ubåten Hajen, som är den första ubåt som byggts inom landet och som är uppställd på Lindholmen, kan ej med de medel som står till förfogande längre underhållas. Formskrovet är på väg att helt förrosta. För såvitt ej särskilda åtgärder kan vidtagas för att dels underhålla, dels ock flytta fartyget till modellkammarens område, bör det avföras från samlingarna vilket icke synes försvarligt ur museal synpunkt. För upprustning och flyttning av fartyget uppskattas kostnaderna till sammanlagt cirka 30 000 kr. varav 15 000 kr. erfordras budgetåret 1962/63.

Försvarets civilförvaltning biträder marinchefens förslag, att tjänsten för museiföreståndare utbytes mot tjänst för museiintendent i A 21. I likhet med vad fallet är med den nuvarande tjänsten för kanslibitråde och den till nyinrättande föreslagna tjänsten för vaktmästare bör museiintendenttjänsten enligt civilförvaltningen såsom marinchefen föreslagit upptagas såsom extra ordinarie. Förslaget att utbyta den befintliga kanslibiträdets tjänsten i Ae 7 mot tjänst för kontorist i Ae 9 biträder civilförvaltningen. Civilförvaltningen har ej heller något att erinra mot vare sig att tjänster för amanuens och vaktmästare tillkommer eller att — i likhet med vad som gäller för armémuseum — ett högstbelopp anvisas budgetårsvis för anställande av salsvakter och annan extra personal. Civilförvaltningen föreslår, att inflytande inträdesavgifter såsom särskilda uppborrdsmedel tillgodoföres avlönings- och omkostnadsanslagen med 21 000 kr. respektive 9 000 kr. Omkostnadsanslaget bör enligt ämbetsverket uppföras med 1 000 kr., därvid utgifterna beräknas till 10 000 kr. Civil-

förvaltningen anser det angeläget ur museal synpunkt att av marinchefen föreslagna arbeten kommer till stånd. Av anförda skäl tillstyrker civilförvaltningen marinchefens medelsäskanden för samlingars konservering m. m.

Statens sjöhistoriska museums nämnd ifrågasätter, om icke benämningen Marinmuseet och modellkammaren i Karlskrona bättre motsvarar de verkliga förhållandena; denna benämning har enligt nämnden förordats av marinens museikommitté och nämnden ansluter sig till dennas uppfattning. Nämnden tillstyrker förslaget till personalorganisation vid modellkammaren.

Departementschefen

Kostnaderna för verksamheten vid modellkammaren i Karlskrona bestreds intill den 1 juli 1961 av marinverkstädernas driftmedel. I samband med omorganisationen av marinverkstäderna i Karlskrona till aktiebolag överfördes nämnda kostnader provisoriskt till marinens allmänna avlöningsanslag. Medel för ifrågavarande verksamhet bör för nästa budgetår anvisas under anslag till avlöningar, omkostnader och samlingars konservering m. m. för marinmuseet och modellkammaren i Karlskrona. De två förstnämnda anslagen bör uppföras såsom förslagsanslag och det sistnämnda såsom reservationsanslag.

Med hänsyn till förevarande museisamlingars betydande omfattning och till den jämförelsevis stora besöksfrekvensen vid museet och modellkammaren anser jag, att föreslagen personalförstärkning vid ifrågavarande institution bör komma till stånd. I huvudsaklig överensstämmelse med marinchefens förslag bör från och med nästa budgetår tjänster finnas inrättade vid museet och modellkammaren för en intendent i Ae 21, en kontorist i Ae 9, en vaktmästare i Ae 7 och en amanuens i reglerad befordringsgång. Härjämte beräknar jag under anslagsposten till icke-ordinarie personal, vilken enligt mitt förmenande bör vara obetecknad, ett belopp av 20 000 kr. för anställande av salsvakter och annan extra personal. De vid visningarna av ifrågavarande institution inlutna medlen bör hänföras till avlöningsanslaget såsom särskilda uppbördsmedel. Jag upptager denna post för nästa budgetår med 40 000 kr.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit bör avlöningsanslaget uppföras med ett belopp av 49 000 kr.

Omkostnaderna beräknar jag till 10 000 kr. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att vid fastställande av omkostnadsstat taga slutlig ställning till hur omkostnadsanslaget bör fördelas på olika ändamål.

Jag tillstyrker att anslaget till samlingars konservering m. m. upptages med av myndigheterna föreslaget belopp, 40 000 kr.

I riksstaten bör alltså upptagas anslag till marinmuseet och modellkammaren i Karlskrona med sammanlagt (49 000 + 10 000 + 40 000 =)

99 000 kr. eller 1 000 kr. mindre än som preliminärt upptagits i riksstatsförslaget för ifrågasvarande verksamhet.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att å personalförteckning för marinmuseet och modellkammaren i Karlskrona uppföra en tjänst för 1 intendent i lönegrad Ae 21;

b) fastställa följande avlöningsstat för marinmuseet och modellkammaren i Karlskrona, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1962/63:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal	72 000
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	15 600
3. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	1 400
	Summa kr. 89 000

Särskilda uppbördsmedel

Inträdesavgifter m. m.	40 000
	Nettoutgift kr. 49 000

c) för budgetåret 1962/63 anvisa
till *Marinmuseet och modellkammaren i Karlskrona: Avlöningar* ett förslagsanslag av 49 000 kr.;
till *Marinmuseet och modellkammaren i Karlskrona: Omkostnader* ett förslagsanslag av 10 000 kr.; samt
till *Marinmuseet och modellkammaren i Karlskrona: Samlingars konservering m. m.* ett reservationsanslag av 40 000 kr.

[12] Ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	12 400 000	12 004 469
1961/62 (statsliggaren s. 313)	11 500 000	
1962/63 (förslag)	12 000 000	

I årets statsverksproposition (bil. 6, punkt 193) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring m. m., för budgetåret 1962/63 beräkna ett förslagsanslag av 11 000 000 kr.

Riksförsäkringsverket (skr. ²⁰/₈ 1961) hemställer, att anslaget minskas med 400 000 kr. Ämbetsverket framhåller, att avgång av äldre ersättningsstagare, bland annat i skadefall från den förstärkta försvarsberedskapens tid, under en följd av år medfört en fortlöpande minskning av kostnaderna

under anslaget. Antalet inkomna framställningar om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, har under de tre senaste budgetåren hållit sig tämligen konstant. Förutsatt att den militära tjänstgöringens omfattning ej väsentligt förändras, anses därför en fortsatt minskning i medelsåtgången under de närmaste åren sannolik. Med hänsyn härtill beräknar ämbetsverket medelsbehovet under anslaget för budgetåret 1962/63 till 11 100 000 kr.

Departementschefen

Enligt vad jag inhämtat avser chefen för socialdepartementet att till 1962 års vårriksdag framlägga förslag om höjning av vissa yrkesskadelivräntor m. m. Ett förslag till lagstiftning i ämnet har remitterats till lagrådet. I det remitterade förslaget förordas en uppräknig av ersättningarna enligt militärsättningsförordningen efter grunder motsvarande dem som föreslås för ersättningarna till yrkesskadade. Den totala årliga kostnaden för den föreslagna förhöjningen av ersättningarna enligt militärsättningsförordningen beräknas till 2 miljoner kronor. Då förhöjningen torde genomföras från och med den 1 januari 1963, belöper endast kostnaden för ett halvt år eller 1 miljon kronor på budgetåret 1962/63.

Utgifterna under anslaget uppskattar jag under förutsättning av oförändrade ersättningar till 11 000 000 kr. Vid anslagsberäkningen bör emellertid förutsättas att förenämnda förslag om höjda ersättningar vinner bifall. Anslaget bör vid sådant förhållande uppföras med 12 000 000 kr., innebärande en höjning med 500 000 kr. Merkostnaderna för ifrågakvarande höjda ersättningar bör föranleda höjning av den för försvaret för nästa budgetår bestämda anslagsramen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 12 000 000 kr.

[13] Bärning m. m. av regalskeppet Wasa

	Anslag
1961/62	1 2 700 000
1962/63 (förslag)	3 600 000

¹ Å tilläggsstat I.

Efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1961: 176 har 1961 års riksdag å tilläggsstat I till riksstaten för innevarande budgetår anvisat 2 700 000 kr. till bärning m. m. av regalskeppet Wasa, avseende i första hand verksamheten fram till den 1 juli 1962 (SU 164, rskr. 373). Av nämnda proposition framgår, att Wasanämnden för nästa budgetår räknade med ett icke täckt medelsbehov av 1 028 000 kr. I avvaktan på beredning inom försvarsdepartementet av frågan om medelsanvisning för nästa budgetår uppfördes

i årets riksstatsförslag anslag för detta ändamål allenast med ett beräknat belopp av 1 000 000 kr. (prop. 1962: 1, bil. 6, p. 197).

För en redogörelse för arbetet med bärgning m. m. av Wasa samt Wasanämndens verksamhet, allt fram till den 1 september 1961, torde få hänvisas till förenämnda proposition 1961: 176. Den i propositionen lämnade redogörelsen härför grundar sig väsentligen på en Wasanämndens skrivelse den 9 september 1961.

I nämnda skrivelse framlade Wasanämnden vissa beräkningar av kostnaderna för de fortsatta arbetena med Wasa. Det framhölls härvid, att de ursprungligen för bärgningsarbetet uppgjorda kostnadsberäkningarna till följd av att tidigare erfarenhet saknades av arbeten av ifrågavarande slag var grundade på osäkra utgångsvärden. Först sedan skeppet bärgats — vilket skett försommaren 1961 — erhöll man förutsättningar att bedöma kostnaderna för att bevara skrovet och utställa detsamma. Kostnaderna intill den 1 januari 1962 uppskattades till 6 220 000 kr., varav 4 130 000 kr. hänförde sig till anläggningskostnader och 2 090 000 kr. till driftkostnader. Då nämnden uppskattade intäkterna under samma tid till 3 920 000 kr., angavs behovet av ytterligare medel till 2 300 000 kr. Motsvarande behov för tiden den 1 januari 1962—den 30 juni 1963 angavs till 1 542 000 kr., varav 514 000 kr. belöpte på innevarande och 1 028 000 kr. på nästa budgetår. Utgifterna för nämnda tid bedömdes i huvudsak hänföra sig till driftkostnader; anläggningskostnaderna angavs till sammanlagt 300 000 kr. Den av statsmakterna beslutade medelsanvisningen för innevarande budgetår grundades i allt väsentligt på nämndens uppskattning av medelsbehovet intill den 1 juli 1962.

Wasanämnden har i skrivelse den 23 februari 1962 lämnat en redogörelse för Wasaprojektets läge och aktuella medelsbehov.

Sedan tiden för Wasanämndens skrivelse den 9 september 1961 har, anför nämnden, arbetet med regalskeppet Wasas tillvaratagande utvecklats på ett ur teknisk synpunkt i stort sett tillfredsställande sätt. Tidtabellen för Wasapontonens färdigställande har dock icke kunnat hållas. Skeppet har därför icke förrän i mitten av februari 1962 kunnat göras tillgängligt för allmänheten, vilket förorsakat bortfall av publik och därmed av intäkter. — Arbetet med konserveringen av lösa fynd fortskrider planmässigt. Ett urval objekt har redan satts i sådant skick att de utan risk för skada kan visas för allmänheten. En särskild utställning är anordnad vid Wasavarvet. — I avvaktan på färdigställande av förvaringspontonens överbyggnad hålles skeppsskrovet under vattenbegjutning. Mindre förstärkningsarbeten företages på detsamma. Såväl konserveringen som återuppbyggandet kommer enligt nämnden inom kort att kunna igångsättas i större omfattning under goda yttre betingelser.

De ekonomiska kalkyler för verksamheten som framlades i förenämnda skrivelse den 9 september 1961 grundades, anför Wasanämnden, vad gällde anläggningarna på beräkningar utförda av anlitad teknisk exper-

tis. Vad gällde den egentliga driften däremot var nämnden, »i avsaknad av jämförelsematerial på detta ytterst speciella område och med otillräcklig egen erfarenhet att bygga på, till stor del hänvisad till antaganden om den väntade utvecklingen på intäkts- och på kostnadssidan».

De fasta anläggningarna har numera i allt väsentligt fullbordats och riktlinjerna för den fortsatta verksamhetens bedrivande har börjat klarna. Wasanämnden konstaterar, att kostnaderna avvikit från förhandsberäkningarna. Avvikelserna gäller framför allt anläggningskostnaderna medan driftskostnaderna i allt väsentligt utvecklats sig i enlighet med förhandsantagandena.

Tiden fram till den 1 januari 1962. Anläggningskostnaderna till den 1 januari 1962 beräknades i september 1961 till sammanlagt 4 130 000 kr. inklusive beräknade rabatter om 1 000 000 kr. Dessa kostnader har i själva verket, om man för jämförbarhetens skull räknar med ett oförändrat rabattbelopp av 1 000 000 kr., kommit att uppgå till 6 295 000 kr., innebärande en merkostnad av 2 165 000 kr. Nämnda kostnader fördelas sig sålunda

	% 1961 beräknad kostnad	¹ Verklig kostnad	Mer- kostnad
Wasapontonen	2 000 000	2 090 000	} 2 165 000
Wasavarvet	1 300 000	2 030 000	
Konserveringsverkstaden	445 000	405 000	
Utrustning m. m.	385 000	500 000	
Säkerhetsbädd	—	125 000	
Förråd för fyndförvaring	—	45 000	
Konserveringskar	—	100 000	
Rabatterade kostnader för ifrågavarande objekt (»naturadonationer»)	—	1 000 000	
	4 130 000	6 295 000	

Om orsakerna till merkostnaderna anför Wasanämnden följande.

Av en genom nämndens försorg företagen sakkunnig utredning har framgått att anledningen till den bristande överensstämmelsen mellan tidigare redovisade kalkyler och de verkliga kostnaderna är att söka i flera samverkande omständigheter. Med i bilden måste givetvis komma den tidsnöd, varunder byggnationen utförts. Denna i sin tur har förorsakats av kapplöpningen med vintern. Kravet från konserveringsteknikernas sida på snabbt och betryggande skydd för det väldiga skrovet och massan av lösa fynd, vilka senare hittills fått förvaras under allt annat än idealiska förhållanden, har ofta nog måst tillmätas prioritet framför strikt ekonomiska hänsyn.

Under höstens lopp har vissa nya och oförutsedda kostnader tillkommit. Den grusbädd man av försiktighetsskäl ansett sig böra utlägga under pontonen för att förhindra katastrof vid påsegling eller annat tillbud — har på grund av de ur byggnadsteknisk synpunkt ogynnsamma bottenförhållan-

¹ Delbelopp är redovisade med avdrag för rabatter.

dena på platsen dragit en kostnad av 125 000 kr., som närmast är att betrakta som en »försäkringspremie». Anordningar för fyndförvaringen har kostat 45 000 kr. extra och slutligen har nämndens konserveringsråd under mellantiden funnit och anbefallt en rationellare arbetsmetod vid konserveringsverkstaden. För att tillgodose denna kräves en investering i konserveringsverkstadens utrustning av cirka 100 000 kr. utöver vad man tidigare räknat med. I gengäld nedbringas dock det framtida arbetskraftsbehovet.

Vidare har den stegring av arbetslöner och materialpriser, som ägt rum under byggnadstiden, givit en merkostnad av omkring 120 000 kr.

En annan orsak till divergenserna mellan projekteringskalkyler och det verkliga utfallet finner man i den omständigheten att uppskattningen av de påräknade extra materialrabatternas — »naturadonationernas» — värde, redovisad i nämndens skrivelse den 9 september 1961, synbarligen gjorts för optimistisk. Det angivna värdet, 1 miljon kronor, bedömdes av nämndens tekniska expertis troligt i ett ganska tidigt skede och har sedan dess behållits i kalkylerna. En stramare inställning till Wasa-projektet från leverantörernas sida har emellertid allteftersom tiden gått kunnat iakttagas. Orsaken torde vara att bärgningsarbetet under efteråret 1961 icke längre karaktäriserades av samma intresseväckande, dramatiska skeende som under våren och sommaren. Vissa ofrånkomliga longörer uppstod, vilka ofördelaktigt påverkade publikintresset och publiciteten och därmed de propagandamöjligheter, som förklarligt nog i många fall varit en drivfjäder för tidigare inom industri och affärsvärld visat intresse och offervillighet gent emot Wasa-projektet. Värdet av beviljade extraordinära rabatter uppgår visserligen totalt till den uppgivna summan 1 miljon kronor, men häri ingår då kvalitetsökningar på material och tekniska installationer utöver den standard beställaren vid den ursprungliga planeringen räknat med. Man har levererat kvalitetsmässigt bättre och dyrbarare material m. m. till det kalkylerade priset, vilket ökat anläggningarnas värde och ofta varit ägnat att främja en rationellare drift och därigenom för framtiden nedbringa kostnaderna. De extraordinära rabatter, som verkligen kan hänföras till den ursprungliga planeringen, har i själva verket stannat vid cirka 700 000 kr., varför enbart av denna anledning ett ökat medelsbehov gent emot det beräknade om cirka 300 000 kr. framkommit. Några kostnadsbesparande nedskärningar har tyvärr icke varit möjliga att företaga vid fullföljandet av projektet i utstakad omfattning.

Sammanlagt uppgår, anför Wasanämnden, enbart kostnaderna av angivet slag till omkring 1 130 000 kr. Den återstående differensen om cirka 1 000 000 kr. beror på andra omständigheter, sannolikt även misstag vid den ursprungliga kostnadsberäkningen.

De faktiska driftkostnaderna fram till den 1 januari 1962 svarar enligt nämnden mot de beräknade och täckes av statsbidraget. Anläggningskostnaderna har exklusive rabatter enligt nämnden utgjort 5 295 000 kr. samtidigt som för täckande härav tillgängliga medel, däribland på anläggningskostnaderna belöpande del av statsbidraget, utgör 3 305 000 kr. Följaktligen föreligger enligt nämnden fram till den 1 januari 1962 ett icke täckt medelsbehov av (5 295 000 — 3 305 000 =) 1 990 000 kr.

Tiden den 1 januari—den 30 juni 1962. Kostnaderna för denna tid, vilka

tidigare uppskattats till 910 000 kr., anses nu komma att ändras dels därigenom att i nämnda belopp inräknat behov av medel, 100 000 kr., för uppstöttning av Wasas skrov icke torde aktualiseras förrän efter den 1 juli 1962, dels ock därigenom att nämnden generellt uppräknat driftkostnaderna — med hänsyn till ökade löner och priser samt höjd omsättningsskatt — med i genomsnitt 5 %, d. v. s. i runt tal 40 000 kr. Kostnaderna under innevarande kalenderhalvår skulle därför kunna anges till 850 000 kr.

Genom förseningen av pontonöverbyggnaden har förutsättningarna för intäkternas förvärvande försämrats. Tidigare antagna intäkter om i genomsnitt 66 000 kr. för månad eller för ifrågavarande halvår ($6 \times 66\,000 =$) 396 000 kr. kan icke längre förväntas. Nämnden räknar för ifrågavarande halvår numera icke med intäkter till större belopp än 200 000 kr.

För ifrågavarande tidrymd räknar nämnden således med kostnader om 850 000 kr. och intäkter om 200 000 kr. Härjämte räknar nämnden med att 400 000 kr. av för innevarande budgetår anvisat statsbidrag belöper på denna period. Under perioden skulle således ett underskott om ($850\,000 - 200\,000 - 400\,000 =$) 250 000 kr. föreligga. Motsvarande underskott skulle med de i september 1961 angivna kostnaderna och det hösten 1961 anvisade statsbidraget ha utgjort 114 000 kr.

Tiden den 1 juli 1962—den 30 juni 1963. Av anläggningskostnaderna kvarstår enligt nämndens bedömande allttjämt kostnaderna för en lagringslokal för färdigkonserverade fynd, beräknad kosta cirka 200 000 kr. Den från budgetåret 1961/62 överförda kostnaden, 100 000 kr., för skeppets uppstöttning blir sannolikt aktuell under juli 1962. Sammanlagt skulle därför anläggningskostnaderna under nästa budgetår utgöra 300 000 kr.

Driftkostnaderna anger nämnden till 1 900 000 kr. Härom anföres följande.

Driftkostnaderna för budgetåret 1962/63 är vanskligt att bedöma, enär Wasanämnden i stort sett ännu inte har annat underlag härför än vad som av nämnden tidigare redovisats. Konserverings- och restaureringsarbetena på själva skeppet, varom man ännu inte har någon som helst praktisk erfarenhet, kommer att dominera verksamheten. Kostnaden torde i väsentlig grad bli beroende på den sysselsatta arbetsstyrkan. När det gäller konserveringen spelar tidsfaktorn en viktig roll, som hänsynen till kostnaderna får underordna sig, men restaureringsarbetet kan till tiden i viss mån anpassas efter de ekonomiska resurserna. Konserveringsteknikerna räknar med ett tillkommande behov av konserveringskemikalier för en kostnad av cirka 100 000 kr. Vidare kommer sannolikt dykeriarbetet på den ursprungliga fyndplatsen att återupptagas under budgetåret. Detta kommer i så fall att draga extraordinära kostnader utöver de tidigare redovisade. Under förutsättning att man vid bärgningen kan få räkna på samma assistans från marinens dykarskola som den vilken lämnades under åren 1958—1960, beräknar nämnden att för arbeten av ifrågavarande slag cirka 80 000 kr. måste medtagas vid beräkning av medelsbehovet. En justering för anpassning till 1962 års löne- och kostnadsläge med cirka 85 000 kr. torde vara ofrånkomlig. Det finns fog för antagandet att driftkostnaderna under dessa förutsättningar dock icke skall överstiga 1 900 000 kr.

Intäkterna för perioden beräknar nämnden i likhet med tidigare till 800 000 kr. Ett underskott av $(300\ 000 + 1\ 900\ 000 - 800\ 000 =) 1\ 400\ 000$ kr. skulle därför uppkomma. Motsvarande belopp i föregående kalkyl utgjorde 1 028 000 kr.

Wasanämnden räknar således med ett icke täckt medelsbehov av 1 990 000 kr. för tiden intill den 1 januari 1962, 250 000 kr. för tiden den 1 januari—den 30 juni 1962 och 1 400 000 kr. för tiden den 1 juli 1962—den 30 juni 1963, eller sammanlagt 3 640 000 kr. Nämnden hemställer, att för budgetåret 1962/63 ett statsbidrag av 3 640 000 kr. måtte anvisas nämnden.

Departementschefen

Såsom jag framhöll vid anmälan hösten 1961 av frågan om anvisande av medel å riksstaten till bärgning m. m. av regalskeppet Wasa har Wasanämnden — det organ som anförtrotts arbetet med bärgning och tillvaratagande av skeppet — haft betydande svårigheter vid planeringen av detta arbete. Jag framhöll sålunda härvid bland annat att tidigare erfarenheter av bärgningsarbete av ifrågavarande slag saknades, vilket försvårat kostnadsberäkningarna. Enligt de då föreliggande kalkylerna förelåg för tiden fram till den 1 juli 1963 ett underskott av 3 842 000 kr. Efter förslag av Kungl. Maj:t anvisades till arbetena med Wasa ett anslag av 2 700 000 kr., avsett täcka underskottet fram till den 1 juli 1962. I fråga om 114 000 kr., utgörande det återstående medelsbehovet fram till nämnda tid, gjordes i propositionen intet särskilt uttalande. Det av nämnden redovisade underskottet för tiden den 1 juli 1962—den 30 juni 1963, 1 028 000 kr., förutsattes skola upptas till prövning i samband med övriga medelsäskanden för nästa budgetår. Det förutsattes vidare, att, därest under innevarande budgetår behov av ytterligare medel till hithörande ändamål skulle uppkomma detta behov kunde täckas i annan ordning än genom medelsanvisning över riksstaten ävensom att Stiftelsen Wasa Rediviva vid behov skulle komma att ytterligare bidra till kostnaderna för arbetet.

Under hösten 1961 och vintern 1961—1962 har de fasta anläggningarna för Wasa i allt väsentligt fullbordats. Riktlinjerna för den fortsatta verksamhetens bedrivande har också enligt Wasanämnden börjat klarna. På detta stadium av arbetet har Wasanämnden konstaterat, att kostnaderna avviker från förhandsberäkningarna. Till följd härav uppkommer för verksamheten en medelsbrist för tiden fram till den 1 juli 1963 om 3 640 000 kr. mot enligt tidigare beräkningar drygt 1 028 000 kr. jämte det av statsanslaget icke täckta underskottet om 114 000 kr. enligt föregående kalkyl. Ökningen utgör sålunda 2 498 000 kr.

Av denna ökning hänför sig huvuddelen, omkring 2 130 000 kr., till anläggningsarbetena. I fråga om detta belopp anger nämnden att omkring 1 130 000 kr. avser kostnadsstegringar, nytillkommande arbeten m. m. medan omkring 1 000 000 kr. beror på andra orsaker, sannolikt även misstag vid den ursprungliga kostnadsberäkningen.

Det arbete som är anförtrott Wasanämnden har till följd av bristen på erfarenheter av hithörande verksamhet varit svårt att planera. Det är därför förklarligt att kostnadsuppskattningarna icke visat sig hållbara. Kostnadsökningen i förhållande till tidigare redovisade uppskattningar är emellertid betydande. Det finns därför all anledning att betona vikten av att fullständiga och realistiska kostnadskalkyler redovisas som grund för statsmakternas beslut.

I det uppkomna läget och under beaktande av angelägenheten av att konserveringsarbetet fullföljes föreslår jag, att för nästa budgetår till arbetena med Wasa anvisas ett anslag av 3 600 000 kr. Jag förutsätter, att verksamheten planeras på sådant sätt att en medelsreserv finnes för att möta uppkommande prisstegringar och oförutsedda utgifter av annat slag. Självfallet skall verksamheten även i övrigt planeras med hänsyn till föreliggande ekonomiska möjligheter. Därvid bör Wasanämnden utgå från att ytterligare anslagsäskanden från nämnden kommer att behandlas mycket restriktivt. Som situationen utvecklats synes det exempelvis nu orealistiskt att räkna med statsmedel för bestridande av kostnaderna för ett eventuellt musei-bygge i anslutning till Wasa.

I de nu föreliggande kalkylerna räknas för den aktuella perioden icke med några nya bidrag av Stiftelsen Wasa Rediviva. Anledning härtill är att stiftelsen, enligt vad jag inhämtat, avsett sina återstående tillgångar utgörande omkring 500 000 kr. för ändamål, som på längre sikt beräknas tillföra Wasanämnden inkomster. Då staten på nuvarande skede av bärgningsarbetet gjort betydande ekonomiska insatser medan anspråken på stiftelsen begränsats synes det naturligt att i ett senare skede räkna med en proportionsvis större insats från stiftelsen.

Aberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bärgning m. m. av regalskeppet Wasa* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 3 600 000 kr.

[14] **Reglering av prisstegringar**

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	40 000 000	17 400 000
1960/61	60 000 000	60 000 000
1961/62 (statsliggaren s. 315)	60 000 000	
1962/63 (förslag)	80 000 000	

I årets statsverksproposition (bil. 6, punkt 198) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till reglering av prisstegringar för budgetåret 1962/63 beräkna ett anslag av 80 000 000 kr.

Förevarande anslag skall utnyttjas för att på sätt närmare framgår av propositionerna 1959:119, 1960:110 (p. 12) och 1961:110 (p. 24) täcka sådana prispfördyringar på reservationsanslag och obetecknade anslag un-

der fjärde huvudtiteln som inträffar från den tidpunkt anslagen beräknas intill utgången av det budgetår för vilket de anvisats.

Vid anmälan av förevarande anslagsfråga i statsverkspropositionen hävdade jag, att ytterligare erfarenheter av prisutvecklingen m. m. borde avvaktas innan slutlig ställning togs till anslagsbeloppet för nästa budgetår. Då ett visst ytterligare material nu föreligger torde jag ånyo få anmäla anslagsfrågan. Dessförinnan torde jag emellertid få redogöra för dispositionen av det för budgetåret 1960/61 anvisade anslaget. Jag torde också få anmäla en av försvarets prisregleringsdelegation verkställd utredning rörande inverkan på prisindexberäkningarna av ändringar i fråga om vissa indirekta skatter.

Dispositionen av för budgetåret 1960/61 anvisat anslag

Resultatet av verkställda indexberäkningar för budgetåret 1960/61 framgår av följande sammanställning.

Indexserie avseende	Indextal, maj 1959 = 100				
	Aug. 1960	Nov. 1960	Febr. 1961	Maj 1961	Medeltal 1960/61
Fjärde huvudtiteln	103,5	103,7	105,5	106,0	104,7
Samtliga reservationsanslag	102,5	102,8	103,8	104,5	103,4

Genomsnittsindextalet för budgetåret 1960/61 (maj 1959 bas = 100) blev alltså 104,7. Ramen för budgetåret utgjorde med borträknande av anslag och anslagsbelopp av prisregleringskaraktär 2 850,4 miljoner kronor (jfr prop. 1960:1, bil. 6, s. 23). Under förutsättning av oförändrade reservationer har således utgifterna under fjärde huvudtiteln efter prisomräkning kunnat uppgå till $(2\,850,4 + 4,7 \times \frac{2\,850,4}{100}) = 2\,984,4$ miljoner kro-

nor. Då reservationerna ökade med 218 miljoner kronor, reduceras utgiftsramen till $(2\,984,4 - 218 =)$ avrundat 2 766 miljoner kronor. Efter avdrag av ett för budgetåret borträknat belopp av 3 miljoner kronor (jfr prop. 1960:1, bil. 6, s. 23) skulle utgiftsramen nedgå till 2 763 miljoner kr.

Ramen för försvarshuvudtiteln för budgetåret 1960/61 utgjorde som nyss nämnts 2 850,4 miljoner kronor. Härav belöper 1 804 miljoner kronor på reservationsanslag och obetecknade anslag och 1 046 miljoner kronor på förslagsanslag. Medelsförbrukningen uppgick enligt budgetredovisningen till 1 574 respektive 1 072 miljoner kronor eller sammanlagt 2 646 miljoner kronor. Sistnämnda belopp bör emellertid justeras med hänsyn till att i räkenskaperna redovisats från prisregleringsanslag överförda belopp, 60 miljoner kronor, samt belopp som vid prisregleringen överförts till budgetutjämningsfonden, 12,5 miljoner kronor. Med beaktande härav skulle de verkliga ut-

gifterna under huvudtiteln utgöra ($2\,646 + 60 - 12,5 =$) $2\,693,5$ miljoner kronor. Ramen skulle följaktligen ha underutnyttjats med ($2\,763 - 2\,693,5 =$) 70 miljoner kronor.

Emellertid bör härifrån avräknas ett belopp av 13 miljoner kronor motsvarande det belopp som tagits i anspråk för prisregleringsändamål av anslaget till anskaffning av flygmateriel m. m. Underutnyttjandet nedgår härvid till 57 miljoner kronor.

Prisindexberäkningarna i fråga om reservationsanslag och obetecknade anslag utvisar som framgått av det föregående en ökning med 3,4 enheter. Nettoresultatet av prisregleringen på dessa anslag bör följaktligen — förutsatt att förslagsanslagen icke överskridits mer än prisindexberäkningarna ger vid handen — för budgetåret 1960/61 utgöra ($3,4 \times \frac{1\,804}{100} =$) avrundat 61,3 miljoner kronor.

Till förfogande för prisregleringen för budgetåret 1960/61 har stått — förutom anslaget Reglering av prisstegringar — viss reservation under anslaget Flygvapnet: Anskaffning av flygmateriel m. m. (jfr prop. 1961:110, p. 24). Kungl. Maj:t har den 14 april och den 30 juni 1961 meddelat beslut om dispositionen av de för budgetåret 1960/61 till förfogande stående medlen för prisreglering. Med hänsyn till inträffade prissänkningar reducerades härvid anslaget Flygvapnet: Drift och underhåll av flygmateriel m. m., delpost till Kungl. Maj:ts disposition med 12,5 miljoner kronor. För kompensation för prisstegringar har härvid fått tagas i anspråk högst ($61,3 + 12,5 =$) 73,8 miljoner kronor. Genom Kungl. Maj:ts förenämnda beslut har sammanlagt 73 miljoner kronor tillgodoförts i riksstaten för budgetåret 1960/61 anvisade reservationsanslag enligt följande.

Anslag	Belopp (kr.)
Fortifikationsförvaltningen: Forskningsverksamhet m. m.	55 000
Armétygförvaltningen: Engångskostnader för industriell krigsberedskap	150 000
Försvarsstaben: Anskaffning och underhåll av materiel	100 000
Armén: Beklädnad m. m.	1 000 000
Armén: Inventarier m. m.	200 000
Armén: Anskaffning av drivmedelsutrustning	300 000
Armén: Anskaffning av tygmateriel m. m.	12 800 000
Armén: Underhåll av tygmateriel m. m.	3 750 000
Armén: Hemvärnets tygmateriel m. m.	250 000
Marinen: Beklädnad m. m.	125 000
Marinen: Inventarier m. m.	50 000
Marinen: Övningar m. m.	252 000
Marinen: Fartygsbyggnader m. m.	3 400 000
Marinen: Anskaffning av vapenmateriel m. m.	2 500 000

Anslag	Belopp (kr.)
Marinen: Underhåll av fartyg m. m.	2 600 000
Flygvapnet: Beklädnad m. m.	150 000
Flygvapnet: Inventarier m. m.	50 000
Flygvapnet: Övningar m. m.	100 000
Flygvapnet: Anskaffning av flygmateriel m. m.	33 400 000
Flygvapnet: Luftförsvarsrobot	2 700 000
Flygvapnet: Drift och underhåll av flygmateriel m. m., anslags- posten B. Underhållskostnader m. m.	6 200 000
Flygvapnet: Anskaffning av drivmedelsutrustning	200 000
Försvarets forskningsanstalt: Viss forskningsverksamhet	1 500 000
Försvarets forskningsanstalt: Engångsanskaffning av viss ut- rustning	100 000
Militärapoteket: Engångsanskaffning av viss utrustning m. m.	18 000
Sjukvårdsmateriel	50 000
Engångsanskaffning av sjukvårdsmateriel m. m.	100 000
Vissa signalförbindelser m. m.	600 000
Järnvägskrigsbromateriel	300 000
Summa kr.	73 000 000

De överförda medlen fick omedelbart tas i anspråk av vederbörande myndigheter.

Utvecklingen under budgetåret 1961/62

För prisregleringen under innevarande budgetår skall — såvitt gäller driftbudgeten — tillämpas i huvudsak samma regler som för budgetåret 1960/61. Nettoresultatet av prisregleringen under budgetåret 1961/62 bör alltså i princip motsvara en hundradel av summan av ifrågavarande anslag i riksstaten för detta budgetår — 2 995 miljoner kronor i pris- och löneläge maj 1960 och 1 januari 1961 — multiplicerad med skillnaden mellan index-
tal för maj 1960 och genomsnittsindextalet för budgetåret 1961/62 med den jämkning som betingas av att vid ramberäkningen hänsyn tagits till löneförändringar intill den 1 januari 1961.

Hittills framräknade indextal för prisförändringar under försvarshuvudtiteln framgår av följande sammanställning.

Indexserie avseende	Indextal, maj 1960 = 100		
	Maj 1961	Aug. 1961	Nov. 1961
Fjärde huvudtiteln	103,3	104,2	104,5
Samtliga reservationsanslag	102,6	103,4	104,0

Indextal skall beräknas för ytterligare två tillfällen under innevarande budgetår — för februari och maj 1962. Tendenserna kring årsskiftet 1961—1962 kan delvis belysas medelst kommerskollegii indexserie för maskiner och transportmedel, vilken har betydande inverkan på indextalen för försvarskostnaderna. Nämnade serie har från och med ingången av innevarande budgetår utvecklats enligt följande: 1961, juli 147, augusti 147, september 148, oktober 148, november 149, december 148 och 1962, januari 149. Härtill kommer den inverkan som resultaten av årets lönerörelse kan få för prisutvecklingen på här relevanta varugrupper under första halvåret 1962.

Med ledning av sålunda tillgängligt material anser jag det sannolikt att det för innevarande budgetår anvisade prisregleringsanslaget icke kommer att räcka. Jag avser därför att framlägga förslag om medelsanvisning på tilläggsstat. Till denna fråga torde jag få återkomma i annat sammanhang.

Utredning rörande inverkan på prisindexberäkningarna av vissa ändringar i fråga om indirekta skatter

I skrivelse den 5 mars 1962 har försvarets prisregleringsdelegation tagit upp frågor hur ändringar av den allmänna varuskatten, brännoljeskatten och bensinskatten, vilka trätt i kraft den 1 januari 1962, bör behandlas vid beräkningen av prispförändringarna på försvarsutgifterna.

Delegationen erinrar om att delegationen den 27 februari 1960 avgav förslag med anledning av införandet av allmän varuskatt. Förslaget, som anmäldes till propositionen 110 år 1960, bifölls (SU 1960: 114; rskr 1960: 291). Delegationen förordar, att den nu beslutade höjningen av den allmänna varuskatten skall beaktas för försvarsindexberäkningarna på motsvarande sätt som vid skattens införande under budgetåret 1959/60. Detta innebär, att några speciella förändringar icke vidtages i principerna för indexberäkningarna på grund av denna höjning vid de löpande beräkningarna för budgetåret 1961/62 men att förändringar i gengäld vidtages som ger försvaret full kompensation från och med ingången av budgetåret 1962/63.

Liksom vid föregående tillfälle grundar sig delegationens ställningstagande på det förhållandet, att försvarsindex ger en viss automatisk kompensation för den höjda varuskatten redan från och med februari 1962. Den av höjningen orsakade kostnadsökningen gör sig däremot av olika skäl, t. ex. tidsintervallen mellan beställnings- och leveranstillfällen, gällande med en viss eftersläpning. Det är enligt delegationen svårt att ange hur stor skillnaden mellan den uppkomna merkostnaden och den på grund av försvarsindexen utgående kompensationen kan komma att bli och i vilken riktning den går, då det saknas uppgifter som belyser hur fort höjningen av varuskatten slår igenom på försvarskostnaderna.

Delegationen anser, att för tid efter den 1 juli 1962 kompensation bör utgå för den kostnadsökning som orsakas av höjningen av varuskatten. I vägningsschemat till försvarsindexens budgetårslänk för 1962/63 bör där-

för enligt delegationen infogas en särskild regleringspost liksom fallet var 1960/61. Regleringsposten skall motsvara skillnaden mellan den kostnadsökning, som orsakas av den höjda varuskatten, och den kompensation därför som automatiskt följer av försvarsindex. Av beräkningstekniska skäl bör regleringsposten uppdelas på tre delposter avseende förslags-, reservations- och investeringsanslag. Regleringspostens storlek beräknas av delegationen preliminärt till 5,2 miljoner kronor. Det definitiva beloppet bör bestämmas samtidigt som vägnings-schemat för 1962/63 fastställles.

Vidkommande höjningen och omläggningen av brännoljeskatten samt höjningen av bensinskatten anför delegationen följande.

Brännoljeskatten uttages efter den 1 januari 1962 i ett tidigare distributionsled. Den medräknas numera i de prisuppgifter för brännolja som ingår i partiprisindexens prismaterial. Försvarskostnaderna påverkas endast av skattehöjningen och den procentuella kostnadsökningen blir därför enligt delegationen väsentligt mycket mindre än höjningen av partipriset. Delegationen anser emellertid, att detta vid försvarsindexberäkningarna kan motvägas genom att från beräkningsunderlagets prisserie för motorbrännolja rensa bort den del som motsvarar omläggningen till tidigare distributionsled. Någon annan åtgärd föreslås icke beträffande motorbrännolja.

Vad bensinskatten beträffar, visar undersökningar, som utförts på delegationens initiativ, att en automatisk prisomräkning på grundval av beräkningsunderlaget skulle medföra en kompensation åt försvaret för bensinskattelhöjningen, som beräknats till cirka 2,3 miljoner kronor, medan kostnadsökningen beräknas till cirka 1,25 miljon kronor. Delegationen föreslår, att försvarsindex korrigeras så att försvaret får kompensation med 1,25 miljon kronor från och med den tidpunkt då bensinskatten höjdes.

Departementschefen

Jag ifrågasätter icke några ändringar i de grunder för beräkning av pridförändringarna å försvarsutgifterna som för närvarande tillämpas. Ej heller synes någon ändring aktuell i fråga om villkoren för utnyttjande av förevarande anslag. I vad gäller inverkan på indexberäkningarna av beslutade förändringar beträffande den allmänna varuskatten, brännoljeskatten och bensinskatten ansluter jag mig till vad försvarets prisregleringsdelegation föreslagit. Delegationens förslag står i principiell överensstämmelse med vad statsmakterna år 1960 beslöt rörande den allmänna varuskattens inverkan på beräkningen av pridförändringarna på försvarshuvudtiteln.

Anslaget för nästa budgetår bör enligt min mening slutligt uppföras med det i förslaget till riksstat preliminärt upptagna beloppet, 80 miljoner kronor. Som framgått av det anförda har för prisregleringen under budgetåret 1960/61 tagits i anspråk sammanlagt 73 miljoner kronor. För innevarande budgetår torde inemot 80 miljoner kronor bli erforderliga. Anledning att för budgetåret 1962/63 anta att medelsbehovet skulle bli lägre synes inte

föreligga. Det kan framhållas att summan av reservationsanslag och obecknade anslag under fjärde huvudtiteln vid bifall till Kungl. Maj:ts förslag till medelsanvisningar för budgetåret 1962/63 torde bli cirka 4 % högre än för budgetåret 1961/62.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Reglering av prisstegringar* för budgetåret 1962/63 anvisa ett anslag av 80 000 000 kr.

15] Inredning m. m. av vissa förrådslokaler

	Anslag
1961/62 (statsliggaren s. 315)	300 000
1962/63 (förslag)	70 000

Efter beslut av 1961 års riksdag (prop. 1961:110; SU 104; rskr. 275) har försvarsgrenarnas bokförråd — armé-, marin- och flygbokförråden — samt armétygförvaltningens bokförråd i Stockholm och Karlsborg sammanslagits och sammanförts med försvarets civilförvaltnings m. fl. blankettförråd till ett centralt bok- och blankettförråd under civilförvaltningens ledning. Förrådet har förlagts till vissa nya lokaler i Solvalla (jfr prop. 1961: 110, s. 212). För innevarande budgetår har under ett särskilt reservationsanslag, Inredning m. m. av vissa förrådslokaler, anvisats 300 000 kr. för bestridande av engångskostnaderna för flyttning till de nya lokalerna samt för dessas inredning m. m. Av beloppet har 180 000 kr. beräknats för hyllinredningar m. m., drygt 30 000 kr. för inventarier m. m., omkring 5 000 kr. för telefoner och snabbtelefonanläggningar, samma belopp för transportutrustning för transporter inom förrådslokalerna samt återstoden — omkring 80 000 kr. — för kostnader i samband med flyttningar m. m. och oförutsett.

I skrivelse den 30 januari 1961 har försvarets civilförvaltning anført, att kostnaderna för hyllinredningar för förrådet uppgår till omkring 180 000 kr. och kostnaderna för övriga ändamål — med undantag för flyttningskostnaderna — till drygt 45 000 kr. Flyttningskostnaderna beräknas emellertid bli väsentligt högre än vad som tidigare förutsetts och uppskattas till sammanlagt 145 000 kr. Ökningen sammanhänger bland annat med att flyttningskostnader tillkommit vilket icke beaktats vid anslagsberäkningen. Det totala medelsbehovet för flyttning till de nya förrådslokalerna samt för dessas inredning m. m. beräknas således till (180 000 + 45 000 + 145 000 =) 370 000 kr. Med hänsyn härtill hemställer civilförvaltningen, att ett belopp av (370 000 — 300 000 =) 70 000 kr. måtte ställas till förfogande för bestridande av kostnaderna för flyttning till de nya förrådslokalerna m. m.

För egen del har jag ej funnit anledning till erinran mot civilförvalt-

ningens beräkningar rörande medelsbehovet för ifrågavarande ändamål och tillstyrker därför att ett belopp av ytterligare 70 000 kr. anvisas. Härigenom torde medelsbehovet för flyttning till och inredning m. m. av centrala bok- och blankettförrådets lokaler vara täckt. I likhet med vad som skett för innevarande budgetår bör enligt min mening ifrågavarande medel anvisas under ett särskilt reservationsanslag till inredning m. m. av vissa förrådslokaler.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Inredning m. m. av vissa förrådslokaler* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 70 000 kr.

[16] **Inredning m. m. av vissa kontorslokaler**

	Anslag
1962/63 (förslag)	1 200 000

Vid anmälan av armétygförvaltningens omkostnadsanslag för budgetåret 1962/63 i årets statsverksproposition (bil. 6, s. 74) erinrade jag om att Kungl. Maj:t den 17 februari 1961 medgivit, att fortifikationsförvaltningen fick gå i författning om förhyrning av lokaler i ett under byggnad varande kontorshus inom kvarteret Tegeludden vid Sandhamnsgatan å Östermalm i Stockholm. Förhyrningen avsågs tillgodose del av lokalbehovet för till Stockholm förlagda centrala staber och förvaltningsmyndigheter inom försvaret. Kungl. Maj:t har vidare den 15 september 1961 föreskrivit, att de nya lokalerna skall disponeras i huvudsak på så sätt att armétygförvaltningen erhåller omkring 200 rum och flygförvaltningen cirka 240 rum. Jag anförde i statsverkspropositionen vidare, att under budgetåret 1962/63 kostnader uppkommer för armétygförvaltningen och flygförvaltningen för inredning m. m. av lokalerna (telefonväxel, armatur, bevakning etc.). Jag anhöll att vid en senare tidpunkt få återkomma till frågan om medelsanvisning för bestridande av dessa kostnader.

Såsom anförts i det föregående under flygförvaltningens omkostnadsanslag beräknar flygförvaltningen preliminärt kostnaderna för ämbetsverkets del för flyttning till de nya lokalerna samt för dessas inredning m. m. till omkring 735 000 kr. under nästa budgetår. Jag vill vidare erinra om att Kungl. Maj:t den 9 februari 1962 bemyndigat armétygförvaltningen att beställa en för förenämnda lokaler gemensam telefonväxel. Kungl. Maj:t förklarade sig framdeles vilja meddela beslut rörande kostnadernas bestridande. Medelsbehovet för telefonväxeln (inträdes- och installationsavgifter m. m.) uppskattas till omkring 300 000 kr.

Vid anspråktagande av de nya lokalerna, vilket beräknas ske omkring

den 1 april 1963, uppkommer således vissa kostnader för flyttning samt för inredning m. m. Sålunda erfordras — förutom den för armétygförvaltningen och flygförvaltningen gemensamma telefonväxeln — telekommunikationer i övrigt inom de nya lokalerna samt mellan dessa och respektive myndigheters på andra ställen placerade enheter. Vidare uppkommer kostnader för anskaffning av inventarier m. m. (armatur, möbler, kontorsutrustningar, säkerhetsskåp etc.). Engångskostnaderna för flyttning till de nya kontorslokalerna och därav föranledda följdflyttningar samt för lokalernas inredning m. m. uppskattar jag till sammanlagt i runt tal 1 200 000 kr. Medel för bestridande av dessa engångskostnader bör enligt min mening anvisas under ett särskilt reservationsanslag, Inredning m. m. av vissa kontorslokaler.

Aberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Inredning m. m. av vissa kontorslokaler* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 1 200 000 kr.

[17] **Vissa attitydundersökningar**

	Anslag
1962/63 (förslag)	38 000

Överbefälhavaren har i skrivelse den 2 februari 1962 hemställt, att medel måtte ställas till förfogande för utförande av vissa attitydundersökningar. I skrivelsen anför överbefälhavaren, att han uppdragit åt chefen för armén att i samråd med cheferna för marinen och flygvapnet genomföra vissa studier och prognoser i syfte att erhålla underlag för åtgärder avsedda att förbättra rekryteringen av aktivt befäl. Chefen för armén har med anledning härav tillsatt en arbetsgrupp med företrädare för försvarsgrensledningarna, försvarsstabens personalvårdsbyrå samt militärpsykologiska institutet. Arbetsgruppens första arbetsskede omfattar främst kartläggning av rådande anställnings- och arbetsförhållanden, rekryteringsförutsättningarna med hänsyn till skol- och befolkningsutvecklingen samt grundläggande studier av vilka faktorer som bör tillmätas betydelse som rekryteringsfrämjande respektive rekryteringshämmande. För att kunskaper om sistnämnda faktorer skall erhållas är det enligt överbefälhavaren nödvändigt att attitydundersökningar kommer till stånd. Dessa undersökningar bör klarlägga varför ynglingar väljer respektive icke väljer befälsyrket, varför befäl avgår i förtid samt varför förtidsavgångna söker återanställning. Enligt överbefälhavaren bör följande undersökningar komma till stånd, nämligen en brevlades utförd undersökning bland ett urval av år 1961 inskrivna officers- och underofficersuttagna värnpliktiga, en av psykolog utförd attitydundersökning bland ett urval av ineliggande officers- och underoffi-

cersuttagna värnpliktiga samt en brevlades utförd undersökning bland under senare år förtidsavgånget och återanställt aktivt befäl.

En del av de angivna uppgifterna kan enligt överbefälhavaren utföras av i första hand militärpsykologiska institutet. För vissa uppgifter måste emellertid utomstående arbetskraft — i första hand sociologer och psykologer — tagas i anspråk. Kostnaderna för arvoden samt för resor och traktamenten härför beräknas av överbefälhavaren till 37 175 kr.

Med anledning av framställningen bemyndigade Kungl. Maj:t den 9 februari 1962 överbefälhavaren att som underlag för rekryteringsfrämjande åtgärder utföra vissa attitydundersökningar inom en kostnadsram av 38 000 kr. I anslutning härtill anbefallde Kungl. Maj:t försvarets civilförvaltning att förskottsvis med utnyttjande av för ämbetsverket disponibla medel bestrida kostnaderna för ifrågavarande undersökningar. Kungl. Maj:t förklarade sig framdeles vilja förordna om kostnadernas slutliga bestridande.

Jag föreslår nu, att kostnaderna för ifrågavarande undersökningar slutligt bestrides från ett särskilt anslag, Vissa attitydundersökningar. Detta bör enligt min mening uppföras med 38 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa attitydundersökningar* för budgetåret 1962/63
anvisa ett anslag av 38 000 kr.

Sammanställning

över å ena sidan dels de i det föregående slutligt äskade anslagen, dels ock de anslag inom försvarsdepartementets verksamhetsområde om vilka slutliga anslagsäskanden framlagts tidigare under året i särskilda propositioner samt å andra sidan de i årets statsverksproposition (bil. 6) för motsvarande ändamål beräknade beloppen.

Anslag	I statsverks- propositionen upptaget belopp	Slutligt äskat belopp
Driftbudgeten		
Försvarsdepartementet: Avlöningar	1 550 000	¹ 1 675 000
Marinförvaltningen: Avlöningar	14 300 000	² 14 500 000
Flygförvaltningen: Avlöningar	33 500 000	³ 33 500 000
Flygförvaltningen: Omkostnader	1 930 000	1 650 000
Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl. ...	274 000 000	270 000 000
Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl. ...	104 140 000	106 000 000
Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl.	135 000 000	134 000 000
Flygvapnet: Luftförsvarsrobot	123 000 000	115 183 000
Militärmusiken: Avlöningar	10 000 000	⁴ 10 700 000

Noter se nästa sida.

Militärmusiken: Reseersättningar m. m.	475 000	⁴ 475 000
Försvarsupplysning	600 000	⁵ 480 000
Krigshistorisk verksamhet	300 000	—
Militärhistorisk verksamhet	—	⁶ 300 000
Modellkammaren i Karlskrona	100 000	—
Marinmuseet och modellkammaren i		
Karlskrona: Avlöningar	—	49 000
» : Omkostnader	—	10 000
» : Samlingars konservering m. m.	—	40 000
Ersättning till försvarets fastighetsfond: Ka- sernbyggnaders delfond	111 650 000	⁷ 112 650 000
Ersättningar till försvarets fastighetsfond: Be- fästningars delfond	33 125 000	⁷ 33 125 000
Vissa nämnder m. m.	300 000	⁵ 225 000
Ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring m. m.	11 000 000	12 000 000
Bärgning m. m. av regalskeppet Wasa	1 000 000	3 600 000
Reglering av prisstegringar	80 000 000	80 000 000
Inredning m. m. av vissa förrådslokaler	—	70 000
Inredning m. m. av vissa kontorslokaler.....	—	1 200 000
Vissa attitydundersökningar	—	38 000
 Kapitalbudgeten		
Markförvärv för övningsfält m. m.	9 400 000	⁸ 8 000 000
Flyttning av Stockholms örlogsbas (Muskö- varvet)	20 500 000	⁹ 30 000 000
Vissa markförvärv för befästningar	1 500 000	⁸ 1 500 000
Summa kr.	967 370 000	970 970 000

Ramen för försvarsutgifterna angavs vid statsverkspropositionens avlå-
tande till 3 325,5 miljoner kronor. Medräknat prisregleringsanslag upptogs
därför utgifterna för det militära försvaret i riksstatsförslaget till 3 405,5
miljoner kronor. Av detta belopp hänfördes 3 202,8 miljoner kronor till drift-
budgeten och 202,7 miljoner kronor till kapitalbudgeten.

Vid bifall till vad i det föregående föreslagits kommer ramen för de mili-
tära utgifterna under budgetåret 1962/63 att stiga till 3 329,1 miljoner kro-
nor eller inräknat prisregleringsanslag 3 409,1 miljoner kronor. Av sist-
nämnda belopp belöper 3 198,3 miljoner kronor på driftbudgeten och 210,8
miljoner kronor på kapitalbudgeten.

¹ Äskat i prop. 1962:108. — ² Äskat i prop. 1962:88. — ³ Äskat i prop. 1962:64. —
⁴ Äskat i prop. 1962:55. — ⁵ Äskat i prop. 1962:74. — ⁶ Äskat i prop. 1962:37. — ⁷ Äskat
i prop. 1962:41. — ⁸ Äskat i prop. 1962:66. — ⁹ Äskat i prop. 1962:47.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Berndt Bodin

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sid.
1. Rationaliseringsverksamhet och andra organisationsändringar inom försvaret	3
2. Organisationen av stabs- och förvaltningstjänsten vid flygvapnets förband i fred	9
3. Lokalisering i fred av visst robotförband	21
4. Utredning rörande viss personal vid tygtekniska kåren	25
5. Inrättande av viss tjänst vid försvarets fabriksverk	37
6. Flygförvaltningen: Omkostnader	38
7. Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl.	41
8. Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl.	69
9. Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl.	87
10. Flygvapnet: Luftförsvarsrobot	110
11. Anslag för marinmuseet och modellkammaren i Karlskrona	112
12. Ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militär-tjänstgöring m. m.	116
13. Bärgning m. m. av regalskeppet Wasa	117
14. Reglering av prisstegringar	123
15. Inredning m. m. av vissa förrådslokaler	129
16. Inredning m. m. av vissa kontorslokaler	130
17. Vissa attitydundersökningar	131